

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Diplomová práce

Olomouc 2021

Bc. Lenka Žinčíková

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciálněpedagogických studií

Diplomová práce

Bc. Lenka Žinčíková

**Školní zralost a připravenost předškolních dětí z pohledu rodičů
a pedagogů zainteresovaných škol v Havířově**

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Školní zralost a připravenost předškolních dětí z pohledu rodičů a pedagogů zainteresovaných škol v Havířově“ vypracovala samostatně pod odborným vedením PaedDr. Pavlíny Baslerové, Ph.D, a pouze za použití pramenů a literatury uvedené v seznamu.

V Olomouci dne 12. 3. 2021

.....

Bc. Lenka Žinčíková

Poděkování

Za odborné vedení mé diplomové práce, velkou míru trpělivosti a ochoty, rychlost, lidský přístup a také za cenné a velmi podnětné rady při zpracovávání práce děkuji vedoucí práce PaedDr. Pavlíně Baslerové, Ph.D. Mé poděkování patří také všem respondentům, kteří mi věnovali svůj čas a dovolili nahlédnout do jejich osobních životů a zkušeností.

Klíčová slova

Dítě předškolního věku, předškolní vzdělávání, školní zralost, školní připravenost, školní vzdělávací program, odklad školní docházky, předčasné zaškolení, RVP, ŠVP

OBSAH

ÚVOD	1
TEORETICKÁ ČÁST	2
1 Dítě předškolního věku	2
1.1 Tělesný vývoj předškoláka.....	3
1.2 Kognitivní vývoj předškoláka.....	3
1.2.1 Percepce.....	4
1.2.2 Myšlení	4
1.2.3 Paměť a pozornost	5
1.2.4 Emoce	5
1.2.5 Řeč.....	5
1.2.6 Představivost.....	6
1.3 Sociální vývoj předškoláka	6
2 Předškolní vzdělávání	8
2.1 Možnosti předškolního vzdělávání v České republice.....	10
2.1.1 Veřejné mateřské školy	10
2.1.2 Soukromé a církevní mateřské školy.....	10
2.1.3 Alternativní a jiné mateřské školy	11
2.2 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání	13
2.3 Školní vzdělávací program	14
3 Školní zralost a připravenost	15
3.1 Školní zralost	16
3.1.1 Fyzická zralost.....	19
3.1.2 Kognitivní zralost	21
3.1.3 Sociálně-emocionální zralost.....	23
3.1.4 Pracovní zralost	25
3.2 Školní nezralost.....	25
4 Vstup dítěte do školy.....	28

4.1	Zápis do prvního ročníku	30
4.2	Spádové školy	31
5	Výjimky v řádném zaškolení dítěte	32
5.1	Odklad povinné školní docházky	32
5.2	Předčasné zaškolení	36
6	Školní vzdělávací program mateřské školy v Havířově	37
PRAKTICKÁ ČÁST		40
7	Úvod	40
7.1	Oblast a cíle výzkumu	40
7.2	Výzkumná strategie	40
7.3	Popis zkoumaného vzorku	41
7.4	Etika výzkumu	41
7.5	Technika analýzy dat	41
8	Rozhovory	42
8.1	Rozhovory s rodiči předškolních dětí dané MŠ	42
8.2	Rozhovor s rodiči dětí navštěvujících 1. třídu ZŠ	50
8.3	Rozhovor s učitelkami dané MŠ	55
8.4	Rozhovor s učitelkami spádové ZŠ	62
DISKUZE		66
ZÁVĚR		71
SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ		72
OSTATNÍ ZDROJE		75
SEZNAM ILUSTRACÍ		76
SEZNAM ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ		77
SEZNAM TABULEK		78
SEZNAM GRAFŮ		78
SEZNAM PŘÍLOH		78

SEZNAM ZKRATEK	79
ANOTACE	155

ÚVOD

Problematika zralosti a připravenosti dítěte k úspěšnému zahájení povinné školní docházky je tradičně sledovanou oblastí v rámci speciální pedagogiky. Každé dítě se vyvíjí svým vlastním tempem a posuzování školní zralosti dítěte bývá pro pedagogy mnohdy obtížnou záležitostí. S problematikou školní zralosti a připravenosti dětí na školní docházku se setkávám každoročně v roli učitelky běžné mateřské školy. Během své praxe jsem si uvědomila, jak náročné může někdy být posouzení školní zralosti z hlediska individuálního přístupu a jak významnou roli hraje posouzení pro úspěšné zaškolení dítěte. Proto jsem se rozhodla, že se chci tomuto tématu věnovat ve své diplomové práci.

Práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické. Teoretická část se skládá z několika kapitol, které se přímo týkají dítěte předškolního věku, předškolního vzdělávání, školní zralosti a připravenosti a vstupu dítěte do školy.

Praktická část práce přímo navazuje na část teoretickou. Výzkum se zabývá souladem či nesouladem formy stávajícího školní vzdělávacího programu konkrétní mateřské školy s požadavky praxe v kontextu školní zralosti a připravenosti. Výzkum má kvalitativní charakter a proběhl formou rozhovorů s rodiči a učiteli dětí dané mateřské školy a s učiteli spádové základní školy.

Hlavním cílem práce bylo zjistit, do jaké míry odpovídá stávající školní vzdělávací program potřebám praxe. K dosažení tohoto cíle byl využit kvalitativní výzkum formou rozhovorů s rodiči předškoláků, rodiči dětí 1. tříd ZŠ, učitelkami mateřské školy v Havířově a učitelkami spádové základní školy.

Dílními cíli bylo zmapování a porovnání jednotlivých kategorií, tj. názorů a postojů rodičů a pedagogů na „funkčnost“ stávajícího školního vzdělávacího programu a identifikace největších rizik, které souvisí s přechodem na základní školu.

Výsledky výzkumu spočívají v praktické rovině – mohou výrazně obohatit znalost problematiky přechodu dětí z konkrétní mateřské školy do základní školy, a být tak užitečné pedagogům vzdělávajících děti v konkrétní mateřské škole dle stávajícího školního vzdělávacího programu. Výsledky jim umožní zaměřit se na oblasti, které jsou důležité pro úspěšný přechod dětí na základní školu, a zajistit tak dětem hladký přechod na základní školu vzhledem k jejich potřebám.

TEORETICKÁ ČÁST

V první kapitole teoretické části se věnuji charakteristice dítěte předškolního věku. Zabývám se vymezením základních rysů tohoto vývojového období. Věnuji se zde vývoji předškolního dítěte po stránce tělesné, kognitivní a sociální. Ve druhé kapitole navazuji na kapitolu předchozí popisem předškolního vzdělávání u nás – v České republice, ve které stručně představím Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále RVP PV) a Školní vzdělávací program (dále ŠVP). Další kapitola se týká školní zralosti a připravenosti. Ve čtvrté kapitole se snažím obsáhnout vstup dítěte do školy, kterých se týkají i výjimky v řádném zaškolení obsažené v kapitole následující. Teoretickou část práce zakončuji představením ŠVP konkrétní mateřské školy, které se týká část praktická.

1 Dítě předškolního věku

Z hlediska vývojové psychologie vyplývá, že předškolní období je velkou vývojovou epochou významnou pro pozdější život. (Matějček, 2005) V širším pojetí chápeme období předškolního věku jako období života od vstupu dítěte do předškolního vzdělávání do nástupu do základní školy. (Šimíčková-Čížková, 2010) Jiní autoři předškolní věk dělí na mladší (0-3 roky) a starší (3-6 let). (Průcha, Kořátková, 2013) V užším pojetí je předškolní věk chápán jako poslední rok předškolního vzdělávání. (Šulová in Raabe, 2012)

Nejedná se však výhradně o období před školou či o pouhou přípravu na školu. (Matějček, 2005) Období předškolního věku je považováno za zlomové pro vývoj psychiky člověka. Jedná se o období obrovské tělesné a duševní aktivity. Předškolák nutně potřebuje mít v životě řád, rituály, klidné vedení a stabilní zázemí. (Šulová in Raabe, 2012)

Po 5. roce se dítě dostává do stadia konvenční kresby, kdy si začíná vytvářet svůj osobitý styl. V kresbě postavy přibývají detaily, zlepšuje se práce s plochou. Vývoj kresby je výrazně individuální. Dítě se během kresebných činností grafomotorickou nápodobou a vybarvováním připravuje pro vrcholnou dovednost v oblasti grafomotoriky – psaní. (Thorová, 2015)

Dle Říčana se jedná o období, kdy se kladou základy socializace. (Říčan, 2004) Hlavní činností, skrz kterou se dítě socializuje, je hra, která se výrazně podílí na rozvoji dětské osobnosti. (Šimíčková-Čížková, 2010) Hra dítěte předškolního věku je průpravou k pozdějšímu učení a cílené práci. Dětem bychom měli umožnit hrát si často, dle libosti a spontánně, abychom zjistili, co dítě baví a pro co má předpoklady. V návaznosti na pečlivé

pozorování silných a slabých stránek dítěte je vhodné dítě rozvíjet a podporovat v tom, co ho baví a v čem vyniká, a pomoci mu tam, kde nutně potřebuje. (Šulová in Raabe, 2012)

1.1 Tělesný vývoj předškoláka

Předškolní dítě je charakteristické pro svou výraznou potřebu být aktivní. Jeho aktivita se projevuje jak v řeči, tak v motorice. Typické je neustálé poskakování, poposedávání. Ortopedi tuto motorickou aktivitu vysvětlují růstem dlouhých kostí a potřebou stimulace pro tvorbu chrupavčitých zakončení. (Šulová, 2019)

V předškolní fázi vývoje se typická dětská baculatost mění ve štíhlost a dochází k tzv. *první strukturální přeměně*. (Šimíčková-Čížková, 2010) Na těle přibývá svalové tkáně, postava se celkově vytahuje do výšky a hlava se v poměru k tělu zmenšuje. (Říčan, 2004) Dítě přibere na váze průměrně 2-3 kg za rok. Dochází ke zdokonalování pohybové koordinace těla. (Šulová in Raabe, 2012) Zvyšuje se rychlost, pohotovost a obratnost pohybů a rozvíjí se také jejich celková elegance. (Říčan, 2004) Odborníci doporučují v tomto věku začít se sporty, jako je lyžování, jízda na kole či bruslení. (Šulová in Raabe, 2012)

Tělesný vývoj je znát i v sebeobsluze. Předškolák se sám obleče, svlékne, obuje, zaváže si tkaničky, uklidí po sobě hračky a pomůže rodičům při drobných manuálních domácích pracích. Při těchto činnostech u dítěte rozvíjíme jemnou motoriku, která je ovlivněna osifikací zápěstních kůstek a bývá ukončena zhruba v 7 letech. S rozvojem jemné motoriky souvisí i rozvoj kresebných dovedností. Kolem čtyř let se u dítěte vyhraňuje lateralita¹ v závislosti na dominanci levé či pravé hemisféry mozku. (Šulová in Raabe, 2012)

1.2 Kognitivní vývoj předškoláka

Je prokázáno, že na celkový kognitivní, smyslový a emocionální vývoj dětí má obrovský podíl mateřská škola. (Průcha, Kořátková, 2013) V dětství je možnost růstu a rozvoje největší. Okolí dítěte by mělo být k jeho potenciálu citlivá a cítit vůči němu zodpovědnost.

Zvláště negativně na dítě působí, když okolí není vnímavé vůči jeho projevům zvědavosti, experimentování či tvořivosti. (Berčíková, Šmelová, 2014)

¹ Lateralitou rozumíme dominanci jednoho z párových orgánů, která je odrazem vedoucí hemisféry (pravá hemisféra řídí párové orgány levé strany těla a opačně, což souvisí se zkřížením nervových drah v mozku) (Kucharská, Švancarová, 2004, str.29)

1.2.1 Percepce

Percepce (vnímání) předškolního dítěte je globální (celostní, synkretické, neanalytické) – dítě vnímá celek jako souhrn jednotlivostí, nechá se upoutat zajímavými detaily. (Šulová, 2014) Ke konci předškolního věku se však mění vnímání celostní na vnímání diferencované. Pro rozvoj vnímání je předpokladem vývoj mozku a zrání CNS. Předškolní děti vidí lépe na dálku než na blízku. Ke konci předškolního věku se vidění nablízko zdokonaluje, s čímž souvisí i rozvoj vizuální diference. Proto zralý předškolák dovede rozlišovat drobné detaily na obrázků, dokáže určit jejich tvar i počet. Zraková diference je potřebná pro rozlišování písmen. (Šmelová, Petrová, Suralová, 2012)

U předškolního dítěte se rozvíjí také diference sluchová, která hraje, spolu se zrakovou diferencí, důležitou roli v procesu analýzy a syntézy při pozdějším čtení a psaní. Vnímání prostoru a času je u předškoláka nepřesné, ačkoli už se celkem dobře orientuje v nejbližším okolí svého domova či školky. V čase se orientuje pouze ve vztahu ke konkrétní činnosti – např. ke spánku – „ještě 2x se vyspím a pojedu na výlet“. (Šulová in Raabe, 2012)

1.2.2 Myšlení

Kolem 3 let končí tzv. symbolické/předpojmové myšlení a dochází k rozvinutí myšlení názorného, které je typické pro předoperační stadium (Piaget). Dítě ještě zcela nechápe některé myšlenkové operace. V tomto stadiu ale už uvažuje v celostních pojmech a myšlenkové operace jsou vázány úzce na vnímané (prostřednictvím smyslů). Na rozvoj vnímání má obrovskou zásluhu bohatá představivost. (Šulová in Raabe, 2012)

Dítě je ke konci předškolního období schopno myšlenkových operací analýzy, syntézy a srovnávání – pojmové myšlení. Dítě již chápe, že některé předměty lze pojmenovat stejným názvem – nábytek, zvířata, rostliny. Třídí předměty na základě společného rysu, umí vyvozovat závěry (čeho je více či méně). U dítěte dominují zrakové vjemy – viz. experiment se skleničkami různého tvaru se stejným počtem korálků. Pokud přemístíme korálky z jedné skleničky do skleničky odlišného tvaru (užší), dítě si myslí, že v nové skleničce je korálků více, protože jsou korálky výše, než byly. (Šmelová, Petrová, Suralová, 2012)

Dítě vidí okolní svět jen ze své perspektivy a má obtíže s uvědomováním si názorů druhého. To souvisí se základním rysem dětské psychiky – egocentrismem. (Šmelová, Petrová, Suralová, 2012) Mezi další rysy dětské psychiky patří sugestibilita (ovlivnitelnost), labilita (citová nestálost), synkretismus (nerozlišování mezi vnímáním a prožíváním),

antropomorfismus (polidšťování), prezentismus (chápání veškerého ve vztahu k přítomnosti) a konkretismus (zaměření a ulpívání na konkrétních danostech okolního světa, nerozvinutá schopnost abstrakce) myšlení. (Šimíčková-Čížková, 2010 a Šulová in Raabe, 2012)

1.2.3 Paměť a pozornost

S dozráváním CNS se u předškoláka rozvíjí paměť a schopnost koncentrace pozornosti. Schopnost zapamatování je přímo podmíněna koncentrací pozornosti. Schopnost koncentrace přímo souvisí se schopností se učit, tedy i se školní zralostí. (Jucovičová, Žáčková, 2014)

Paměť je v předškolním období převážně konkrétní, spíše krátkodobá, mechanická a bezděčná – neúmyslná. Záměrná paměť se formuje až těsně před odchodem do školy – kolem 5 roku věku. Dítě si pamatuje hlavně citově zabarvené situace. V oblasti paměti jsou však u dětí výrazné rozdíly. (Šulová in Raabe, 2012) Záměrná pozornost souvisí s vůlí. (Kucharská, Švancarová, 2004)

1.2.4 Emoce

V předškolním období je prožívání dítěte velmi intenzivní, zároveň krátkodobé a proměnlivé. Dítě hodnotí své vlastní chování, rozvíjí se u něj svědomí, učí se spolupracovat i soupeřit a být empatický k druhým bytostem. (Šulová, 2014) Právě rozpoznávání vlastních emocí vede k obohacení vztahů s druhými lidmi. U dítěte roste potřeba sociálního kontaktu s vrstevníky.

Dítě si vytváří vztah k sobě samému, tzv. sebecit. Sebehodnocení je, vzhledem k citové a rozumové nezralosti, zprostředkováno nekritickým přijímáním názorů jiných osob. Učí se sebeovládání, regulaci emocí a zvládání negativních emočních reakcí, jako je vztek a zlost. (Šmelová, Petrová, Suralová, 2012) V předškolním věku u zdravého dítěte převládá veselá nálada, ustupuje strach z neznáma. (Šulová, 2014) Celkově dochází v oblasti emocionality ke zklidňování a stabilitě. (Jucovičová, Žáčková, 2014)

Pokud dítě tráví dostatek času se svými rodiči, má prostor pro získání odpovídajících vzorců chování a základů morálně-etického vývoje. V tomto období je zároveň vhodné, aby dítě přicházelo pravidelně do kontaktu se svými vrstevníky. (Šulová, 2014)

1.2.5 Řeč

Předškolní věk je období, kdy se zkvalitňují řečové dovednosti na základě rozvoje poznávacích procesů. (Šulová, 2014) U dítěte se zlepšuje skloňování, časování, roste slovní

zásoba. V první polovině předškolního věku řeč zaostává za myšlením, ve druhé polovině je tomu naopak. Nastává prudký rozvoj řeči a řeč předbíhá myšlení. (Šmelová, Petrová, Souralová, 2012) V řeči předškoláka se často objevují agramatismy a vady výslovnosti – dyslálie. (Jucovičová, Žáčková, 2014)

V 6 letech tvoří aktivní slovní zásoba zhruba 6000 slov. I zde však jsou značné individuální rozdíly mezi dětmi. Předškolák si osvojuje gramatická pravidla, zdokonaluje se v mluvě přirozeně, při interakci s ostatními dětmi a dospělými v rámci socializace. (Šulová in Raabe, 2012)

Mám zkušenost, že pokud se rodiče dítěti věnují, s dítětem hodně mluví, čtou mu pravidelně pohádky, odpovídají na jeho otázky, podporují tím vývoj řeči a inteligence. V dnešní době jsou děti často zahlceny smyslovými podněty, přemírou techniky, mají nedostatek spontánního pohybu a rodiče jsou pracovně vytiženi. I to je předpoklad k procentuálnímu nárůstu dětí s komunikačními problémy. (Prokešová in Raabe, 2012 – B) Rozdíl mezi dětmi v oblasti řeči je značný a souvisí s kvantitou i kvalitou sociálního kontaktu. (Šulová, 2019)

1.2.6 Představivost

Svět fantazie je pro předškoláka nesmírně důležitý. U dětí v tomto věku je charakteristická pestrá a bohatá představivost, kdy hranice mezi realitou a fantazií není přesně vymezena. U některých dětí se objevuje tzv. konfabulace (dětské lhaní), kdy mají potřebu přizpůsobovat realitu svým vlastním potřebám a přáním. V představách si vytváří svou realitu, kde by se cítily bezpečně. Děti rozvedených rodičů jsou např. schopny vyprávět příběh o výletu s mámou a tátou, přestože už spolu nebydlí, nekomunikují a nikde společně nebyli. (Šulová, 2014) Šulová k této problematice uvádí, že děti si ve svých představách přizpůsobují obtížně pochopitelnou realitu.

1.3 Sociální vývoj předškoláka

Sociální vývoj bývá charakterizován jako změny v sebepojetí, v identitě a změny v mezilidských vztazích. Dítě si svou identitu začíná uvědomovat už ve třech letech i dříve. Začíná si uvědomovat své já a začíná toto zájmeno i používat ve směru k vlastní osobě. (Jucovičová, Žáčková, 2014) Zmíněná identita se formuje v souvislosti s širší socializací. Dítě si již osvojuje a uvědomuje několikero sociálních rolí. Dítě se čím dál častěji setkává s cizí autoritou mimo svou rodinu, např. s učitelkou v mateřské škole. U dítěte se objevuje potřeba citového vztahu, sociálního kontaktu a společenského uznání. (Šulová in Raabe,

2012) Podle Matějčka (2013) děti potřebují ze všeho nejvíce jistotu ve vztazích k lidem ze svého nejbližšího okolí.

Z pohledu Ericsona se dítě ocitá ve vývojové fázi zvané iniciativa proti vině. Předškolák chce být aktivní a nezávislý na rodičích, na druhé straně však může prožívat vinu ze svých činů. Dítě si poprvé uvědomuje, že je osobou s vlastními názory. Rodiče pozitivně reagující na iniciativu svého dítěte podporují jeho kladné sebehodnocení a pomáhají mu vyrovnat se s protikladnými emocemi. Naopak rodiče, kteří dítě od iniciativy a nezávislosti odrazují, mohou přispět k pocitu viny, kterou si jejich dítě ponese po celý svůj život. (Šmelová, Petrová, Souralová, 2012)

Hlavní činností socializace je hra, která hraje významnou úlohu v socializačním procesu. (Langmeier, 1991) Koncem předškolního období dítě začíná chápat smysl pracovní činnosti a už se nespokojuje pouze s „jako praním“ či „jako uklízením“. Chce práci vykonávat v reálné situaci. (Šmelová, Petrová, Souralová, 2012)

Sociální a emocionální vývoj je pro dítě stěžejní. Předškolák začíná své emoce lépe kontrolovat, převládá u něj kladné citové rozpoložení, dobrá komunikace, smysl pro humor, dodržování pravidel související s pocitem bezpečí. Autoři uvádí, že se v předškolním věku začínají rozvíjet vyšší city – morální, estetické a intelektuální. (Berčíková, Šmelová, 2014)

V procesu socializace dochází podle Šulové ke změnám ve třech klíčových rovinách. Zkvalitňuje se sociální reaktivita, vyvíjí se sociální kontroly a dítě si osvojuje sociální role. Tento vývoj probíhá plynuje již od narození, ale v předškolním období obzvláště intenzivně. (Šulová, 2019)

2 Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání přirozeně připravuje dítě na přechod do školy. Mateřské školy obecně jsou schopny zajistit dítěti adekvátní rozvoj, socializaci a případné včasné zachycení obtíží. Zároveň mají možnost přenášet do praxe nejnovější poznatky z oblasti psychologie, předškolní a speciální pedagogiky. Výsledky studií dokazují, že v oblasti kognitivních schopností, sociální a motorických dovedností existuje rozdíl mezi dětmi, které předškolní vzdělávání navštěvovalo a které ne. Předškolní docházka může rozvoj v těchto oblastech výrazně posílit. (Šulová, 2014)

Otázkou je, kde se mohou děti v předškolním věku vzdělávat? Institucí pro předškolní vzdělávání u nás jsou mateřské školy. Dříve byly považovány za výchovná zařízení, dnes jsou podle školského zákona školami v pravém slova smyslu. (Šulová, 2014)

Mateřská škola plní své specifické funkce, kterými jsou funkce pečovatelská, vzdělávací, socializační, integrační a personalizační. Předškolní výchovu chápeme jako základní kámen celoživotního vzdělávání jedince a hraje v jeho životě nezastupitelnou roli. (Berčíková, Šmelová, 2014)

Mateřská škola dětem umožňuje navazovat vztahy s vrstevníky. Mezi vrstevníky dítě navazuje tzv. symetrické vztahy, které jsou na stejné úrovni. Dítě se učí s ostatními spolupracovat, reagovat na požadavky kamaráda a formulovat ty své. Učí se s ostatními spolupracovat, zároveň zde dochází k navazování důvěrnějších vztahů s cizí dospělou osobou – s učitelkou. (Kucharská, Švancarová, 2004)

Obecně lze říci, že předškolní instituce může dítěti pomoci snáze se adaptovat na školní režim a nároky. Přípravu dítěte na školu lze chápat jako dlouhodobou, významné jsou vztahy s rodiči a množství času, který spolu tráví. Důležitá je přiměřenost podnětů, stabilní rodinné zázemí, ve kterém se o škole mluví pozitivně. (Šulová, 2014)

Tradiční předškolní vzdělávání

Úlohou předškolního vzdělávání je rozvoj celé osobnosti dítěte a pokládání základů celoživotního učení. Součástí každodenního programu mateřské školy by měla být cílená podpora rozvoje všech dětí. (Sedláčková, Syslová, Štěpánková, 2012)

Pedagogická činnost je zakotvena v legislativních a kurikulárních dokumentech. Legislativní dokumenty mají podobu zákonů a vyhlášek, kurikulární dokumenty tvoří dva základní národní dokumenty – Národní program rozvoje vzdělávání (Bílá kniha) a Rámcový

vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Národní program pro rozvoj vzdělávání formuluje základní cíle pro vzdělávání v rámci systému školské soustavy. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání vymezuje veškeré požadavky, podmínky, pravidla institucionálního vzdělávání předškolních dětí. (Průcha, Koťátková, 2013)

České předškolní vzdělávání momentálně pracuje podle koncepce, která má za úkol dítě připravit na školní práci a průběžně sleduje vývoj dítěte. (Kolláriková, Pupala, 2001) Způsob výuky by měl být přizpůsoben individuálním potřebám, možnostem a zvláštnostem žáků, protože jen touto formou lze řešit nerovnoměrnou zralost v různých psychických složkách dítěte. Nesmírně důležitá je osobnost učitele a atmosféra ve třídě. (Langmeier, 1991)

Povinný rok předškolního vzdělávání

Od školního roku 2017/2018 je pro děti od 5 let věku docházka do mateřské školy povinná. Zákonný zástupce dítěte je povinen přihlásit své dítě k zápisu. Povinné předškolní vzdělávání má formu pravidelné denní docházky v pracovních dnech. Podmínky pro omlouvání dítěte stanovuje školní řád. (§34 zákona č.561/2004 Sb.)

Děti navštěvující předškolní zařízení

Děti navštěvující mateřskou školu mají výhodu oproti těm, které žádné předškolní zařízení nenavštěvovaly. Bývají lépe připraveny pro řešení běžných vztahových situací, umějí respektovat pravidla, lépe se adaptují na nové prostředí a režim dne. (Kropáčková in Raabe, 2012–C)

Jedinečnost osobnosti

Důležité je uvědomit si, že každé dítě je jiné. Jedno dítě je výborné na kreslení, ale ve sportu moc nevynechá. Druhé dítě je sice často nemocné, ale umí už v předškolním věku číst. Někdo je výborný na sport, ale má obtíže s výslovností hlásek. Každý z nás je jedinečná a neopakovatelná osobnost. (Kropáčková in Raabe, 2012–C)

Poslání předškolního vzdělávání

Hlavním posláním mateřských škol je dle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání „*doplňovat a podporovat rodinnou výchovu a v úzké vazbě na ni pomáhat zajistit dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení. Předškolní vzdělávání smysluplně obohacuje denní program dítěte v průběhu jeho předškolních let a poskytuje dítěti odbornou péči.*“ (RVP PV, 2004, str.6)

Spolupráce s rodinou

Pro efektivní výchovu a vzdělávání dětí je nutná komunikace mezi rodiči a školou. (Sedláčková, Syslová, Štěpánková, 2012) Mateřská škola by pro rodiče měla být partnerem podporujícím rodinnou výchovu. Zároveň je důležitá spoluúčast rodičů na vzdělávání. Úkolem rodiny je vést dítě k touze po poznání. Důležité je, aby si rodina na dítě našla pravidelně čas, dopřála mu dostatečně podnětné prostředí (nikoliv v kvantitě podnětů, ale v jejich kvalitě) pro vývoj a společně prožívala s dítětem běžné denní činnosti. Pro předškoláka mají význam i pravidelné rituály v rodině – uspávací rituál, pohádka před spaním, pusa na dobrou noc. (Kropáčková in Raabe, 2012–C)

2.1 Možnosti předškolního vzdělávání v České republice

V dnešní době mají rodiče širokou nabídku škol pro své dítě. Jednotlivé školy se od sebe liší v mnoha faktorech, především však ve vzdělávacích programech. Rodiče mají na výběr z mateřských škol státních a soukromých. Vedle tradičních mateřských škol mají pak na výběr mezi školami alternativními a církevními. Záleží na prioritách rodičů, kam své dítě přihlásí. (Šulová, 2014)

Předškolní vzdělávání má v naší zemi dlouhou historickou tradici a v současnosti se udržuje na velmi dobré úrovni. Otázkou zůstává, jaký typ vzdělávání je pro konkrétní dítě a rodinu to nejlepší řešení. (Průcha, Koťátková, 2013)

2.1.1 Veřejné mateřské školy

Zřizovatelem veřejných mateřských škol je stát, kraj, obec nebo svazek obcí. Protože jsou zapsány v rejstříku škol, mají nárok na financování ze státního rozpočtu. Obsahovou náplň předškolního vzdělávání vymezuje Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (2005). (Průcha, 2016)

2.1.2 Soukromé a církevní mateřské školy

Mateřské školy mohou zakládat a provozovat i soukromí zřizovatelé a církve. Podmínkou je zápis do školského rejstříku, který je podmíněn požadavky na vybavení, fungování, řízení a personální zabezpečení. Soukromé školy, které nejsou registrované v rejstříku, nemusí pracovat podle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. V takovém případě nevzniká nárok na dotace ze státního rozpočtu. (Průcha, 2016)

2.1.3 Alternativní a jiné mateřské školy

Alternativní školy se od tradičních škol odlišují hlavně ve způsobu výuky. V alternativní škole se objevují alternativní prvky výuky a nové prvky vzdělávacího obsahu a metod. (Šulová, 2014) Alternativní školy se odlišují od hlavního proudu vzdělávání, začaly vznikat ve spojení s reformním hnutím a převážně jsou zřizovány v soukromém sektoru. (Průcha, 2016)

Přínosem alternativních škol je, že se svou koncepcí vytvářejí ve společnosti pluralitní systém ve volbě vzdělávací cesty. Program alternativní školy může vycházet z RVP PV (s některými doplňujícími specifiky), nebo může zvolit jiný zdroj pro vytvoření programu. Kromě státu a obce mohou být zřizovány právníckými nebo fyzickými osobami. (Průcha, Koťátková, 2013)

Waldorfské mateřské školy

V České republice existuje hned několik waldorfských mateřských škol (Brno, České Budějovice, Praha, Písek, Příbram, Rovensko pod Troskami, Semily, Turnov a Sluštice). (Dostupné z: awms.cz) Jejich pedagogika vychází z antroposofické filozofie Rudolfa Steinera. (Průcha, 2016) Antroposofie je moudrost o člověku nad člověkem. Je to vědění, které má člověku otevřít přístup k vyšším, duchovním světům. (Jeřábková, 1993) Základem výchovy jsou smysly, dospělý vytváří dětem prostředí pro jejich svobodné jednání a rozvoj tvořivosti. (Průcha, 2016)

Daltonské mateřské školy

V roce 1996 vznikla Asociace českých daltonských škol, která se roku 2013 změnila v občanské sdružení s názvem Czech Dalton. V současnosti jsou v občanském sdružení zařazeny 2 mateřské školy a 6 mateřských škol, které jsou součástí základní školy. (Dostupné z: czechdalton.cz) Všechny jsou veřejné a pracují podle Daltonského plánu vytvořeným zakladatelkou Helen Parkhurstovou. Podstatou jsou principy: svoboda a odpovědnost, samostatnost a spolupráce. (Průcha, 2016)

Montessoriovské mateřské školy

První mateřská třída s prvky Montessori vznikla v Praze před rokem 1989, první česká Montessori MŠ v roce 1998. K rozšíření došlo po roce 2000. (Průcha, Koťátková, 2013) Roku 1999 bylo založeno občanské sdružení Společnost Montessori, které v dnešní době sdružuje několik desítek MŠ. Všechny jsou zpravidla soukromými organizacemi. Celá koncepce

je založena na teorii M. Montessoriové a metoda je postavena na využití speciálních učebních pomůcek. (Průcha, 2016) Za pilíře Montessori pedagogiky můžeme považovat tyto myšlenky: Dítě je tvůrcem sebe sama; Pomoz mi, abych to dokázal sám; Ruka je nástrojem ducha; Respektování senzitivních období; Svobodná volba práce; Připravenost prostředí; Polarizace pozornosti; Celostní učení. (Zelinková, 1997)

Program Začít spolu (Step by Step)

Jedná se o školní vzdělávací program, který vznikl v USA v 70. letech 20. století. Jeho koncepce nemá uzavřený program. Ten je přizpůsoben výchovným tradicím a vzdělávacímu systému dané země. Vybranými myšlenkami programu je zaměření se mateřské školy na koncepci výchovy a vzdělávání z moderních pedagogicko-psychologických poznatků, individuální přístup, vlastní volba při rozhodování. Prostor třídy je uspořádán do tzv. center aktivit, která jsou využívána pro plánovaná témata. (Průcha, Kořátková, 2013)

Mateřská škola podporující zdraví

Program mateřské školy podporující zdraví funguje podle Kurikula podpory zdraví v mateřské škole. Filozofickým základem je holistické pojetí zdraví, respekt k potřebám jednotlivce a rozvíjení komunikace a spolupráce.

Firemní mateřské školy

Firemní mateřská škola může být zřízena podle školského zákona, živnostenského zákona nebo zákona o dětských skupinách. Podle toho se pak odvíjí jejich provoz, financování i obsah. Firemní MŠ je určena pro děti zaměstnanců zřizovatele a funguje dle RVP PV.

Dětské skupiny

Dětské skupiny vznikají podle zákona č. 247/2014 Sb. a jsou určeny pro děti od 6 měsíců do zahájení školní docházky. Personální, prostorové a provozní požadavky se odvíjejí podle velikosti skupiny. Malé skupiny jsou složeny z 1-4 dětí, střední skupiny navštěvuje 4-12 dětí a velké skupiny 13-24 dětí. Nejedná se o vzdělávací instituci, proto nemusejí splňovat podmínky jako MŠ. (Průcha, 2016)

Lesní mateřské školy

Tyto školy mají své specifické postavení. Sdružují se od roku 2011 v Asociaci lesních mateřských škol. Lesní MŠ je zapsána v Rejstříku škol a dostává finanční příspěvky státu.

Děti v ní mohou plnit povinný rok předškolní docházky. Je pod kontrolou ČŠI a KHS. Vzdělávání probíhá především ve venkovních prostorách – ve volné přírodě, a to za každého počasí, pouze v extrémních podmínkách se omezuje pobyt venku a využívá se zázemí MŠ, kterým může být jurta, týpí nebo chata. Zřizovateli jsou obvykle neziskové organizace (spolky) nebo obce.

Lesní kluby

Lesní klub zapsán v Rejstříku škol není, provoz nepodléhá kontrolám, klub nedostává žádné pravidelné příspěvky od státu a děti v něm povinný rok předškolní docházky plnit nemohou. (Dostupné z: lesnims.cz)

Církevní mateřské školy

Církevní mateřské školy se liší podle náboženské orientace. Programově vycházejí z RVP PV, ale v jejich ŠVP jsou formulovány cíle na základě tradic dané víry, s elementárními základy náboženské výchovy. (Průcha, Kořátková, 2013)

Individuální vzdělávání

Podle školského zákona je jednou z možností vzdělávání i domácí vzdělávání, kdy dítě vyučuje obvykle jeden z rodičů.

2.2 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále RVP PV) stanovuje základní pilíře pro pedagogickou činnost mateřských škol a přípravných tříd při základních školách. Jedná se o komplexní rámec a východiska pro tvorbu školních vzdělávacích programů (dále ŠVP) a pro tvorbu třídních vzdělávacích programů (dále TVP). (Průcha, Kořátková, 2013)

RVP PV pracuje se čtyřmi kategoriemi, kterými jsou:

1. Rámcové cíle – obecné záměry vzdělávání (rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání; osvojení hodnot; získání osobnostních postojů)
2. Dílčí cíle – vzdělávací oblasti (biologické, psychologické, interpersonální, sociálně-kulturní, environmentální cíle)
3. Klíčové kompetence – dosažitelné výstupy (kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, činnostní a občanské)

4. Dílčí výstupy (biologické, psychologické, interpersonální, sociálně-kulturní, environmentální cíle) (RVP PV, 2004)

Soubor očekávaných výstupů v RVP PV slouží jako kritérium pro hodnocení školní zralosti ve všech oblastech. Klíčové kompetence vymezují, co by mělo dítě přecházející do základní školy umět. (Sedláčková, Syslová, Štěpánková, 2012)

Vzdělávací obsah představuje hlavní prostředek ke vzdělávání, sloužící k naplňování záměrů a cílů. Vzdělávací obsah je v RVP PV uspořádán do pěti oblastí:

1. Dítě a jeho tělo (biologická oblast)
2. Dítě a jeho psychika (psychologická oblast)
3. Dítě a ten druhý (interpersonální oblast)
4. Dítě a společnost (sociálně-kulturní oblast)
5. Dítě a svět (environmentální oblast)

Každá oblast zahrnuje dílčí cíle (co pedagog podporuje), vzdělávací nabídku (co pedagog nabízí), očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže) a rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů). (RVP PV, 2004)

RVP PV je koncipovaný na základech osobnostně orientované výchovy, která se soustředí na dítě se svými zájmy a potřebami. Obsah RVP PV je koncipován tak, aby respektoval rozdíly mezi dětmi a zároveň je maximálně rozvíjel v rámci jejich individuálních možností. (Berčíková, Šmelová, 2014)

2.3 Školní vzdělávací program

Školní vzdělávací program je základní veřejný dokument každé mateřské školy. Vzniká na základě RVP PV a od roku 2007 je jeho vypracování povinné. ŠVP obsahuje zaměření školy, způsob a obsah vzdělávání a evaluační mechanismy školy. Je východiskem pro práci učitelů a vypracování třídních vzdělávacích programů. ŠVP by měl obsahovat identifikační údaje o škole, charakteristiku školy a jejího vzdělávacího programu, podmínky a organizaci vzdělávání, vzdělávací obsah a evaluační činnosti. (Průcha, Kořátková, 2013)

3 Školní zralost a připravenost

Ze všeho nejdříve je nutné si objasnit rozdíl mezi dvoujazyčnou terminologií „školní zralost“ a „školní připravenost“.

Definice školní zralosti

Školní zralost je determinovaná převážně biologickými činiteli, kdežto školní připravenost je závislá na činitelích socializačních (výchovné a sociální vlivy). (Šimíčková-Čížková, 2010)

Jucovičová a Žáčková (2014) školní zralost popisují podle definice z Psychologického slovníku od Hartla a Hartlové (2009) jako „*způsobilost dítěte k absolvování školní výuky*“. Školní zralost je podle nich předpoklad určité úrovně rozvoje jazyka, myšlenkových operací, aktivní pozornosti, soustředění a dosažené úrovně v oblasti sociálních dovedností.

Kábele popisuje školní zralost jako stupeň vývoje tělesných a duševních funkcí, které se mohou u dítěte s nevyzrálým nervovým systémem vyvíjet opožděně. Školní připravenost chápe jako souhrn výchovných vlivů na dítě a jeho citové vazby. Rovněž se vyjadřuje k tzv. celkové způsobilosti dítěte ke vstupu do školy, která představuje souhrn zralosti a připravenosti. (Edelsberger, Kábele, 1988)

Podle Vágnerové znamená zralost pro školu zároveň přiměřenou zralost centrální nervové soustavy. (Zelinková, 2007)

Obecně je školní zralost chápána jako stupeň psychických a fyzických schopností a dovedností (stupeň vývoje), který je nutný pro úspěšné zvládnutí studijních požadavků (bez větších obtíží). Rozlišujeme zralost fyzickou, kognitivní, emoční a sociální. (Šimíčková-Čížková, 2010)

Definice školní připravenosti

Připravenost na školu zahrnuje kompetence spadající pod zralost kognitivní (kapacita paměti, řečové dovednosti, schopnost ukládat základní poznatky v souvislostech), emocionálně-sociální, ale i fyzickou. Bednářová se však přiklání k termínu školní zralosti. (Bednářová, Šmardová, 2010)

Další autoři uvádějí, že termín „školní připravenost“ začali užívat v 70. letech minulého století pedagogové a tzv. pedagogická veřejnost a že oba pojmy se obsahově úzce proplétají (Kolláriková, Pupala, 2001).

Dle Thorové (2015) se jeví vhodnější používat jednotný pojem školní zralost, který zahrnuje obě domény ovlivněné zráním i učením.

Osobně považuji školní zralost za nadřazený pojem, který zahrnuje, jak zmiňuje Thorová, obě domény.

3.1 Školní zralost

„Co do švestek či třešní má člověk jasno. Co je zralé, to má patřičnou:

1. Barvu
2. Chuť
3. Je to konzistence křupavé a šťavnaté
4. Sladké je to, tak akorát
5. Nesmí to ovšem být už přezrálé
6. A naopak, co je ještě zelené a kyselé, to je nezralé „

(Verecká, 2002, str. 11)

Pro zahrádkáře to je snadné, kdy je však „lidský plod“ zralý na školu? Rodiče mají celkem tři možnosti: dítě zaškolit předčasně, včas – ve věku šesti let, nebo nástup do školy odložit. Zvolit tu správnou možnost znamená rozhodnout o budoucnosti dítěte, o jeho šťastném dětství, jeho vztahu k vlastní osobě. (Verecká, 2002)

Nad počátkem zaškolení se zamýšlel již J. A. Komenský, který určil šestý rok věku jako nejvhodnější pro zahájení povinné školní docházky. I sám Komenský však upozornil na možnou školní nezralost, kdy hovoří o „raných a pozdějších hlavách“ a přirovnává dítě ke stromu, který nese ovoce zjara, jiný v létě, jiný na podzim. (Komenský, str. 87, 2007)

Obecně lze říct, že dítě je školsky zralé, když dozraje pro školní nároky po stránce biologické, psychické a emocionálně-sociální. (Šulová in Raabe, 2012) Zralé dítě nároky školy bez problému zvládá, u nezralého dítěte se mohou dříve či později objevit projevy maladaptace. Jak taková maladaptace vypadá? Dítě obtížně přijímá svou roli a roli učitele, nestačí se soustředit, nestačí tempu třídy, může ztrácet celkovou duševní rovnováhu, ztrácí se u něj motivace a mohou se objevit i psychosomatické obtíže. (Bednářová, Šmardová, 2010)

Při posuzování školní zralosti bychom neměli vyvozovat závěry pouze z jednorázové zkušenosti s dítětem. Činnosti jsou ovlivněny mnohými faktory, jako je únava, neuspokojení fyziologických potřeb, chybění motivace. Dítě bychom měli sledovat v delším časovém

horizontu. V některých případech se objevuje i „školní nezralost rodičů“, kteří nejsou připraveni přijmout nové povinnosti, změnu v organizaci, mají sami špatnou zkušenost ze školního prostředí nebo je tíží nejistota. (Bednářová, Šmardová, 2010)

Pro dítě a jeho rodinu představuje přechod do školy zlomový okamžik jejich života. Při rozhodování nám mohou pomoci odborníci jako dětský pediatr, třídní učitelka v mateřské škole, případně je možné se obrátit na poradnu – speciálního pedagoga či psychologa.

Školní zralost je jev komplexní, obecně ovlivněn mnoha faktory, na kterém se podílí vlivy vnitřní i vnější. Kritéria tělesné, kognitivní a sociální zralosti je třeba chápat ve vzájemné součinnosti, s ohledem na individualitu dítěte. (Šmelová, Petrová, Souralová, 2012)

Bio-psycho-sociální pojetí školní zralosti vstoupilo do povědomí odborné a laické veřejnosti koncem 70. let 20. století. Do té doby mělo odklad školní docházky 3 % dětí, nyní je to kolem 18 % a necelé 1 % nastupuje do školy o rok dříve. (Thorová, 2015)

Školní zralost je potřeba diagnostikovat v předstihu, ideálně na začátku školního roku, ve kterém dítě dosahuje šesti let. Důvodem je dostatek času pro intervenci. Na základě diagnostiky učitel mateřské školy stanoví okruhy pro podporu vývoje.

Role pediatra v diagnostice školní zralosti

Dětský lékař sleduje vývoj dítěte již od jeho narození a je schopen diagnostikovat tělesnou zralost dítěte pro zahájení povinné školní docházky. Stěžejní prohlídka u dětského lékaře se realizuje ve věku pěti let. Lékař vydává posouzení, kde doporučuje odklad, popř. může rodičům doporučit návštěvu školského poradenského zařízení pro posouzení školní zralosti. (Berčíková, Šmelová, Stolinská, 2014) Pediatr má kompetence k doporučení odkladu, např. z důvodu špatného zdravotního stavu. (Kropáčková in Školní zralost a odklady školní docházky, 2018)

Vyšetření školní zralosti školským poradenským zařízením

Pedagogicko-psychologická poradna (dále PPP) realizuje poradenskou činnost, zjišťuje připravenost dítěte na povinnou školní docházku a vydává doporučení, jak s dítětem pracovat. (Berčíková, Šmelová, Stolinská, 2014) Pokud má učitelka MŠ pochybnosti o školní zralosti dítěte, doporučí rodičům vyšetření školní zralosti v PPP, kde proběhne pedagogicko-psychologická diagnostika dítěte. (Sedláčková, Syslová, Štěpánková, 2012)

Po dlouhá léta se využívá k vyšetření školní zralosti Jiráskova verze Kernova testu – Orientační test školní zralosti. (Syslová, Kratochvílová, Fikarová, 2018) Test je časově nenáročný a má orientační charakter. Obsahuje kresbu lidské postavy, obkreslení věty a uspořádání teček. (Zelinková, 2007) Z něj byly převzaty a modifikovány některé subtesty a vznikl nový diagnostický nástroj – MaTeRS, test mapující připravenost pro školu. MaTeRS je standardizovaný test, který se zabývá jednotlivými vývojovými oblastmi. (Syslová, Kratochvílová, Fikarová, 2018) Jedná se o nástroj českých autorek Vlčkové a Polákové, který vyšel v roce 2013. Test je složen ze dvou částí – skupinové a individuální. Baterie Diagnostika školní připravenosti je nástroj autorek Bednářové a Šmardové, který mapuje několik oblastí. K těmto nástrojům si vyšetřující mohou přidávat další doplňující zkoušky, dle zvyklostí a zkušeností pracovníků a potřeb dítěte. (Pokorná, Sokolová in Školní zralost a nadané dítě, 2020)

Poradenští pracovníci vycházejí při posuzování školní zralosti z vývojové psychologie, norem fyzické vyspělosti pro dané věkové období a z RVP PV. Poradna má k dispozici standardizované diagnostické nástroje, vychází z anamnézy a informací získaných od pedagogů MŠ. Stěžejními oblastmi při zjišťování školní zralosti jsou:

- Úroveň psychomotorického vývoje: hrubá motorika, jemná motorika, grafomotorika, kresba, lateralita, pravolevá orientace
- Úroveň jazykového vývoje: výslovnost, slovní zásoba, porozumění, barvy, předpočetní představy, číselná řada
- Úroveň percepce – zrakové a sluchové rozlišování
- Úroveň sociálně-emoční zralosti: odloučení od rodiče, podřízení se autority, reakce na neúspěch
- Úroveň práceschopnosti: odložení potřeby, koncentrace pozornosti, pracovní tempo, samostatnost, obecná informovanost

Intelekt (rozumové schopnosti) není předmětem vyšetření školní zralosti, někdy bývá zjišťována úroveň logického neřečového úsudku. (Příkazská in Školní zralost a odklady školní docházky, 2018) Matějček upozorňuje na to, že je třeba si z pozice diagnostika zajistit si co největší množství potřebných údajů – pozorováním dítěte ve standardních situacích, získat posudek od učitelky mateřské školy a mít kvalitně zpracovanou anamnézu dítěte. Mělo by se jednat o *komplexní* rozbor případu. (Matějček, 2011)

Zajímavé jsou zjištěné údaje výzkumného projektu Šmelové, Petrové a Suralové (2012), který se zaměřoval na školní zralost a připravenost dětí. Výzkum prokázal, že v souvislosti se školní zralostí jsou zde rozdíly ve výkonech dětí ve prospěch dětí rodičů s vyšší úrovní vzdělání. V rámci výzkumu byl zjištěn i vzájemný vztah mezi lateralitou a školní zralostí. Výsledky výzkumu prokazují i rozdíl mezi chlapci a děvčaty. (Průcha, 2016)

3.1.1 Fyzická zralost

Děti stejného věku se po fyzické vyspělosti více či méně liší. (Bednářová, Šmardová, 2010) Samotné dosažení věkové hranice šesti let proto nemusí nutně znamenat přiměřenou fyzickou zralost dítěte. (Šimíčková-Čížková, 2010)

Fyzickou zralost a zdravotní stav posuzuje obvykle dětský lékař, případně další odborníci, kteří mají dítě v péči. Těmi může být neurolog, imunolog, alergolog atp. V rámci komplexního vyšetření se k němu na základě podkladů od lékařů a jiných odborníků vyjadřuje speciální pedagog nebo poradenský psycholog. (Jucovičová, Žáčková, 2014)

Úroveň hrubé a jemné motoriky

Stav hrubé a jemné motoriky, grafomotoriky a vizuomotorické koordinace je jedním z předpokladů pro zaškolení. (Jucovičová, Žáčková, 2014) Nutná je laterální preference při kreslení a psaní. Pro psaní je zásadní schopnost jemné motoriky a správný úchop psacího náčiní, který by měl mít předškolák již zafixovaný. (Šimíčková-Čížková, 2010)

Obr.č.1 – Správný úchop psacího náčiní

Autorky Kucharská a Švancarová popisují správný úchop následujícím způsobem. Měla by při něm být uvolněná celá paže i prsty, které by měly svírat psací pomůcku bez křečovitosti. Psací náčiní by dítě mělo držet mezi palcem a ukazovákem a prostředním prstem podepírat pomůcku zespoda. Prsty by zároveň měly být 2 cm od papíru. Uvádějí, že správné držení tužky je pro pozdější nácvik psaní nesmírně důležitý. (Kucharská, Švancarová, 2004)

Obr.č.1: Špetkový úchop

Filipínská míra

Ukazatelem tělesné zralosti, který prošetřuje pediatr při pravidelné lékařské prohlídce, je tzv. filipínská míra. Jedná se o orientační zkoušku, která probíhá tak, že si dítě zkusí rukou dosáhnout přes vzpřímenou hlavu na ucho protilehlé strany hlavy. (Verecká, 2002) Zkouška zjišťuje, zda došlo ve vývoji dítěte ke změně tělesných proporcí, konkrétně k protažení končetin. (Kropáčková in Raabe, 2012–C)

Dětská preventivní prohlídka

Lékař na preventivní prohlídce před vstupem do školy dítě změří, zváží, zkontroluje jeho zrak, sluch, krevní tlak, stav dentice a provede orientační zkoušku školní zralost formou rozhovoru. Na základě špatného zdravotního stavu dítěte může pediatr doporučit rodičům odklad školní docházky. Jedná se o tyto situace či stavy:

- dítě je po náročné operaci vyžadující dlouhodobou rekonvalescenci
- náhlé vážné onemocnění
- plánovaná dlouhodobá hospitalizace
- častá nemocnost způsobená oslabením imunitního systému dítěte

(Kropáčková in Raabe, 2012–C)

Imunita organismu

Dle Verecké je pro zaškolení důležitá dostatečná imunita dítěte, kterou by dítě mělo získat ve školce. (Verecká, 2002) Dítě vstupující do školy by mělo být fyzické silné, nemělo by být zvýšeně unavitelné. (Thorová, 2015) Častá nemocnost dítěte může, ale nemusí být důvodem k odkladu. Organismus je kolem šestého roku odolnější, dítě bývá méně nemocné, rychleji se zotavuje, vyrovnává se rychleji s některými nemocemi a zvládá náročnější sportovní aktivity. (Kropáčková in Raabe, 2012–C)

Zralost CNS

Důležitý je taktéž určitý stupeň zralosti CNS, který je faktorem úspěšného učení.

První strukturální přeměna

Autoři se shodují, že by dítě před vstupem do školy mělo mít dokončenu první strukturální přeměnu, která způsobuje disharmonii po tělesné i duševní stránce a při níž mizí dětská zakulacenost, dítě se vytahuje do výšky a dochází k osifikaci zápěstních kůstek a k započetí druhé dentice. (Šimíčková-Čížková, 2010)

Jiné faktory

Při posuzování tělesné zralosti by měly být brány v úvahu také faktory jako předčasné narození či velmi nízká porodní váha. U těchto dětí se častěji vyskytují poruchy pozornosti a učení. (Bednářová, Šmardová, 2010) Různé odchylky v těhotenství matky a případné potíže během porodu mohou poškodit CNS a ovlivnit tak další vývoj dítěte, který má vliv i na školní zralost. (Kropáčková in Raabe, 2012–C)

Kapalínův index

Kapalínův index se stanovuje poměrem míry a váhy dítěte. Pokud by školsky zralé dítě mělo měřit 120 cm a vážit 20 kg, získáme vydělením výšky váhou ideální věk pro zahájení povinné školní docházky. (Kropáčková in Školní zralost a odklady školní docházky, 2018)

$$120: 20 = 6$$

Je nutno podotknout, že studie nepotvrdily spolehlivost tělesné zralosti jako ukazatele psychického vývojového stavu dítěte. Proto by bylo nezodpovědné posuzovat školní zralost jen podle tělesných proporcí. (Langmeier, 1991) Tělesná zralost proto není nejspolehlivějším ukazatelem školní zralosti, a to zvláště v dnešní době, kdy se tělesný vývoj u dětí zrychluje. (Sedláčková, Syslová, Štěpánková, 2012)

3.1.2 Kognitivní zralost

Psychická zralost v sobě zahrnuje rozumovou, mentální vyspělost a oblast myšlení. (Jucovičová, Žáčková, 2014) Tato stránka zralosti je ovlivněna z velké části vrozenými dispozicemi dítěte, ale i celkovým průběhem vývoje a rodinným prostředím. (Šmelová, Petrová, Suralová, 2012)

Pro zvládání trivia je nutná rovnoměrnost kognitivních funkcí. (Bednářová, Šmardová, 2010) Na konci předškolního období sledujeme u dítěte především celkovou zralost vnímání a zrakovou a sluchovou diferenciaci. Posuzovací kritéria kognitivní zralosti podle Šmelové, Petrové, Souralové jsou následující:

- přechod od celostního vnímání k diferencovanému (snadnější vnímání a rozlišování detailů)
- konstantnost vnímání (rozlišování a identifikování tvaru bez ohledu na jeho polohu, pozadí, překrytí)
- rozvoj percepční strategie (systematičnost ve vnímání)
- dozrávání sluchové percepce
- schopnost analýzy a syntézy
- schopnost konkrétních myšlenkových operací, pochopení logických principů
- schopnost záměrné paměti a pozornosti
- míra inteligence
- překonávání egocentrismu
- tvořivý, zvědavý, aktivní přístup ke světu
- přiměřený vývoj řeči
- rozlišení hry od povinnosti

(Šmelová, Petrová, Souralová, 2012)

K posuzovacím kritériím kognitivní zralosti podle Šimíčkové-Čížkové patří jevy jako jsou:

- přechod od celostního vnímání k pročleněnému
- schopnost analýzy a syntézy
- přítomnost konkrétních myšlenkových operací, logické paměti a krátkodobé pozornosti
- schopnost odlišení reality od světa fantazie
- překonávání egocentrismu
- tvořivost, aktivní přístup ke světu
- přiměřený vývoj řeči
- umění rozlišit hru od práce a povinnosti

(Šimíčková-Čížková, 2010)

V šesti letech je u dětí charakteristický přechod od globálního (celostního) vnímání k analytickému (pročleněnému). Tento přechod umožňuje dítěti diferenciaci zrakových a zvukových prvků, která je předpokladem pro trivium – čtení, psaní, počítání. (Šmelová, Petrová, Suralová, 2012) Lepší vnímání detailů a vizuální analýza a syntéza umožňuje rozeznávat tvarově podobná písmena jako je p, b, d či m, n nebo F, E. (Thorová, 2012) Vývoj pročleněného vnímání lze rozpoznat i ve spontánní kresbě dítěte, která je mnohem detailnější, přesnější při napodobování různě složitých útvarů. Tento jev prověřuje i Jiráskova zkouška školní zralosti. (Langmeier, 1991)

Školsky zralé dítě je schopno analyticko-syntetické činnosti. Dovede rozlišovat detaily na obrázku, ale dokáže i vnímat soubor detailů jako celek. Stěžejní je pro budoucího školáka vůlí ovládaná koncentrace pozornosti. Vágnerová (in Šmelová, Petrová, Suralová 2012) uvádí, že pozornost je citlivým ukazatelem funkčního stavu CNS. Dítě, které je zralé pro školu, hovoří ve větách, jednodušších souvětích, nepoužívá agramatismy, vyslovuje správně všechny hlásky a dá se s ním na všem potřebném domluvit.

Zralé dítě je aktivní, zvědavé a tvořivé, není již tolik hravé a samo se hlásí o úkoly či o práci. Má zájem o nové zkušenosti, poznatky a dovednosti. Naopak dítě nezralé je hravé, převažuje u něj neúmyslná pozornost, mechanické zapamatování, které přichází spontánně a dítě se jednodušeji rozptýlí od činnosti. (Šmelová, Petrová, Suralová, 2012)

Dítě zralé na školu se začíná orientovat v čase a prostoru, určuje množství, pořadí, vytváří kategorie. Dítě by před nástupem do školy mělo být schopno zapamatovat si smysluplnou větu o 6-8 slovech a zopakovat ji. (Thorová, 2015)

3.1.3 Sociálně-emoční zralost

Dalším neopomenutelným faktorem školní zralosti je stránka sociálně-emoční. V této oblasti jde v první řadě o duševní odolnost dětí. V ideálním případě mají dostatek sebedůvěry, měly by umět řešit problémy a být vnitřně vyrovnané a přizpůsobivé. Emoční stabilita je cestou k úspěchu ve škole. (Zähme, 2005)

Emoční zdatnost hraje při rozhodování o školní zralosti významnou roli. Dítě musí být pro školní práci motivováno a emočně připraveno, mělo by si vytvořit kladný postoj ke škole. Někteří autoři uvádějí důležitost tzv. emoční inteligence, která přispívá k úspěchu jedince ve společnosti a má tak jistě i souvislost se sociální zralostí před vstupem do školy. (Šmelová, Petrová, Suralová, 2012) Právě rozvoj emoční inteligence a podpora sociálních kompetencí je jeden z hlavních úkolů mateřské školy. Zejména pro děti žijící v prostředí s nižší

psychosociální podnětností představuje významnou pomoc předškolní zařízení. To může přispět k celkové harmonizaci ve vývoji. (Sedláčková, Syslová, Štěpánková, 2012)

Důležitou roli hraje mateřská škola, která má pozitivní vliv v rámci upevňování hygienických a sociálních návyků, získávání nových poznatků. Rodiče jsou však nejdůležitějším zdrojem podnětů a kvalita rodinné výchovy je patrná v celkovém rozvoji osobnosti. Právě málo podnětné rodinné prostředí bývá důvodem odkladu povinné školní docházky. Nedostatky málo podnětného sociálního prostředí v rodině mohou děti částečně kompenzovat v mateřské škole, případně v přípravné třídě ZŠ. (Šmelová, Petrová, Suralová, 2012)

Nejvýznamnějším prostředím zajišťujícím primární socializaci dítěte zůstává rodina. Socializace jako taková probíhá po celou dobu předškolního období, jedná se zejména o vývoj sociálních kontrol a přejímání vyspělejších sociálních rolí. Vývoj vnitřních sociálních kontrol (svědomí, pocit viny) je závislý na vztahu dítěte k rodičům. Dle Langmeiera by měl mít každý předškolák příležitost ke styku se stejně starými dětmi, protože jen prostřednictvím kontaktu s nimi se učí způsobům chování, učí se pomáhat slabším, soupeřit, spolupracovat, řešit konflikty kompromisem, podřídit se druhým nebo je vést. (Langmeier, 1991)

Dítě sociálně zralé na školu je schopno být odloučeno od rodiny, aniž by tím jakkoli strádalo. Je schopno se bez úzkosti zapojit mezi vrstevníky a je schopno plnit školní nároky – soustředit se na výuku, nevyrušovat, umět oddálit potřeby, přizpůsobit se nárokům autority učitele. (Šulová in Raabe, 2012)

Nesmíme opomíjet i schopnost dítěte vyrovnat se s drobnými neúspěchy. Ne vždy se totiž dítěti bude ve škole dařit a mělo by umět adekvátně na takovou situaci reagovat. (Nádvorníková in Školní zralost a odklady školní docházky, 2018)

Za sociální zralost považujeme přijetí nové role žáka a spolužáka, schopnost adaptace na nový režim školy a podřízení se autoritě učitele. Emočně a sociálně zralé dítě je schopno kontrolovat své nápady a impulzy, umí odložit své momentální přání na později. Je emocionálně relativně stabilní a odolné vůči zátěžovým situacím. (Šimíčková-Čížková, 2010)

Zátěž může pro dítě znamenat i odložení příjemné aktivity na pozdější dobu během vyučování. (Šmelová, Petrová, Suralová, 2012) Pro školní prostředí je zapotřebí, aby dítě mělo odpovídající pracovní tempo, pozitivní přístup k učení, mělo určité sociální dovednosti, ale především pozitivní vztah k vlastní osobě a přiměřenou sebedůvěru. (Šimíčková-Čížková,

2010) Neúspěch ve školních situacích a odlišnost může dítěti přinést potíže v navazování kontaktu s vrstevníky, případně může vyvolat u dítěte pocit méněcennosti. (Šmelová, Petrová, Suralová, 2012)

Je však nutné zmínit, že mezi dětmi se objevují obrovské individuální rozdíly. Dítě by mělo rozumět důležitosti pravidel společného soužití a tato pravidla respektovat, umět vyjádřit své potřeby. Jedná se o kontinuální proces zrání, ve kterém je důležité dát dítěti najevo svou lásku, empatii, podporu; věnovat mu pozornost; přijímat jej takové, jaké je; rozumět jeho potřebám; dát mu prostor a zároveň vymežit hranice. Měli bychom brát v ohledu i případnou tíživou životní situaci dítěte/rodiny, která by mohla ovlivnit úspěšné zaškolení. (Bednářová, Šmardová, 2010)

Rozvoj emočních a sociálních kompetencí souvisí s dozráváním mozkových struktur a s mírou emoční a sociální opory. Nutné je podotknout, že dítě přejímá rodičovský postoj ke školnímu úspěchu, a tak se formuje jeho vztah ke škole. (Šmelová, Petrová, Suralová, 2012) Školicky zralé dítě by mělo být schopno pracovat samostatně přiměřeným tempem. Nemělo by se vzdávat ihned, jakmile se objeví obtíže, ale mělo by řešit i obtížnější úkoly. Schopnost soustředění na méně oblíbené aktivity dosahuje u dítěte při školní zralosti zhruba 10 minut, při oblíbeném úkolu se dítě vydrží soustředit i 20 minut. (Thorová, 2015)

3.1.4 Pracovní zralost

Pracovní zralost můžeme charakterizovat jako přiměřenou schopnost člověka zapojit se do pracovní činnosti a podávat v ní přiměřené výkony a dokázat se na práci soustředit. U dítěte zralého na školu nestačí jen mít vybudované pracovní návyky, smysl pro plnění svých povinností, ale je důležité mít o práci zájem a následně mít z odvedené činnosti radost. Pracovní zralost je podmíněna zralostí CNS, zároveň však souvisí i s celkovou zralostí osobnosti dítěte a s dosavadním výchovným stylem. (Nádvorníková in Školní zralost a odklady školní docházky, 2018)

3.2 Školní nezralost

V případě, že dítě nedosahuje požadovaného stupně vývoje potřebného pro školu, je dítě označeno za nezralé pro vstup do školy. Jsou to děti, u kterých neproběhla kvalitní vývojová změna ve více složkách školní zralosti a děti s nižším fyzickým věkem (dětí narozené v červnu až srpnu).

Možnými projevy nezralého dítěte jsou tyto indicie:

- krátkodobá výdrž u činností
- o školní aktivity neprojevuje zájem
- přetrvávají adaptační potíže – neklid, apatie, nesoustředěnost, impulzivnost, neobratnost, zakřiknutost, nesamostatnost, přecitlivělost, plačtivost, vzdorovitost (Berčíková, Šmelová, 2014)
- na drobný neúspěch dítě reaguje negativně, emotivně nepřiměřeně
- nedokáže vyjádřit svou potřebu, názor, vysvětlit situaci
- nezvládá komunikaci s dětmi a dospělými
- nedodržuje pravidla
- odmítá respektovat autoritu
- špatně snáší sebemenší změnu
- má celkový negativní postoj ke škole

Nádvorníková uvádí několik rad, jak pomoci sociálně nezralému dítěti. První představuje snahu pochopit příčinu jeho jednání, dále uvádí významný vliv pedagogického stylu učitele ve třídě, důležitost nenálepkování. Je třeba stanovit společně pravidla, cíleně zařazovat hry a činnosti na rozvoj spolupráce, neřešit situace za dítě (podporovat samostatnost, pocit „dovedu to sám“ a otužovat děti v sociálních situacích postupně – např. vyřízení drobného vzkazu, účast na besídce. (Nádvorníková in Školní zralost a odklady školní docházky, 2018)

Každý rodič vnímá své dítě v lepším světle, proto nemusí být vždy názor rodičů na odklad zcela objektivní. Mnohdy dochází ze strany rodičů k podceňování skutečností, které mohou zásadně ovlivnit školní úspěšnost dítěte. (Příkazská in Školní zralost a odklady školní docházky, 2018)

Podle autorek Kucharské a Švancarové existuje v souvislosti s odkladem školní docházky úzká vazba na věk a pohlaví dětí. Chlapcům je doporučován OŠD častěji než dívkám. Děti narozené v pozdějších měsících, od května do srpna, vykazují nižší úroveň školní zralosti než děti starší. (Kucharská, Švancarová, 2004)

Rizikové faktory

Rizikových faktorů, které ohrožují úspěšnost dítěte v základní škole, je hned několik. Kromě dětí s PAS, dětí deprivovaných, sociálně zanedbaných nebo dětí s poruchami chování a dětech s opožděným vývojem řeči se jedná především o děti, u kterých dochází k opoždění

vývoje nebo je jejich vývoj nerovnoměrný – některé složky školní zralosti jsou zralé, jiné ne. Tyto děti mohou být ohroženy vznikem specifických poruch učení.

Nerovnoměrný vývoj bývá typický pro děti s ADD nebo ADHD. U těchto dětí je obvykle zralá kognitivní oblast, ale po stránce percepčně motorické mají slabší výsledky. Zvýšená aktivita a snížená schopnost soustředění s impulzivitou, nízká frustrační tolerance, emoční labilita a sociální nezralost jim přináší rychlejší unavitelnost, která může ovlivnit školní výkony. Z těchto důvodů je nutné k odkladu přistupovat zodpovědně a zvážit individuální možnosti dítěte. Pro vstup do školy je nutné, aby byly všechny oblasti školní zralosti rovnoměrně vyzrálé. (Jucovičová, Žáčková, 2014)

K problematice rizikových faktorů se vyjadřuje i Zelinková, která uvádí i děti z národností minority a děti sociálně slabších rodičů. Děti ohrožené selháním ve škole označuje jako „rizikové děti“. (Zelinková, 2007)

4 Vstup dítěte do školy

Lze říci, že dítě se připravuje na vstup do školy už od svého narození. To zdůrazňoval i psycholog Jirásek, který modifikoval diagnostický test A. Kerna do Orientačního testu školní zralosti. Vstup do školy je vyvrcholením předchozí výchovy – od narození do šesti let. (Kropáčková in Raabe, 2012–C)

Nástup do 1. třídy je pro dítě velkým životním milníkem. (Říčan, 2004) Zlomovým okamžikem je přechod od centrace na svoji osobu k decentraci. Dítě musí vnímat názory druhých, koexistovat se spolužáky. Dítě se dostává do různých problémových situací, ve kterých se může spolehnout pouze samo na sebe. Právě toto utužování je však velmi důležité pro psychický rozvoj a není vhodné dítě ochraňovat před každým nepohodlím a řešit za něj drobné problémy. Úkolem rodičů je přijmout své dítě takové, jaké je, s vědomím, že výkon není jedinou jeho hodnotou. (Šulová, 2014)

Je nesporné, že dítě pro vstup do školy musí být připraveno. Cílem předškolního vzdělávání je vytvořit u dítěte předpoklady pro další vzdělávání tím, že u něj v maximální míře podpoříme individuální rozvojové možnosti. (Sedláčková, Syslová, Štěpánková, 2012) Na konci předškolního období dochází u všech dětí k důležitému rozhodnutí, zda jejich vývojová úroveň odpovídá nárokům povinné školní docházky. Předčasné i opožděné zaškolení dítěte ohrožuje jeho optimální rozvoj a narušuje zdraví. Školnímu neúspěchu lze předcházet včasnou diagnostikou nedostatků v rozvoji a včasnou nápravou. (Šmelová, Petrová, Suralová, 2012)

Fakt, že se dítě do školy těší, nemusí nutně znamenat, že je dostatečně připravené a zralé. Odolnost vůči školní zátěži je pro dítě nesmírně důležitá. Na nezralé dítě je ve škole kladena nadměrná zátěž s nároky nepřiměřené jeho schopnostem. Nadměrná zátěž je způsobena tlakem k soustavné, disciplinované práci, kontrolované autoritou a vyhodnocované nejbližšími lidmi. Ve spojitosti se školním selháváním se objevuje celá řada poruch duševního zdraví. Nejvíce psychicky zatěžující je srovnávání výkonu s výkony jiných dětí. (Šmelová, Petrová, Suralová, 2012)

Šulová (2014) uvádí ve své publikaci několik rad, jak mohou rodiče usnadnit dítěti vstup do školy. Dítěti by měli vysvětlit, co ho tam čeká, nestrašit školou, zapojit dítě do nákupu školních pomůcek, zavést režim brzkého vstávání několik týdnů před prvním školním dnem, ale hlavně – být se svým dítětem často a poskytovat mu přiměřené množství podnětů, dbát na to, aby první školní dny proběhly klidně.

Role školáka

Pro dítě a celou jeho rodinu je nová role školáka obrovskou změnou. Život předškolního dítěte a školáka se diametrálně liší tím, že musí hru, na kterou měl vyhrazený téměř veškerý svůj volný čas, vyměnit za hodiny plné tvrdé školní práce a povinnosti. (Říčan, 2004) Dítě je nuceno k soustavné, disciplinované práci, kontrolováno a hodnoceno autoritou učitele či rodičů. Vysoké nároky klade škola na koncentraci pozornosti. Úspěch či neúspěch ovlivňuje postavení dítěte v kolektivu, což je pro jeho vztah k vlastní osobě a k druhým lidem důležité. (Přehled vývojové psychologie, kolektiv autorů – Šimíčková-Čížková, 2010)

Dítě si ve škole nevystačí se spontánní pozorností a pozornost úmyslná je pro něj značně unavující. Je běžné, že dítě po vstupu do školy jeví známky nepřizpůsobení. Dítě se špatně začleňuje do kolektivu, je neklidné, neposedné, stále si s něčím hraje, pozornost je labilní. Projevy nepřizpůsobení mohou trvat krátkou dobu, ale i roky. Neúspěchy a nepříjemnosti snižují sebehodnocení dítěte a působí nepříznivě na jeho rozvoj osobnosti. Úspěch či neúspěch ovlivňuje postavení dítěte v kolektivu třídy. Podstatnou roli hraje i osobnost učitele a atmosféra ve třídě. (Šmelová, Petrová, Suralová, 2012)

Vyučování v klasické české škole klade vysoké nároky na aktivní pozornost a schopnost inhibice spontánního pohybu a hry. Domácí příprava s prvňáčkem by neměla trvat déle než půl hodiny až hodinu a mělo by k ní docházet v době vysoké výkonnosti, po chvilce aktivního odpočinku.

Známky nepřizpůsobení

U velkého počtu dětí se po vstupu do školy objevují různé známky nepřizpůsobení, které mohou být přítomny několik týdnů, ale mohou se stupňovat a trvat i celý 1. ročník. Mezi známky nepřizpůsobení řadíme:

- špatné podřízení se kolektivnímu vedení
- problémy se soustředěním
- potřeba hrát si během vyučování
- neklid, otáčení se, vyrušování
- potíže se zpracováním učiva
- dítě odmítá ráno vstávat
- nechť ke škole a školní práci
- zvýšená únava

Tyto patálie spolu s přítomností častých somatických projevů, jako je zvracení, bolesti hlavy, břicha a další obtíže, často rodiče přinutí navštívit dětského lékaře. Problémy tohoto charakteru však mají souvislost se školou a zpravidla se neobjevují o víkendu či o prázdninách. Jestliže dítě nestačí tempu výuky při počátečním zaškolení, bere si s sebou do dalšího ročníku výukové nedostatky, které mu nedovolují pochopit látku navazující na látku předchozí. Tímto se dítě dostává do začarovaného kruhu školních neúspěchů. Cílem pedagoga a rodiče by mělo být eliminovat příznaky nepřizpůsobení, a naopak dítěti pobyt ve škole zpříjemnit. (Langmeier, 1991)

4.1 Zápis do prvního ročníku

Zápis do 1. třídy představuje první kontakt dítěte se školou. (Bednářová, Šmardová, 2010) Zákon 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (§36), specifikuje povinnost přihlášení dítěte k zápisu k povinné školní docházce, a to v době od 1. dubna do 30. dubna kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku.

Vyhláška 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, popisuje organizaci a průběh zápisu. Se souhlasem zákonného zástupce dítěte, je možné s dítětem provést rozhovor a případné další činnosti. Rozhovor pedagoga s dítětem trvá maximálně dvacet minut a je zaměřen na motivaci pro školní docházku a orientační posouzení školní připravenosti. Ta se posuzuje ve vztahu k očekávaným výstupům RVP PV. (Vyhláška 48/2005 Sb.)

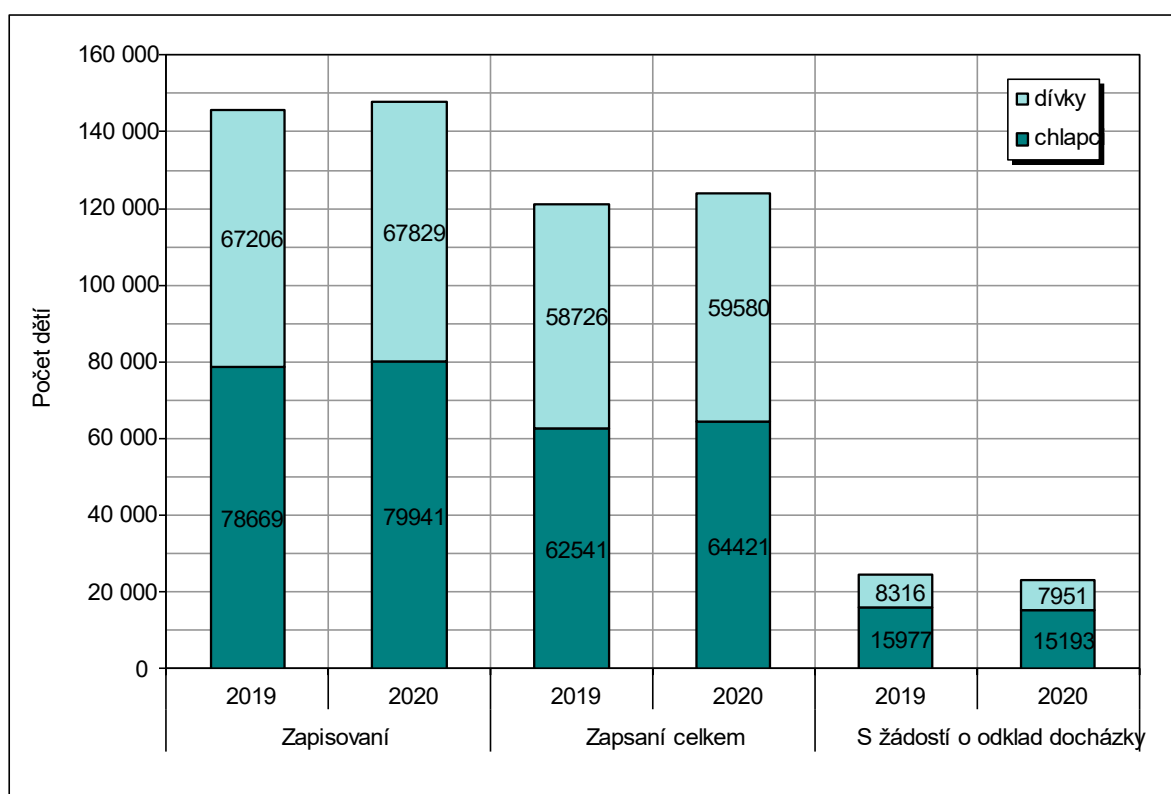
Obsah i formu zápisu si volí škola sama. Většinou se u zápisu dítěte ptají na jeho jméno, věk, bydliště. Sleduje se, zda pozná barvy, tvary, číselnou řadu, zda zazpívá píseň, odrecituje báseň, zvládne grafomotorický list, pozná písmena, určí počáteční hlásku atd. Základní škola může rodičům sama navrhnout odložení školní docházky, návštěvu odborníků či přípravnou třídu. (Berčíková, Šmelová, Stolinská, 2014)

Je vhodné, když dítě dopředu ví, kteří jeho kamarádi, popř. další známé děti ze sousedství, nastoupí do téže školy. Dítě by mělo být připraveno na danou situaci, je žádoucí vést rozhovory o škole a společně vytvořit vhodné místo pro školní práci a učení. (Šulová, 2014)

Zápisy do ZŠ během pandemie

Přítomnost dítěte u zápisu školský zákon výslovně nevyžaduje, ale ministerstvo ho vždy doporučovalo. MŠMT z důvodu probíhající pandemie vydalo opatření k zápisům do ZŠ pro rok 2020/2021, kde je psáno, že zápisy proběhnou během měsíce dubna bez přítomnosti dětí ve škole. (Dostupné z: msmt.cz)

Pro představu o množství odkladů školní docházky předkládám statistické údaje od MŠMT. Následující graf popisuje počty dětí při zápisu do 1. ročníku ZŠ a je barevně rozlišen podle pohlaví.

Graf č. 1: Zápisy do 1. ročníku ZŠ – počty dětí podle výsledků zápisu a podle pohlaví v letech 2019 a 2020 (Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/zapisy-do-1-rocniku-zakladnich-skol>)

4.2 Spádové školy

I když mají rodiče možnost si vybrat jakoukoliv školu, existují tzv. spádové školy v místě bydliště. Jinde než ve spádové škole, mohou dítě přijmout pouze tehdy, pokud bude dostatek místa pro dítě „nespádové“. Ředitel spádové školy je totiž povinen přednostně přijmout žáky s místem trvalého pobytu v příslušné spádové oblasti školy.

5 Výjimky v řádném zaškolení dítěte

Každým rokem si řada rodičů klade jednu důležitou otázku – je mé dítě zralé pro vstup do školy? Každoročně je radě dětí odložena školní docházka z důvodu nezralosti, nebo je dětem umožněno předčasné zaškolení. (Žáčková, Jucovičová, 2007)

5.1 Odklad povinné školní docházky

V první třídě základní školy se sejdou děti různého věku, nestejně vyspělé a s různým rodinným zázemím. Z tohoto důvodu není snadné vytvořit pro ně jedno pracovní společenství, kde by se všem dařilo. (Matějček, 2004) Ne všechny děti jsou ve věku šesti let schopny zahájit školní docházku a zvládat povinnosti s ní související. V takové situaci je možné využít odkladu povinné školní docházky a věnovat se cílevědomé přípravě na školu. Pokud dítě není tělesně nebo duševně zralé a požádá-li o to písemně zákonný zástupce v době zápisu, je možné odložit školní docházku o jeden školní rok.

Jak v takovém případě postupovat? Podmínky upravuje školský zákon. Rodič si musí od školy vyžádat formulář – žádost pro udělení odkladu, která musí být doložena doporučujícím posouzením školského poradenského zařízení, odborného lékaře nebo klinického psychologa. Vstup do školy je možné odložit nejpozději do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmi let. (Zákon č.561/2004 Sb., §37)

Je třeba si uvědomit, že i u nadaného dítěte může dojít k odkladu školní docházky, a to nejčastěji ze sociálních a emočních důvodů. Důvodem mohou být i logopedické obtíže nebo oslabená grafomotorika u nadaných dětí. Pokud zůstane v mateřské škole nadané dítě, měla by se mu zajistit dostatečná intelektuální stimulace a rozvíjení deficitních oblastí, kvůli kterým byl OŠD realizován. (Pokorná, Sokolová in Školní zralost a nadané dítě, 2020)

V případě odkladu ze zdravotních důvodů je možné se poradit s lékařem, který odklad doporučil. Ten může poskytnout další postupy ke zvýšení obranyschopnosti organismu nebo intenzivní terapii. U dětí sociálně a emočně nezralých je vhodné se zamyslet nad příčinou úzkostného nebo jiného chování. (Žáčková, Jucovičová, 2007)

Rodiče se k zápisu musí dostavit i v případě, že absolvovali vyšetření školní zralosti v pedagogicko-psychologické poradně, kde jim byl doporučen odklad školní docházky. Rodiče vyplní žádost o odklad a doloží posudek (vyjádření odborníka). Ředitel ZŠ vzápětí zašle rodičům písemné rozhodnutí o odkladu povinné školní docházky. (Kropáčková in Raabe, 2012–C)

Odklad není pro dítě žádným handicapem, naopak většině dětí pomůže. (Kropáčková in Školní zralost a odklady školní docházky, 2018) Je důležité mít na paměti, že ne ve všech případech je odklad nevyhnutelný a včasnou prevencí ze strany učitelů i rodiny je možné mu předejít a zajistit tak dítěti lepší start do základní školy. (Berčíková, Šmelová, Stolinská, 2014)

Je vhodné myslet i na to, že vývoj dítěte může negativně ovlivnit i bezdůvodný odklad školní docházky. Pokud je dítě na školu připraveno a zůstane v mateřské škole, může se u něj promeškat doba vhodného nástupu do školy a dítě ztratí motivaci ke školní práci. Vzhledem k vyššímu věku si také nemusí rozumět se svými spolužáky. (Kucharská, Švancarová, 2004)

Dítě by v žádném případě nemělo být vystaveno nebezpečí selhání, měli bychom mu školní dráhu co nejlépe zajistit. Někteří rodiče žádají o odklad, aby dítěti „prodloužili dětství“. Dítě by však se svým intelektem nemuselo být ve škole později přiměřeně fyziologicky zatěžováno a mezi kolektiv by nezapadalo. (Matějček, 2011)

Dodatečný odklad povinné školní docházky

Někdy nastane situace, kdy dítě do ZŠ sice nastoupí, ale mohou se objevit různé potíže. V tomto případě je možný dodatečný odklad, který upravuje §37 školského zákona. Dodatečný odklad během 1. ročníku může ředitel školy se souhlasem zákonného zástupce uskutečnit v průběhu 1. pololetí školního roku. (Zákon č.561/2004 Sb., §37) Dodatečný odklad mnohdy navrhují i sami rodiče, jako jakýsi kompromis: zařadit dítě do školy „na zkoušku“. Návrat dítěte do MŠ se pojí s daleko vážnějšími komplikacemi než odklad školní docházky. (Matějček, 2011)

Možnosti vzdělávání po odkladu povinné školní docházky

Existuje několik možností, jak dítě vzdělávat po odkladu povinné školní docházky.

Návrat do MŠ

Jednou z možností je návrat do mateřské školy. Často se stává, že dítě s odloženou školní docházkou je ponecháno osudu bez potřebné speciální péče. S těmito dětmi bychom však měli cíleně pracovat. Některé poradny pořádají pro tyto děti speciální kurzy, část mateřských škol využívá speciální programy. Touto cílenou prací jsme schopni předejít pozdějším problémům při vyučování. (Žáčková, Jucovičová, 2007) Publikace Děti s odkladem školní docházky a jejich úspěšný start ve škole od Žáčkové a Jucovičové je výbornou brožurkou pro práci s těmito dětmi.

Přípravná třída

Přípravné třídy základní školy, nebo rovněž „nulté ročníky“ či „přípravky“, jsou zřizovány pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, přednostně pro děti s odkladem povinné školní docházky. Přípravná třída má za úkol vyrovnat vývoj těchto dětí. Přípravná třída může vzdělávat nejméně 10 a nejvýše 15 dětí. O zařazování žáků do přípravné třídy rozhoduje ředitel školy na žádost zákonného zástupce dítěte a na základě doporučení školského poradenského zařízení přiložené k žádosti. (Zákon č.561/2004 Sb.) Obsah vzdělávání spadá pod RVP PV a je součástí ŠVP konkrétní základní školy. (Vyhláška 48/2005 Sb.)

Stimulační programy

Odklad školní docházky by neměl být doporučen bez dalších stimulačních výchovně-vzdělávacích pokynů, aby byl rok odkladu využit ke stimulaci vývoje. V pedagogicko-psychologických poradnách byly vypracovány komplexní programy, které jsou vesměs uskutečňovány formou skupinových setkávání. (Šmelová, Petrová, Souralová, 2012)

KUPREV

Název je odvozen od prvních dvou písmen příjmení autorky Kuncové a prvních čtyř písmen slova prevence. KUPREV je preventivní program akreditován MŠMT, který je doporučován dětem od 4 let a dětem s OŠD popř. dětem s NKS. Jedná se o párový program pro dvojici dítě a dospělá osoba. Metodicky by měl být program veden psychologem nebo speciální pedagogem nebo učitelkou MŠ, která má vystudovanou speciální pedagogiku a absolvované školení s osvědčením. (Kropáčková in Školní zralost a odklady školní docházky, 2018) Program se zaměřuje na orientaci v čase a prostoru, na upevnění identity a sociální orientaci. Rozvíjí také vědomosti adekvátní věku. (Jucovičová, Žáčková, 2014)

HYPO

Stimulační program HYPO byl vytvořen pracovníky PPP a název je odvozen od slov HYperaktivita a POzornost. Kromě dětí s hyperaktivitou a poruchami pozornosti se doporučuje i pro děti s OŠD. Program je vhodný pro děti od 5 let a je určen pro individuální práci s ohledem na konkrétní potřeby dítěte. HYPO je rozpracován do deseti lekcí, kdy jedna lekce zabere přibližně týden. Metodicky mohou program vést speciální pedagogové a učitelé, kteří absolvovali školení. (Kropáčková in Školní zralost a odklady školní docházky, 2018) Program se zaměřuje na percepční a kognitivní funkce, napomáhá

lepší koncentraci pozornosti, optimalizaci psychomotorického tempa, zlepšuje komunikaci a cvičí pracovní zralost. (Jucovičová, Žáčková, 2014)

Metoda dobrého startu

Stimulační program Metoda dobrého startu je určena pro skupinovou práci přibližně osmi dětmi od 5 let věku. Často bývá využíván pro děti s OŠD. Metoda je zpracována do 25 lekcí, je možné jej zařadit do vzdělávací činnosti mateřských škol. Obsah lekce je dán lidovou písní, náročnost se zvyšuje. Rytmu, melodii a slovům odpovídají pohybová, řečová a grafomotorická cvičení. (Jucovičová, Žáčková, 2014)

Metoda podle Elkonina

Metoda slouží k rozvoji jazykových schopností a dalších dovedností. Je doporučována pro skupinu šesti dětí, které během činností používají pracovní sešit. Děti se formou hry seznamují se slovy a hláskami. Metodika je rozpracována do 32 lekcí a slouží pro nácvik čtení a psaní.

MAXÍK

Jedná se o stimulační program pro děti od 5 let, pro děti s OŠD a pro žáky s potížemi v učení v prvních dvou letech na základní škole. Program je rozložen do 15 týdnů (15 lekcí) a rozdělen do týdenních bloků se třemi částmi: cviky na rozvoj koordinace pohybů, pracovní listy pro rozvoj grafomotorických dovedností a část pro rozvoj dílčích funkcí. (Kropáčková in Školní zralost a odklady školní docházky, 2018)

Odklad školní docházky a specifické poruchy učení

Podle Kucharské a Švancarové se skupina dětí s OŠD překrývá se skupinou dětí se specifickými poruchami učení (dále SPU). Neexistují však žádné statistiky v souvislosti s touto problematikou. Je však možné se domnívat, že zhruba u třetiny dětí s OŠD se vyvinou SPU. Odhad je ale velmi nepřesný, odvozený z údajů o četnostech obou množin. Odklady se navrhuje z různých důvodů, některé děti s OŠD jsou však více ohroženy specifickými poruchami učení. SPU se zpravidla nerozvíjejí u dětí s OŠD ze zdravotních důvodů a u dětí, které po roce odkladu dozrávají a vývojové odchylky se u nich již neprojevují. (Kucharská, Švancarová, 2004)

5.2 Předčasné zaškolení

Dítě může zahájit povinnou školní docházku před dovršením 6 let, jedná se však spíše o výjimečné případy. Nebezpečím předčasného zaškolení může být přetíženost organismu, větší unavitelnost nebo dlouhodobý stres způsobující bolesti hlavy nebo zvýšenou nemocnost. (Kropáčková in Školní zralost a odklady školní docházky, 2018)

Nástup dítěte do 1. ročníku před dosažením 6 let věku je českou legislativou umožněno dítěti, které dosáhne 6 let v době od září do konce června příslušného školního roku. Podmínkou je přiměřená tělesná i duševní vyspělost a žádost rodičů. Nutným předpokladem zaškolení dítěte narozeného od září do konce prosince je vyšetření ve školském poradenském zařízení a u dítěte narozeného od ledna do konce června vyjádření školského poradenského zařízení a odborného lékaře. Předčasné zaškolení je v českém prostředí využíváno spíše zřídka, mnohem běžnější je v zahraničí. (Pokorná, Sokolová in Školní zralost a nadané dítě, 2020)

6 Školní vzdělávací program mateřské školy v Havířově

Poslední kapitola se zabývá školním vzdělávacím programem mateřské školy v Havířově, ve které pracuji jako učitelka. V této mateřské škole se uskutečnila celá praktická část diplomové práce.

Název školy: Mateřská škola Havířov – Město, Lípová 15

Zřizovatel: Statutární město Havířov

Typ školy: Běžná MŠ

Název školního vzdělávacího programu: Objevujeme svět pro život

Platnost: 1. 9. 2019-31. 8. 2022

Provoz školy: celoroční, od 6:00 hod. do 16:30 hod.,

Ve školním roce 2020/2021 je v provozu šest tříd. Tři třídy na pracovišti MŠ Lípová a tři třídy na odděleném pracovišti MŠ Karla Čapka 800/8, kde pracuji jako učitelka. Děti jsou do tříd rozděleny dle věku, od 2–4 let, 4–5 let a 5–7 let.

Charakteristika vzdělávacího programu školy

V souladu s RVP PV je učivo uspořádáno do pěti na sebe navazujících ucelených částí – integrovaných bloků, které se zaměřují na oblast biologickou, psychologickou, interpersonální, sociálně kulturní a environmentální. Program je tvořen kompetencemi RVP PV. Jsou v něm obsaženy tzv. dílčí cíle vzdělávání, výstupy, se kterými by měly děti opouštět mateřskou školu při vstupu do školy základní.

Hlavním cílem ŠVP je dovést dítě na konci jeho předškolního období k přiměřené fyzické, psychické a sociální samostatnosti, dát mu základy pro zdravé sebevědomí, schopnost být samo sebou a zároveň schopnost se přizpůsobit životu v sociální komunitě.

Hlavními principy a záměry programu

Hlavními principy a záměry jsou akceptování vývojového specifika dětí předškolního věku a umožnění dětem se rozvíjet dle jejich individuálních potřeb. Jedinec ukončující předškolní vzdělávání by měl získat soubor předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a jeho uplatnění. Těmito kompetencemi jsou kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální a kompetence činnostní a občanské.

Vzdělávací obsah

Vzdělávací obsah ŠVP je koncipován tak, aby se dítě rozvíjelo po všech stránkách, aby na konci předškolního období bylo jedinečnou a relativně samostatnou osobností, která je schopna zvládat každodenní nároky života. Cílem, ke kterému směřuje veškeré vzdělávání, jsou klíčové kompetence.

Integrované bloky

Vzdělávací obsah vychází z přirozených a dětem blízkých témat jako je příroda a její zákonitosti, lidský organismus, mezilidské vztahy, vztah ke světu, společnosti, kultuře. Je rozpracován a konkretizován v soustavě integrovaných bloků, které integrují všechny vzdělávací oblasti RVP PV. Témata integrovaných bloků se vzájemně doplňují a prohlubují. Soustava pěti integrovaných bloků tvoří nabídku pro rozpracování v TVP. Jsou pro obě školy závazné. Každý integrovaný blok skýtá možnosti rozpracování na tematické části, které budou ve třídách dále rozpracovány dle jejich konkrétních podmínek, struktury skupiny a úrovně dětí.

1. Barevný svět plný kamarádů

Délka realizace: 4 týdny

Hlavní záměr: vytvoření optimálních podmínek k pobytu v MŠ, usnadnění adaptace, pomoc nově přichozím dětem vyznat se v prostoru třídy, seznámení se s uspořádáním dne, seznámení se s lidmi, kamarády, vytváření pravidel ve třídě

- Očekávané výstupy viz. příloha ŠVP

2. Žlutý podzim čaruje

Délka realizace: 8 týdnů

Hlavní záměr: Vést děti k aktivnímu poznávání podzimní přírody, přibližovat dětem elementární poznatky o zelenině, ovoci, ovocných stromech, přírodní terén využívat k rozvíjení pohybových dovedností. Učit děti chránit přírodu, seznámit je s lesními zvířaty a plody podzimu.

- Očekávané výstupy viz. příloha ŠVP

3. Zima v modrém kabátě

Délka realizace: 8 týdnů

Hlavní záměr: Vytvoření pohodové a klidné předvánoční a vánoční atmosféry, společná příprava na vánoční čas, seznámení dětí s tradicemi Vánoc, zvyky, koledami. Osvojení si poznatků o zimní přírodě, změnách počasí, přírodních jevech. Vytvoření návyků zdravého životního stylu. Prostřednictvím lidových i umělých pohádek, bajek a příběhů s dětským hrdinou vést k rozlišování a hodnocení chování pohádkových hrdinů, vést k pojmenování charakterových vlastností. Prostřednictvím literárních textů rozvíjet verbální i neverbální komunikaci, slovní zásobu, vyjadřování a paměť. Vést k záměrnému naslouchání a k reprodukci v souvislých větách. Pohádky využít k dramatizaci. Ukázat dětem knihu jako zdroj poznání, využívat prožitkové aktivity k osvojování si základních kulturně-spoločenských postojů, návyků a dovedností.

- Očekávané výstupy viz. příloha ŠVP

4. Jaro se nám zelená

Délka realizace: 12 týdnů

Hlavní záměr: Seznámit děti s krásami jarní přírody, tradicemi Velikonoc, rozvíjet zvědavost, zájem a radost z objevovaného, vést děti k uvědomování si toku času a změn v přírodě v průběhu roku, zaměřit se na ochranu životního prostředí, zařadit téma dopravní výchovy, rodiny, získat ocenění a respekt k významu lidské práce.

- Očekávané výstupy viz. příloha ŠVP

5. Červené letní putování

Délka realizace: 4 – 7 týdnů

Hlavní záměr: Procvičování a upevňování poznatků, vědomostí a dovedností nabytých za celý školní rok, posilování přátelských vztahů, formou pomyslného cestování po mapě naučit děti pojmenovávat různé národnosti a rasy, uvědomovat si rozdíly ve způsobech života, využívání rozdílných jazyků v různých zemích a kulturách. Okolní svět je pro nás zajímavý, různorodý nikoli nepřátelský, rozvíjení poznatků o exotických zvířatech.

- Očekávané výstupy viz. příloha ŠVP

PRAKTICKÁ ČÁST

7 Úvod

Praktická část práce přímo navazuje na část teoretickou. Výzkum se zabývá souladem či nesouladem formy stávajícího ŠVP konkrétní MŠ s požadavky praxe v kontextu školní zralosti a připravenosti. Celý výzkum proběhl formou rozhovorů s rodiči a učiteli těchto dětí.

7.1 Oblast a cíle výzkumu

Oblastí výzkumu je edukace dětí v konkrétní mateřské škole podle jejího stávajícího vzdělávacího programu, a to v kontextu připravenosti dětí na školu. Konkrétně se výzkum soustředil na oblast připravenosti a úspěšnosti dětí dané MŠ na spádové základní škole a na zjištění souladu či nesouladu formy stávajícího ŠVP s požadavky praxe. Celý výzkum proběhl formou rozhovorů s rodiči a učiteli těchto dětí.

Hlavní cíle:

- *Zjištění souladu či nesouladu formy stávajícího ŠVP s požadavky praxe, a to v reakci na kvalitativní výzkum prostřednictvím rozhovorů s rodiči předškolních dětí, rodiči dětí 1. tříd ZŠ, učitelkami MŠ a učitelkami spádové ZŠ*

Dílčí cíle:

- Zmapování a porovnání jednotlivých kategorií, tj. názorů a postojů pedagogů a rodičů na „funkčnost“ stávajícího ŠVP
- Identifikace největších rizik, které souvisejí s přechodem na ZŠ

Výsledky výzkumu spočívají v praktické rovině – mohou výrazně obohatit znalost problematiky přechodu dětí z konkrétní MŠ do ZŠ, a být tak užitečné pedagogům vzdělávajících děti v konkrétní mateřské škole dle stávajícího ŠVP. Výsledky jim umožní zaměřit se na oblasti, které jsou důležité pro úspěšný přechod dětí na ZŠ, a zajistit tak dětem hladký přechod na základní školu vzhledem k jejich potřebám.

7.2 Výzkumná strategie

Pro výzkum byla zvolena kvalitativní metoda formou rozhovorů. Domnívám se totiž, že vzhledem k cíli výzkumu je tato metoda nejvhodnější a můžeme tak získat detailnější informace. Kvalitativní metoda mi umožní hloubkově popsat výzkumný problém s cílem porozumět nedostatkům školního vzdělávacího programu.

7.3 Popis zkoumaného vzorku

Výzkum proběhl formou rozhovorů s rodiči předškolních dětí dané MŠ, s rodiči dětí 1. tříd ZŠ, které docházely do dané MŠ v loňském školním roce, s učitelkami dané MŠ, a s učitelkami 1. tříd spádové ZŠ. Věk dítěte je uveden vždy k měsíci březen 2021. Výzkum proběhl během měsíce února roku 2021, kdy byla realizována setkání s vybranými respondenty formou polostrukturovaných rozhovorů. K získání rozhovorů jsem zvolila prostředí mateřské školy. Rozhovory jsem zaznamenala na diktafon a následně provedla doslovnou transkripci získaných údajů do tabulek. Otázky jsem seřadila do jednotlivých kategorií, podle předmětu zkoumání, a pro přehlednost barevně vyznačila.

7.4 Etika výzkumu

Všichni respondenti byli seznámeni s průběhem výzkumu a byli ujištěni o anonymitě. Všichni dotazující souhlasili s nahráváním průběhu rozhovoru a měli možnost se po ukončení výzkumu o výsledky dále zajímat.

7.5 Technika analýzy dat

Pro analýzu zjištěných dat jsem zvolila techniku otevřeného kódování. Touto technikou jsem přeepsané rozhovory seskupila do jednotlivých kategorií podle jejich významu a následně doplnila komentářem. Výzkumná zjištění jsem dále interpretovala pomocí techniky clusterování a narativní analýzy, kde každou kategorií jako výsledek kvalitativní analýzy dat popisují v samostatné podkapitole.

8 Rozhovory

Tato kapitola se věnuje rozborem rozhovorů, které jsou stěžejní pro praktickou část celé práce. Rozhovory proběhly v prostorách mateřské školy v Havířově, a to s rodiči předškolních dětí dané MŠ, dále s rodiči dětí, které v loňském školním roce docházely do téže MŠ a nyní jsou v 1. třídě spádové ZŠ, dále s učitelkami konkrétní MŠ a učitelkami 1. tříd spádové ZŠ (1.A, 1.B, 1.C). Rozhovory jsem pro lepší přehlednost rozdělila do tabulek podle kategorií, kterých se týkaly otázky. Kategorie jsou pak barevně rozlišeny.

8.1 Rozhovory s rodiči předškolních dětí dané MŠ

Respondent 1: matka 1, dcera J, věk 4,7

Respondent 2: matka 2, dcera L, věk 6,5

Respondent 3: matka 3, syn O, věk 5,3

Respondent 4: matka 4, syn D, věk 6,4

Respondent 5: matka 5, syn A, věk 5,10

Tabulka č. 1: Rozhovor s rodiči předškolních dětí – Spokojenost s mateřskou školou

Otázka č. 1: Co vás vedlo k volbě právě naší MŠ? Jste s naší MŠ spokojeni?
Kategorie č. 1: Spokojenost s mateřskou školou
Záznamové jednotky
Respondent 1: „Školku máme jednak "za rohem" a pak také přijímáte děti od dvou let věku, čehož jsme využili u obou dětí. Nemůžu srovnávat s jinou školkou, protože jsme jinou nezažili, ale jsme spokojeni.“
Respondent 2: „Při výběru školky pro nás hrálo velkou roli pozitivní hodnocení rodičů na školku a personál MŠ. Naše šestiletá dcera navštěvuje školku od svých 2,5 let. Za tu dobu z ní vyrostla šikovná, zvědavá a kamarádká holčička. Velkou zásluhu na tom mají určitě i paní učitelky, které jsou pozitivní, přátelské, komunikativní a mají lidský přístup. Jsem velmi ráda, že jsem vybrala právě tuto školku a už teď vím, že až dcera půjde do školy, tak to pro nás bude těžké loučení.“

Respondent 3: „Výběr MŠ byl hodně ovlivněn našim stěhováním, nicméně školku jsme měli nejbliž, a hlavně do ní chodila moje sestra (38let) a chvíli i já. Se školkou jsme maximálně spokojeni.“

Respondent 4: „Mateřská škola byla v té době volbou logopedického zaměření a stále aktuálního rozvoje cizího jazyka nejen v předškolním vzdělávání.“

Respondent 5: „Při výběru školky jsme brali v potaz převážně vzdálenost školky od místa bydliště. Měli jsme možnost prohlédnout si MŠ na dni otevřených dveří a velice se nám školka a celkové zázemí líbilo.“

Otázka zkoumala spokojenost rodičů předškolních dětí s mateřskou školou a důvod jejího výběru. Téměř všichni rodiče se shodli, že ve výběru školky hrála největší roli blízkost MŠ jejich bydliště. „Školku máme jednak za rohem...“ (respondent 1) nebo „...školku jsme měli nejbliž...“ (respondent 3), „...jsme brali v potaz převážně vzdálenost školky od místa bydliště“ (respondent 5). Tato potřeba byla uváděna nejčastěji. Dalším faktorem výběru bylo přijímání dětí od dvou let a pozitivní hodnocení jiných rodičů či vlastní zkušenost s MŠ. Jeden z rodičů uvedl, že výběr byl spojen s „volbou logopedického zaměření a stále aktuálního rozvoje cizího jazyka...“. Rozhodujícím faktorem byla i možnost prohlédnout si školku na dni otevřených dveří.

Tabulka č. 2: Rozhovor s rodiči předškolních dětí – Prostředí mateřské školy

Otázka č. 2: Je prostředí MŠ dostatečně podnětné a rozvíjející? Chodí Vaše dítě do MŠ rádo a odchází domů spokojené?

Kategorie č. 2: Prostředí mateřské školy

Záznamové jednotky

Respondent 1: „Líbí se mi vybavenost dětského hřiště u školky, kdy umí paní učitelky využít i ten nejmenší kopeček k zabavení dětí. Prostředí mi podnětné přijde dostatečně. Děti téměř denně nosí domů výtvarné kousky. Díky sdílených fotek na netu vidíme, že pečou, uklízí na zahradě atp. V době předkovidové se školka zúčastnila mnoha pohybových aktivit, které děti potřebují a rádi jsme je využívali. Myslím, že naše děti chodí do školky rády a odchází spokojené.“

Respondent 2: „Oceňuji především individuální a profesionální přístup, rozvíjení dětských dovedností (např. anglický jazyk, flétna, kroužky), vedení ke správným návykům při hygieně, stravování apod. Za mě jako rodiče si myslím, že je pro mou dceru vytvořené klidné a pozitivní prostředí, kde se cítí dobře a bezpečně, do školky se těší, každý den ze školky odchází spokojená a cestou domů ze školky nám vypráví o zážitcích, které za ten den měla.“

Respondent 3: „Syn chodí do školky moc rád a stejně tak i odchází spokojený. Školka je výborná, líbí se nám různé kroužky a dennodenní aktivita, od ostatních školek si myslím, že jedna z nejlepších.“

Respondent 4: „Prostředí mateřské školy je určitě dostatečně podnětné i rozvíjející. Již od začátku nástupu dítěte do MŠ je vidět, že učitelky se dětem věnují. Dítě si zde rozvíjí širokou škálu vývoje a to např. osvojování sociální interakce, rozvoj jazykových schopností, sebeobsluhu a mnoho dalších. Dítě si nikdy nijak nestěžovalo a do mateřské školy dochází rádo.“

Respondent 5: „Prostředí školky je pro obě děti podnětné a motivující. Děti do školky chodí s radostí.“

Tato otázka byla zaměřena na názor rodičů na prostředí mateřské školy. Všichni dotazující jsou názoru, že mateřská škola a její prostředí je dostatečně podnětné a rozvíjející. Rodiče si pochvalují zejména práci učitelek „*Oceňuji především individuální a profesionální přístup...*“, „*...je vidět, že učitelky se dětem věnují*“. Rodiče zmiňovali i vybavenost školní zahrady, oceňují pravidelné příspěvky na webových stránkách MŠ – pravidelně sledují fotogalerii, kde mohou vidět, co děti během pobytu ve školce dělají. Pro některé rodiče je to jediný příjem těchto informací. Největší pochvalou od rodičů je, že se děti do školky těší a chodí do ní rády: „*Myslím, že naše děti chodí do školky rády a odchází spokojené...*“, (resp. 1) „*...si myslím, že je pro mou dceru vytvořené klidné a pozitivní prostředí, kde se cítí dobře a bezpečně, do školky se těší, každý den ze školky odchází spokojená a cestou domů ze školky nám vypráví o zážitcích...*“ (resp. 2), „*Syn chodí do školky moc rád...*“ (resp. 3), „*Dítě si nikdy nijak nestěžovalo a do mateřské školy dochází rádo*“ (resp. 4), „*Děti do školky chodí s radostí...*“ (resp. 5).

Tabulka č. 3: Rozhovor s rodiči předškolních dětí – Rozvoj dětí a jejich příprava na vstup do školy

Otázka č. 3: Jakou roli podle Vás hraje naše MŠ v rozvoji a v přípravě Vašeho dítěte na vstup do školy?
Kategorie č. 3: Rozvoj dětí a jejich příprava na vstup do školy
Záznamové jednotky
Respondent 1: „Myslím, že velkou. Konkrétně za sebe, díky naší pracovní vytiženosti nemáme mnoho času se dětem v tomto směru věnovat. Nechtěla jsem ani dceru předčasně učit písmena a číslice, aby se ve škole v 1. třídě nenudila (osobní zkušenost), ale dcera jeví zájem a umí dle mého už dost věcí. Neznám osnovy předškoláků, ale myslím, že by děti mohly od některých věcí osvobodit a nechat je si ještě poslední rok ve školce více hrát. Na druhou stranu je dobře, že je tady školka a učitelky, které umí objektivně vyhodnotit, které dítě je již na školu připravené a které ne, a to se asi jenom hraním neprojeví.“
Respondent 2: „Mateřská škola má po rodiči velkou roli v rozvoji a přípravě dítěte pro vstup do školy. Má velký význam pro jejich socializaci, možnost učit se spolupráci, najít si svou roli v kolektivu a orientovat se v jiném než domácím prostředí. Potkala v ní své první kamarády mimo rodinu a nejbližší okolí. Naučila se řešit problémy bez naší pomoci a vnímá i jiné dospělé jako přirozené autority. V mateřské škole získala plno vědomostí, které ji určitě pomohou dobře zvládnout nástup do 1. třídy. Přípravě se věnujeme, dcera má doma sešity pro předškoláky a pomocí her se učíme doma nebo venku, dáváme si různé hádanky, zpíváme si písničky nebo mi vypráví pohádky a taky trénujeme počáteční písmena slov. K narozeninám si minulý rok přála aktovku, tak si hrajeme na školu, na paní učitelku, hodně pracuje s Albi tužkou, kde má písmena, číslice a angličtinu. “
Respondent 3: „Roli určité velkou, příprava je důležitá, aby dítě pak do školy chodilo rádo a vědělo, co ho čeká.“
Respondent 4: „Mateřská škola hraje určitou roli v přípravě nástupu do školy. Synovi zde učitelky pomohly naučit se pracovat v kolektivu, samostatnosti, sociální a komunikační dovednosti. Dále v mateřské škole načerpal mnoho zajímavých vědomostí a znalostí. Avšak z mého pohledu je to primárně rodič, který má dítě připravit na vstup do školy. Přípravě se věnuji podstatně víc než v loňském roce. Se synem doma komunikuji a vysvětluji, jaký je

rozdíl mezi MŠ a ZŠ. Doma se snažím syna více zapojovat a zadávám mu jednodušší úkoly. Pracujeme na větší samostatnosti, aby se uměl lépe soustředit na danou práci. K procvičování často používáme webovou stránku www.cviceni.testy.sweb.cz, která je určená také pro předškoláky. Konzultace probíhá pouze s pedagogy třídy, abych zjistila, co je potřeba zlepšit.“

Respondent 5: „Vzhledem k vládním opatřením není předškolní příprava taková, jakou bych si jí představovala. Syn je velmi aktivní a bystré dítě, moc rád se učí novým věcem. Velice se těšil na lekce anglického jazyka, pohybové aktivity a přednášky, které absolvují jen předškoláci. Za "normálních" podmínek měla školka spousty podnětných aktivit pro předškoláky. Doma máme pracovní sešity pro předškoláky. Učíme se poznávat písmena, psát je, základní počty, uvolňovací cviky. Se základy jsme začali, proto, že syn sám projevil zájem učit se.“

Z odpovědí je znát, že rodiče si uvědomují důležitost mateřské školy v rozvoji jejich dítěte v přípravě na další vzdělávací cestu. Resp. 1 např. uvádí: „*Myslím, že velkou.*“, „*Roli určíte velkou, příprava je důležitá...*“ (resp. 3). Respondent 4 uvádí, že větší roli by měl hrát při přípravě na školu rodič: „*Mateřská škola hraje určitou roli v přípravě nástupu do školy...avšak z mého pohledu je to primárně rodič, který má dítě připravit na vstup do školy.*“. Podobně reagoval i rodič 2: „*Mateřská škola má po rodiči velkou roli v rozvoji a přípravě dítěte pro vstup do školy.*“. Respondent 5 není s přípravou, vzhledem k vládním opatřením z důvodu koronaviru, příliš spokojen. Chybí mu kroužky, pohybové aktivity (plavání, lyžařský kurz, atletika apod.) a akce v MŠ (divadlo, prevence...). Většina rodičů při rozhovoru uvedla, že se aktivně se svým dítětem na vstup do školy připravují. Resp. 1 uvedl, že by děti mohly být od některých „věcí“ osvobozeny a získat tak větší prostor k volné hře. Podle rodiče dochází k omezení spontánní dětské hry na úkor přípravy do školy. Rodič si však zároveň uvědomuje a uznává nutnost určitého režimu a plnění programu, což je patrné z další výpovědi: „*Na druhou stranu je dobře, že je tady školka a učitelky, které umí objektivně vyhodnotit, které dítě je již na školu připravené a které ne, a to se asi jenom hraním neprojeví...*“. Pro respondenta 2 je MŠ významná zvláště pro sociální připravenost dcery. Tentýž rodič zároveň podrobně uvedl, jak se s dcerou připravují na blížící se nástup do školy (sešity pro předškoláky, hry, hádanky, zpěv, vyprávění pohádek, trénování počáteční hlásky, Albi tužka). Respondent 4 využívá konzultace s třídní učitelkou, aby doma věděli, co přesně je třeba s dítětem procvičovat. Synovi doma zadávají úkoly, pracují na větší samostatnosti, soustředěnosti.

Tabulka č. 4: Rozhovor s rodiči předškolních dětí – Klíčové dovednosti předškoláka

<p>Otázka č. 4: Co považujete za klíčové při vstupu Vašeho dítěte do ZŠ? Co by mělo dítě do školy umět?</p>
<p>Kategorie č. 4: Klíčové dovednosti předškoláka</p>
<p>Záznamové jednotky</p>
<p>Respondent 1: „Dítě by se mělo umět soustředit, aby vydrželo celou vyučovací hodinu. Mělo by umět zapadnout do kolektivu. Nevyžadovat si pozornost učitelky jen pro sebe a respektovat své spolužáky. Zvládat by mělo základy slušného chování, základní hygienické návyky. Co se týče učiva, myslím, že postačí vědět písmenka, aby se podepsalo, napočítat do "20", mít pojem o čase – dnech, měsících, ročních obdobích. Chápat spojitosti běžného dne a života kolem nás. Ráno se snídá, v noci je tma, o víkendu máme volno. Jak jsem psala výše, zatěžovat děti v předškolním věku učivem mi přijde kontraproduktivní, děti se poté ve škole nudí, protože to již znají. Něco jiného je, když si dítě k těmto věcem najde cestu samo a jeví zájem. (V naší rodině dvě děti přeskočily jeden ročník školy, byly příliš napřed, já si to jako dítě v lavici protrpěla vedle "pomalejších" spolužáků.)“</p>
<p>Respondent 2: „Dítě by mělo být schopné před nástupem do školy zvládnout vše, co se školou souvisí. Nástup do školy bude velká změna pro dceru, ale i pro nás. Určitě by měla zvládnout odloučení od rodičů. Každé dítě je jiné, každé má své tempo, ale určitě by měla jako předškolák zvládat pozdravit, poprosit a poděkovat. Měla by umět zvládat své emoce, znát své jméno i jméno rodičů a taky adresu a kolik jí je let a umět napsat své jméno. Znat základní barvy, počítat třeba do deseti, znát tvary. Měla by umět zvládat základní hygienické dovednosti, zvládnout se obléct sama a zavazovat si boty, jíst příborem, nalít si samostatně nápoj, udržet pozornost a pracovat samostatně.“</p>
<p>Respondent 3: „Hlavně aby do školy šel rád, bez stresu. Aby zvládl soběstačnost a nestresoval se tím, co ho čeká. Rádi mu se vším pomůžeme a poradíme. Přípravě věnujeme pozornost tím, že s ním o tom mluvíme, vysvětlujeme, co ho čeká, ale na nic netlačíme. S odborníky se radit nebudeme.“</p>
<p>Respondent 4: „Za mě je určitě podstatné, aby bylo dítě fyzicky, psychicky, sociálně a emocionálně zralé. Aby se umělo soustředit na vykonávanou práci, umělo vhodně reagovat a poslouchat, co paní učitelka říká. Dále by mělo zvládat bez problémů sebeobsahu.“</p>

Dítě by mělo mít základní slušnost, a to umět poděkovat, pozdravit nebo např. vykat dospělému. Mít mimo jiné osvojenou jemnou motoriku a grafomotoriku. Správné držení tužky, zvládat nakreslit svou postavu nebo jednoduché tvary (kruh, čtverec, trojúhelník.) Dále je důležité, aby dítě znalo své jméno, příjmení, věk a adresu, na které bydlí.“

Respondent 5: „Za klíčový považuji zájem dítěte dozvídat se nové věci. Snažit se dítě pozitivně motivovat, připravit ho na to, že škola není pouze o povinnostech, ale také o zážitcích a nových kamarádech. Myslím, že by dítě mělo zvládat sebeobsluhu. Vše ostatní se časem naučí ve škole.“

Odpovědi na otázku klíčových dovedností předškoláka byly velmi různorodé. Respondent 1 identifikuje klíčové dovednosti předškolního dítěte se schopností udržet pozornost, se sociálními dovednostmi a se základy hygienických návyků. Co se týče kognitivní zralosti, uvádí rodič konkrétní dovednosti, jako umět se podepsat, počítat do 20, orientovat se v čase a prostoru. Rodič nesouhlasí se zatěžováním dětí v předškolním věku učivem: „...*děti se poté ve škole nudí, protože to již znají. Něco jiného je, když si dítě k těmto věcem najde cestu samo a jeví zájem.*“. Pro respondenta 3 je klíčové, aby dítě šlo do školy rádo a bez stresu, se základy soběstačnosti. Jako jediný uvedl respondent 4 všechny oblasti školní zralosti. Z výpovědi posledního rodiče (resp. 5) je zřejmé, že za klíčové považuje umění sebeobsluhy, protože „*vše ostatní se naučí časem ve škole*“. Z odpovědi se dá rozumět, že se rodič stává pasivním a svým způsobem spoléhá na budoucí aktivitu školy.

Tabulka č. 5: Rozhovor s rodiči předškolních dětí – Změna pro další práci

Otázka č. 5: Máte konkrétní návrhy pro vylepšení našeho vzdělávacího programu?
Kategorie č. 5: Změna pro další práci
Záznamové jednotky
Respondent 1: „Těžko říct, když poslední rok je vše omezené a školka nemůže fungovat na 100 %. Věřím, že i pro učitelky je oříšek, jak vyplnit dennodenně program pro děti, když jsou omezeni jen na budovu školky a zahradu. Když tedy zavzpomínám do loňského roku, nemám ke školce žádné připomínky. Snad jen ta strava by mohla být výživnější i za cenu vyššího stravného. Když jdeme občas vyzvednout oběd nemocným dětem, z polévek se nám protáčí žaludky, holé přesolené vody. Druhý chod bývá o trochu lepší.“
Respondent 2: „Ve školce bych nic nezlepšovala, líbí se mi, jak školka funguje, kolik mají děti aktivit a kroužků, které jim školka umožňuje a nabízí. Jako rodiči se mi moc líbilo, že dcera měla od nástupu do školky, až po jeho ukončení s nástupem do ZŠ jednu stejnou paní učitelku, se kterou byla spokojená nejen ona, ale i my rodiče.“
Respondent 3: „Nemám návrhy pro vylepšení.“
Respondent 4: „Dost často se mé děti z MŠ vracely hladové, i když byly zrovna po obědě. Později jsem přišla na to, že mám pouze nenasytané děti. Jinak žádné návrhy na změnu nemám.“
Respondent 5: „Neměnila bych nic. Celý systém za běžných podmínek se mi velice líbí. Ve školce je příjemná atmosféra, paní učitelky jsou moc hodné. Obě děti chodí domů spokojené a do školky se moc těší.“

Vlastní iniciativa rodičů se v odpovědích moc neprojevila. Otázka vztahující se ke konkrétním návrhům ke změně školního vzdělávacího programu přivedla většinu do rozpaků. Rodiče většinou nebyli schopni přesně popsat konkrétní návrhy pro změnu. Respondent 1 uvedl, že není příliš spokojený se stravou: „*Snad jen ta strava by mohla být výživnější i za cenu vyššího stravného. Když jdeme občas vyzvednout oběd nemocným dětem z polévek se nám protáčí žaludky, holé přesolené vody. Druhý chod bývá o trochu lepší.*“. Podobně se vyjádřil na adresu stravy i respondent 4: „*Dost často se mé děti z MŠ vracely hladové, i když byly*

zrovna po obědě.“ Respondent 2 si váží toho, že dcera měla po celou školkovou docházku jednu stejnou paní učitelku, se kterou byli spokojeni.

8.2 Rozhovor s rodiči dětí navštěvujících 1. třídu ZŠ

Respondent 6: matka 6, syn D, věk 7,3

Respondent 7: matka 7, dcera M, věk 6,11

Respondent 8: matka 8, syn J, věk 6,7

Respondent 9: otec 9, syn J, věk 7,3

Respondent 10: matka 10, syn J, věk 8,5 (odklad ŠD)

Tabulka č. 6: Rozhovor s rodiči dětí navštěvujících 1. třídu ZŠ – Spokojenost s mateřskou školou

Otázka č. 1: Co vás vedlo k volbě právě naší MŠ? Byla jste s naší MŠ ze strany rodiče spokojená?
Kategorie č. 1: Spokojenost s mateřskou školou
Záznamové jednotky
Respondent 6: „K volbě MŠ mě vedlo doporučení paní ředitelky, blízké bydliště a v neposlední řadě skvělé paní učitelky. S MŠ jsem byla velice spokojená, jak už jsem zmínila usměvavé, vždy veselé a milé paní učitelky, za mě musím říct maximální spokojenost a za děti také. Dodnes na školku vzpomínají i na paní učitelky.“
Respondent 7: „MŠ jsem volila podle několika kritérií, a to vzdálenost od bydliště, vybavení (zejména zahrada, umývárna, herna) a personál. Školku máme za rohem, je nově zrekonstruovaná a dobře vybavená a paní učitelky se mi na dni otevřených dveří taky líbily, takže jsem se nemusela rozhodovat mezi dalšími zařízeními. Se školkou jsme jako rodiče velmi spokojeni.“
Respondent 8: „Vzhledem k tomu, že bydlíme blízko, tak byl hlavní důvod dostupnost. Se školkou jsme byli spokojeni.“
Respondent 9: „Výběr školky byl spojen s blízkostí bydliště. S MŠ jsem byla spokojená.“
Respondent 10: „MŠ jsem si vybrala proto, že jak jsem byla malá, tak jsem ji navštěvovala, a ano, byla jsem spokojená a jsem.“

Otázka byla zaměřena na výběr a spokojenost rodičů s mateřskou školou. Z odpovědí dotazovaných rodičů vyplývá, že nejčastějším faktorem výběru školy je její dostupnost v blízkosti bydliště. V jednom případě hrála roli i osobní zkušenost s mateřskou školou: „*MŠ jsem si vybrala proto, že jak jsem byla malá, tak jsem ji navštěvovala...*“ (resp. 10). Všichni rodiče jsou se svým výběrem spokojeni. Z uvedených odpovědí vyplývá, že rodiče se při výběru mateřské školy o školní vzdělávací program příliš nezajímají. Jako atraktivní je pro rodiče při výběru dostupnost MŠ, nikoliv forma programu. V tom se rodiče prvňáčků shodují s rodiči předškoláků, mezi kterými také hrál nejvýznamnější roli ve volbě MŠ stejný faktor.

Tabulka č. 7: Rozhovor s rodiči dětí navštěvujících 1. třídu ZŠ – Prostředí mateřské školy

Otázka č. 2: Bylo prostředí MŠ dostatečně podnětné a rozvíjející? Chodilo Vaše dítě do MŠ rádo a odcházelo domů spokojené?
Kategorie č. 2: Prostředí mateřské školy
Záznamové jednotky
Respondent 6: „Prostředí bylo dle mého rozvíjející. Paní učitelky byly kreativní, neustále vymýšlely programy pro děti, děti do školky chodily rády. Ve školce jsem měla děti dvě a jak jsem již zmiňovala, dodnes na školku vzpomínají jen v dobrém.“
Respondent 7: „Bylo, školka byla pro dceru velkým přínosem už od prvního ročníku (3 roky), zejména v oblasti společenské díky pobytu v kolektivu dětí, v rozvoji samostatnosti, v respektování řádu a chování v instituci (škola/školka) a k autoritám (paní učitelka) i v řadě aktivit, na které doma běžně není tolik času. Dcera chodila do školky moc ráda, problém byl pouze v cca prvním půl roce docházky, kdy si těžko zvykala hlavně na vyžadovanou samostatnost, např. denně plakala, že nechce do školky, protože si neumí obléct pyžamko. To už později nebyl problém.“
Respondent 8: „Ano. Prostředí školky, a hlavně vždy usměvavé a pozitivně naladěné paní učitelky. Mé děti chodily a chodí do školky rády.“
Respondent 9: „Mé děti do školky chodily a chodí rády, i proto jsme jako rodiče spokojeni. Prostředí bylo podnětné, sami bychom však v současné době vybírali jinou formu předškolního vzdělávání, poskytující dítěti více pobytu venku.“

Respondent 10: „Z mé strany ano.“

Otázka zjišťovala názory rodičů na prostředí mateřské školy. Odpovědi rodičů prvňáčků se příliš neliší od odpovědí rodičů předškolních dětí. Rodiče v rozhovorech uvedli, že prostředí bylo dostatečně podnětné a rozvíjející ve vztahu k dětem. Dle rodičů byla školka pro děti velkým přínosem zejména v oblasti sociální – úcta k autoritě, respektování řádu, pobyt v kolektivu. Rodiče se shodli, že jejich děti se do školky těšily a chodily do ní rády. Za kladné považovali také přístup p. učitelek. Jeden z rodičů uvedl, že by v současné době vybral jinou formu vzdělávání, která by dětem umožnila více pobytu v přírodě: „...bychom však v současné době vybírali jinou formu předškolního vzdělávání, poskytující dítěti více pobytu venku.“ (resp. 9) Je patrný zájem rodičů o větší množství environmentálních aktivit na čerstvém vzduchu.

Tabulka č. 8: Rozhovor s rodiči dětí navštěvujících 1. třídu ZŠ – Rozvoj dětí a jejich příprava na vstup do školy

Otázka č. 3: Přispěla naše MŠ v rozvoji Vašeho dítěte a v jeho přípravě na vstup do ZŠ?
Odcházel Vaše dítě z naší MŠ na povinnou školní docházku dostatečně připraveno?

Kategorie č. 3: Rozvoj dětí a jejich příprava na vstup do školy

Záznamové jednotky

Respondent 6: „Děti byly dostatečně připravené do školy. Musím říct, že syn, když nastupoval do první třídy, již uměl číst, počítat a nemusela jsem mu věnovat příliš velký čas na přípravu. Za to určitě i vděčím přípravě učitelek ze školky. Se synem ani s dcerou jsem se nějak extra na přechod do školy nepřipravovala. Se synem jsem navštěvovala pouze logopedii, ale to se za pár měsíců po procvičování pár písmenek zlepšilo. Myslím si, že obě děti jsem měla výborně připravené z přechodu ze školky do školy. Samozřejmě i velké díky školce, kde se aktivně věnovali dětem, co se týče aktivitě kroužku, divadlům, sportovním činnostem a neustálým programům a aktivitám. Měla jsem možnost porovnat školku i v Německu, kde mé dítě chodilo 2 roky, a v žádném případě nebylo možné srovnat kvalitu českých školek. Abych to více specifikovala, tak německá školka neměla tolik aktivit jako školka česká, nesetkala jsem se, že by byly v německé školce kroužky, v naší školce byl velký výběr kroužků např. angličtina, pro děvčata tančení, pro chlapce judo, keramika, plavání, bruslení, v zimě lyžařské kurzy, dokonce i školka v přírodě. O takových aktivitách se opravdu může Německu jen zdát a pokud by z poloviny v nějaké školce podobné aktivity měli,

tak si za ně i samozřejmě pořádně zaplatíte. Se službami, co poskytují naše školky, Němec zaplatí v přepočtu okolo 18.000 Kč/měsíčně. Školka Čapkova byla pro mě velice dobrou volbou a můžu jen doporučit.“

Respondent 7: „Přispěla zejména v oblasti samostatnosti, chování, pohybu v kolektivu. Vzdělávací program nejsem schopná zcela zhodnotit, dcera většinu věcí z předškolní přípravy už uměla, hodně se ovšem zlepšila ve výtvarné oblasti, a právě ve společenském rozvoji a samostatnosti, které ji před školkou chyběly nejzásadněji. Připravena na ZŠ byla dostatečně... dcera uměla písmenka, čísla, tvary, barvy atd. už od 3 let, v 6 letech ji nebylo potřeba v tomto směru nijak připravovat. V 5 letech jsme asi 2-3 měsíce docházeli na logopedii napravit výslovnost č š ž, ale to už v době nástupu do školy bylo vyřešeno.“

Respondent 8: „Troufám si říct, že pololetní vysvědčení se samýma jedničkama spolu s vyznamenáním mluví za vše. K přípravě na ZŠ jsme využívali písanky pro předškoláky a využili jsme i návštěvu poradny.“

Respondent 9: „MŠ připravila naše děti pro vstup na ZŠ, zejména v oblasti rozvoje řeči a sociální interakce s vrstevníky. Naše děti uměly již před vstupem na ZŠ počítat do 20, poznávat písmena – číst kratší slova. Vše se naučily téměř bez pomoci rodičů.“

Respondent 10: „Před vstupem do školy jsme byli na vyšetření v poradně a kurzu pro předškoláky. Byl dobře připravený, takže asi ano.“

Dalším problémem, na který byla zaměřena otázka, je rozvoj dětí a jejich příprava na vstup do školy. Ve své podstatě se rodiče shodují, že jejich děti byly na vstup do ZŠ připraveny dostatečně. Na základě uvedených odpovědí a jejich interpretace lze uvést, že rodiče jsou s přípravou dětí na ZŠ spokojeni. Jedna z maminek se při rozhovoru rozpovídala se svou zkušeností se školkami v Německu a český školský systém si chválila. Respondent 7 vnímá jako hlavní klad mateřské školy sociální rozvoj jeho dítěte. Několik rodičů uvedlo, že před vstupem do ZŠ využilo konzultaci ve školském poradenském zařízení a jedno dítě (chlapec s OŠD) navštěvovalo i kurz pro předškoláky vedený v Pedagogicko-psychologické poradně.

Tabulka č. 9: Rozhovor s rodiči dětí navštěvujících 1. třídu ZŠ – Klíčové dovednosti předškoláka

Otázka č. 4: Co považujete za klíčové při vstupu dítěte do ZŠ? Byl přechod Vašeho dítěte na ZŠ hladký?
Kategorie č. 4: Klíčové dovednosti předškoláka
Záznamové jednotky
Respondent 6: „Klíčové při vstupu dítěte do ZŠ považuji to, že dítě ovládá mluvit, počítat min. do 10, podepsat se, samostatně se obléct. Velké plus jsem měla u obou dětí, že ovládali německý jazyk již v mateřské školce, mají oba velkou výhodu do života. Přechod dítěte považuji za velice hladký, syn měl sestru již ve třetí třídě, tak se za ní moc těšil a spousta kamarádů ze školky šlo se synem do třídy, takže jak zmiňuji, zvládl přechod velice dobře. Syn vyniká jak ve čtení, tak v počítání. Je absolutně bez jakýchkoliv problémů a může se pyšnit vysvědčením plných jedniček. Snad mu to dlouho vydrží.“
Respondent 7: „Aby se dítě do školy těšilo, chtělo se učit, aby bylo dostatečně samostatné a schopné věnovat pozornost tomu, co se kolem něj děje a co se mu vysvětluje. Přechod na ZŠ byl bezproblémový, dceři se daří dobře a ve škole se jí líbí.“
Respondent 8: „Dovednost uchopit správně psací potřebu a učit se novému. Přece jen školka a škola jsou rozdíl. Synův přechod na ZŠ proběhl bez problému.“
Respondent 9: „Klíčovou kompetencí pro vstup na ZŠ je zralost v oblasti sociální (emoční), duševní (důležité řečové schopnosti), tělesné. Přechod na ZŠ byl naprosto bezproblémový; děti si velmi rychle zvykly na změnu – zde vidím velký vliv jejich třídních učitelek, které to s dětmi prostě umí.“
Respondent 10: „Za klíčové považuji asi pozornost. Syn byl připravený dobře.“

Otázka byla zaměřena na vnímání klíčových dovedností předškoláka před vstupem do ZŠ. Respondent 6 odpověděl, že dítě by mělo ovládat sebeobsluhu, komunikační dovednosti, základní matematické představy, mělo by se umět podepsat. Respondent 7 uvedl, že je pro něj důležité, aby se dítě do školy těšilo a mělo chuť se učit nové dovednosti. Dále zazněla důležitost samostatnosti a pozornosti, kterou považuje za důležitou i respondent 10. Grafomotorické dovednosti, přesněji úchop psací potřeby, zmínil respondent 8. Všechny

oblasti školní zralosti, tedy zralost sociální, psychickou a fyzickou, zmínil pouze respondent 9. Všichni se shodli na tom, že jejich děti byly do ZŠ připraveny dobře a neměly při přechodu žádné obtíže. Obecně lze říct, že klíčové dovednosti předškoláka jsou rodiči vnímány různě.

Tabulka č. 10: Rozhovor s rodiči dětí navštěvujících 1. třídu ZŠ – Změna pro další práci

Otázka č. 5: Máte konkrétní návrhy pro vylepšení našeho vzdělávacího programu?
Kategorie č. 5: Změna pro další práci
Záznamové jednotky
Respondent 6: „Konkrétní návrh vylepšení vzdělávacího programu nemám. Dle mého je vzdělávací program dostačující pro děti, tedy aspoň s přístupem, jaký má školka K. Čapka v Havířově a aktivitu všech paní učitelek, které ve školce pracují. Jsou to mladé šikovné paní učitelky, které se dětem věnují a jejich práce je i velkým koníčkem a svou práci vykonávají s velkým nadšením a srdcem na pravém místě.“
Respondent 7: „Nemám, zdá se mi, že vše funguje výborně.“
Respondent 8: „Nic mě nenapadá.“
Respondent 9: „Více poznávání a učení venku v přírodě.“
Respondent 10: „Nic bych neměnila, jsem se vším nadmíru spokojená.“

Poslední otázka byla zaměřena na náměty ke změně školního programu. Většina rodičů žádné návrhy na vylepšení programu neměla, kromě jednoho rodiče. Ten uvedl, že by byl rád, kdyby děti trávily více času poznáváním a učením venku v přírodě: „*Více poznávání a učení venku v přírodě.*“ Vyzdvihnuta zde byla opět práce pedagogů: „*Jsou to mladé šikovné paní učitelky, které se dětem věnují a jejich práce je i velkým koníčkem a svou práci vykonávají s velkým nadšením a srdcem na pravém místě.*“ (resp. 6).

8.3 Rozhovor s učitelkami dané MŠ

Respondent 11, délka praxe 7 let

Respondent 12, délka praxe 5 let

Respondent 13, délka praxe 2 roky

Respondent 14, délka praxe 4 roky

Respondent 15, délka praxe 2 měsíce

Tabulka č. 11: Rozhovor s učitelkami dané MŠ – Spokojenost s mateřskou školou

Otázka č. 1: Jste spokojená s výsledky naší mateřské školy?
Kategorie č. 1: Spokojenost s mateřskou školou
Záznamové jednotky
Respondent 11: „S výsledky naší MŠ jsem spokojená. Myslím, že MŠ rozvíjí děti ve všech oblastech jejich vývoje a učitelé dbají na to, aby dítě bylo po všech stránkách schopné nástupu do ZŠ.“
Respondent 12: „Ano, jsem spokojená. Spolupráce s PPP by mohla být ale lepší.“
Respondent 13: „Naše MŠ je sice v centru města, ale ve vedlejších uličkách schovaná mezi domy. V poslední době se stala oblíbenou a my měli možnost otevřít třetí třídu. Snažíme se, aby se dětem, rodičům, ale i nám v MŠ líbilo a děti tam trávili spokojeně větší část dne. Máme připravený vzdělávací program, který se snažíme nad rámec plnit. V době před covidem-19 jsme měli pro děti možnost výběru kroužků či zájmových činností jako bruslení na ledové ploše, plavecký výcvik, výuku anglického jazyka, flétnu, aerobik, judo. V rámci MŠ lezeckou stěnu, pohybovou gymnastickou průpravu s trenérem. Pro děti bylo připraveno mnoho akcí – divadlo, karneval, Halloween, besídky, kouzelník, přednášky v rámci prevence-hygiena, Policie, akce na dopravním hřišti, zapojení do projektu Malý stavitel, soutěž ve sběru Pan Popela, sběr PET víček, charitativní projekty, výlety školní i mimoškolní s rodiči, aj. Děti i rodiče byli a jsou s nabídkou spokojeni a pravidelně je využívají.“
Respondent 14: „Většinou ano.“
Respondent 15: „Naše MŠ má velmi dobré výsledky. Po loňské inspekci můžeme říct, že si vedeme dobře. Zlepšila bych pouze školní zahradu, kde chybí více aktivit pro děti.“

Dotázané učitelky na otázku týkající se spokojenosti s výsledky MŠ jednoznačně uvádějí, že jsou spokojené. Jedna z respondentek uvedla, že by bylo vhodné zpestřit herní prvky na školní zahradě, které by umožnily více aktivit pro děti při pobytu venku: „*Zlepšila bych pouze školní zahradu, kde chybí více aktivit pro děti*“ (resp. 15). Respondent 12 uvedl, že by mohla být lepší spolupráce s místním školským poradenským zařízením.

Tabulka č. 12: Rozhovor s učitelkami dané MŠ – Prostředí mateřské školy

Otázka č. 2: Je prostředí mateřské školy dostatečně podnětné a rozvíjející? Chodí děti do MŠ rády a odcházejí domů spokojené?
Kategorie č. 2: Prostředí mateřské školy
Záznamové jednotky
Respondent 11: „Prostředí MŠ je svým materiálním vybavením velmi podnětné pro děti. Děti najdou ve třídách hračky a pomůcky všech druhů. Třídy jsou vybaveny pomůckami, které rozvíjejí jednotlivé oblasti dětského psychomotorického vývoje. Spousta dětí se do MŠ právě na zmíněné hračky a pomůcky těší, každý má nějaké své oblíbené, se kterými si každodenně hraje. Většina dětí do MŠ přichází s úsměvem a odcházejí domů spokojené.“
Respondent 12: „Myslím, že prostředí MŠ je podnětné, rozvíjející... a hlavně děti se do MŠ těší.“
Respondent 13: „Děti se většinou do MŠ těší. Občas, například po prodlouženém víkendu, děti trochu při loučení s maminkou pláčou, ale odloučení nakonec zvládají a velmi rychle se opět začlení do kolektivu. Co se týče odchodu... se velmi často stává, hlavně u těch starších dětí, že jsou našťavané na rodiče, že jdou moc brzo. Většinou ale odcházejí v klidu, rodičům ukazují ještě ve třídě např. hračky, nebo výtvary ze stavebnic. Cestou do šatny ukazují své výtvary na nástěnkách.“
Respondent 14: „Prostředí MŠ je dostatečně podnětné a rozvíjející, děti dle mého úsudku chodí do MŠ rády.“
Respondent 15: „Dětem vyhovuje prostředí MŠ, odcházejí s novými poznatky a rády docházejí zpět mezi kamarády.“

Vnímání prostředí mateřské školy učitelkami je kladné. Z jednotlivých odpovědí lze vyčíst, že je MŠ dle učitelek dostatečně materiálně vybavena a děti se do školky těší. Občas děti pláčou při loučení s rodiči po víkendu. Respondent 11 uvedl, že je ve třídách dostatek materiálního vybavení i pomůcek k výuce.

Tabulka č. 13: Rozhovor s učitelkami dané MŠ – Rozvoj dětí a jejich příprava na vstup do školy

<p>Otázka č. 3: Jakou roli podle Vás hraje naše mateřská škola v přípravě dětí na ZŠ? Bývají děti při odchodu na ZŠ připravené?</p>
<p>Kategorie č. 3: Rozvoj dětí a jejich příprava na vstup do školy</p>
<p>Záznamové jednotky</p>
<p>Respondent 11: „MŠ hraje velkou roli v připravenosti dětí do ZŠ především u těch dětí, které doma nemají příliš podnětné prostředí. Tyto děti mají v MŠ možnost rozvíjet se ve všech oblastech tak, aby byly připravené k nástupu do ZŠ. Také se MŠ snaží pomoci dětem, které jsou "opozděné" v určité oblasti (jemná motorika, grafomotorika, sociální chování...) - paní učitelky se těmito dětem věnují v potřebných oblastech více a snaží se, aby dítě bylo schopné co nejlépe zvládnout nástup do ZŠ. Prioritou ve vzdělávání dětí je ale stále rodina.“</p>
<p>Respondent 12: „Naše MŠ v procesu přípravy dětí do ZŠ hraje velkou roli. Učitelky ze třídy, kam dochází předškolní děti, dělají maximum pro to, aby děti bezproblémově zvládly přechod na školu základní. Pokud se jim děti nezdají zralé, po domluvě s rodiči doporučí navštívit PPP. Většina dětí je ovšem na školu připravena.“</p>
<p>Respondent 13: “ Myslím si, že naše MŠ má dobré výsledky, co se týče přípravy na vstup do ZŠ. Snažíme se děti připravovat svědomitě a děti po nástupu do 1. třídy mají dobré výsledky a výuku zvládají. V současné době (covid-19) v rámci distanční výuky připravujeme pro děti, které zůstávají doma, materiály, které mohou vypracovávat. Jsou umístěné na webových stránkách a tím pádem po celou dobu k dispozici. Získávají přehled o probíraných tématech a tím i činnostech dětí v MŠ. Mnoho rodičů se zajímá o postup dětí ve vzdělání a připravenosti nástupu do ZŠ.“</p>
<p>Respondent 14: „Mateřská škola je pro většinu dětí důležitá pro naučené zvyky, ať jsou to pracovní návyky nebo zařazení se do kolektivu. Dítě si zafixuje určité zvyklosti a poté pro něj není tolik věcí nových a dokáže se soustředit na nové informace. Pro dítě je také důležité se naučit k samostatnosti a začít si uvědomovat zodpovědnost sám za sebe.“</p>

Respondent 15: „Děti bývají připravené na začátek v ZŠ. Mají rozhled, co je čeká, a společně s paní učitelkou se snaží na tom pracovat. Do MŠ dochází i externí pracovnice a besedují s dětmi o nežádoucím chování (drogy, šikana...), což je přínosné pro děti.“

Otázka zjišťovala, jakou roli hraje mateřská škola v přípravě na vstup do školy základní. Respondent 11 vnímá úlohu MŠ především v přípravě těch dětí, které vyrůstají v nepříliš podnětném domácím prostředí a dětí „opozděných“ v určité oblasti. Hlavního činitele vzdělávání však respondent vnímá v rodině dítěte. Právě rodina je prvním a základním životním prostředím, ve kterém dochází k sociálnímu učení a zprostředkování zkušeností s okolím. Dítě zde získává hodnotové vzory a vzorce chování, které dítěti umožňují sociální interakci. Dle respondenta 12 je většina dětí na školu připravena. V opačném případě doporučí škola navštívit PPP. Další respondent zmiňuje, že děti mají po nástupu do 1. třídy dobré výsledky a školu zvládají. Jako třídní učitelka předškoláků uvádí, že se snaží děti připravovat na školu i v rámci distanční výuky formou materiálů, které jsou umístěny na webových stránkách školky. Rodiče tak mohou s dětmi trénovat některé činnosti i doma. Po shlédnutí webových stránek jsem našla pracovní listy pro předškoláky na každý měsíc. Pracovní listy byly zaměřeny na rozvoj grafomotoriky, prostorové vnímání, sluchovou analýzu a syntézu, matematické představy, zrakovou diferenciaci, pravolevou orientaci, koordinaci oko-ruka, ale i náměty na jednoduché výtvarné tvoření s dětmi. Respondent 14 chápe mateřskou školu jako sociálního činitele, který rozvíjí pracovní návyky dítěte a jeho samostatnost, zodpovědnost. Poslední respondent uvedl, že děti bývají připravené na školu a vyzdvihl za přínosné pravidelné besedy s metodiky prevence, kteří v letošním školním roce však z důvodu covid-19 za dětmi nedocházejí.

Tabulka č. 14: Rozhovor s učitelkami dané MŠ – Klíčové dovednosti předškoláka

Otázka č. 4: Co považujete za klíčové při vstupu dítěte na ZŠ?
Kategorie č. 4: Klíčové dovednosti předškoláka
Záznamové jednotky
Respondent 11: „Nevím. Asi schopnost vnímat a soustředit se při vyučování. Spousta věcí se dá dohnat, ale pokud děcko není schopno "usedět" hodinu, tak má problém.“
Respondent 12: „Základní vědomosti, všeobecný přehled a citovou vyzrálou dítěte.“

Respondent 13: „Asi za klíčové v současné době považují sociální připravenost a logopedické vady u dětí. Několik našich dětí je úzkostlivých a mají problém se samostatně projevat. V rámci kolektivních činností hrajeme společné hry, zapojujeme všechny, pracujeme na společných projektech. Děti se mají vzájemně rády, motivují se a podporují. Jedná se především o děti, které nastoupily do MŠ až poslední rok povinné předškolní docházky.“

Respondent 14: „Dostatečnou zralost u většiny faktorů... psychických, fyzických, sociálních. Důležitá je určitá rovnováha ve vývoji.“

Respondent 15: „Důležité jsou sociální vztahy mezi dětmi – přátelství, ohleduplnost, vzájemně si pomáhat.“

Otázka zjišťovala vnímání klíčových dovedností předškoláků z pohledu učitelek mateřské školy. Z odpovědí je zřejmé, že za nejdůležitější považují sociální oblast, díky které je dítě schopno poměrně stabilně fungovat ve školním prostředí. Sociální dovednosti jako orientace v sociálních situacích, umění adekvátně reagovat, navazovat kontakty s vrstevníky i dospělými, schopnost se adaptovat, to vše výrazně přispívá k úspěšnosti dítěte ve škole. Sociální nezralost bývá častým důvodem odkladů ŠD. Velký důraz kladou učitelky také na komunikační dovednosti a schopnost udržet pozornost při vyučování. Nedostatky v oblasti komunikace jsou u dětí velmi rozmanité a zásadně ovlivněny rodinným prostředím a včasnou spoluprací mezi rodinou a MŠ. Lze předpokládat, že pozornější děti budou ve škole úspěšnější než děti, které nedokážou udržet pozornost během celého vyučování. Respondent 13 uvedl, že: „*Několik našich dětí je úzkostlivých a mají problém se samostatně projevat.*“ Pro eliminaci úzkostného chování u dětí se snaží paní učitelka více děti zapojovat do kolektivních činností a společných projektů. Úzkostlivé bývají podle paní učitelky hlavně děti, které nastoupily do MŠ až poslední rok povinné docházky a dříve žádné předškolní zařízení nenavštěvovaly. „*Jedná se především o děti, které nastoupily do MŠ až poslední rok povinné předškolní docházky.*“ Respondent 14 chápe jako klíč ke vstupu do školy celkovou rovnováhu ve vývoji.

Tabulka č. 15: Rozhovor s učitelkami dané MŠ – Změna pro další práci

Otázka č. 5: Jste se stávající formou ŠVP spokojená? Máte konkrétní návrhy pro vylepšení stávajícího vzdělávacího programu?
Kategorie č. 5: Změna pro další práci
Záznamové jednotky
Respondent 11: „S nynější podobou ŠVP jsem spokojená. Zahrnuje rovnoměrně všechny oblasti vzdělávání a výchovy dítěte, je srozumitelné, praktické. Mě osobně by se velmi líbilo mít ŠVP více zaměřeno na venkovní aktivity, poznávání přírody, našeho města atd.“
Respondent 12: „Se stávající formou ŠVP jsem spokojená a nemám konkrétní návrhy pro vylepšení.“
Respondent 13: „Vím, že se ním dá pracovat variabilně, ale chybí mi v něm volnost. Jeho celky jsou předem jasně dané a témata se tedy příliš během těch 3 let nemění. Líbilo by se mi spíše všeobecné určení – např. hlavní postava tématu – maskot školky, pohádková postava nebo symbol – který by se prolínal v blocích. Rozdělení dle ročního období mi přijde omezující na určení podtématu (i když chápu záměr takového zpracování). Myslím, že by to bylo pro děti bližší, osobnější.“
Respondent 14: „Ocenila bych více námětů a pomůcek.“
Respondent 15: „Je tam vše úplné.“

Všechny učitelky MŠ jsou se stávající formou ŠVP spokojené a některé z nich nemají konkrétní návrhy na změnu k lepšímu. Respondent 11 uvedl, že by se mu líbilo mít ŠVP více zaměřeno na venkovní aktivity a poznávání přírody. Další z respondentů by ocenil více pomůcek a námětů ke vzdělávání. Jedné z učitelek chybí ve stávajícím ŠVP určitá volnost a všeobecnost. Udává, že by pro ni bylo zajímavější mít hlavní postavu v programu, která by se prolínala v blocích. Omezení na bloky podle ročního období jí připadá praktické, ale příliš omezující.

8.4 Rozhovor s učitelkami spádové ZŠ

Respondent 16 – p. učitelka 1.třídy spádové ZŠ

Respondent 17 – p. učitelka 1.třídy spádové ZŠ

Respondent 18 – p. učitelka 1.třídy spádové ZŠ

Tabulka č.16: Rozhovor s učitelkami ZŠ – Spokojenost s mateřskou školou

Otázka č.1: Jakou zkušenost máte s naší MŠ? Jste spokojeni s naší prací?
Kategorie č.1: Spokojenost s mateřskou školou
Záznamové jednotky
Respondent 16: „S MŠ mám velmi dobré zkušenosti v souvislosti s přechodem dětí MŠ do 1. třídy ZŠ. Velmi si vážím práce p. učitelek, které svěřené děti pečlivě připravují na školní docházku. Osobně se znám s paní ředitelkou, se kterou jsem měla možnost spolupracovat již v předchozích letech.“
Respondent 17: „Většina dětí v současné třídě je velmi šikovná, ale mám tam i tři děti, které zřejmě budou opakovat ročník.“
Respondent 18: „S prací Vaší MŠ jsem všeobecně spokojena. Žáci mé třídy, kteří přišli z Vaší MŠ, nemají žádné vážnější potíže se začleněním do kolektivu třídy a při procesu vzdělávání.“

Poslední skupinou respondentů byly paní učitelky vyučující děti 1. tříd spádové základní školy. První otázka byla zaměřena, stejně jako u předchozích respondentů, na spokojenost s mateřskou školou. Respondent 16 má s MŠ velmi dobré zkušenosti v souvislosti s přechodem dětí do školy a práce p. učitelek si váží. Druhý respondent uvedl, že většina dětí je šikovná, ale tři děti možná budou opakovat 1. ročník. Poslední paní učitelka je s prací naší MŠ všeobecně spokojená a uvádí, že děti nemají žádné vážnější potíže při socializaci ani s učivem.

Tabulka č. 17: Rozhovor s učitelkami ZŠ – Rozvoj dětí a jejich příprava na vstup do školy

Otázka č. 2: Jakou roli podle Vás hraje naše MŠ v přípravě dětí do školy? Odcházejí děti z naší MŠ do vaší ZŠ dostatečně připravené?
Kategorie č. 3: Rozvoj dětí a jejich příprava na vstup do školy
Záznamové jednotky
Respondent 16: „Samozřejmě, že MŠ sehrává velmi důležitou roli v přípravě dětí do školy, a to ve všech výchovných a vzdělávacích oblastech. Děti, které přicházejí do 1. třídy z MŠ, jsou na vstup do školy dostatečně připraveny.“
Respondent 17: " Ze své zkušenosti můžu říct, že MŠ je pro děti hodně důležitá. Myslím, že děti jsou ve většině případů pro školu připravené dobře. Samozřejmě záleží hlavně na rodině, ve které dítě vyrůstá.“
Respondent 18: „Každá MŠ má pro dítě stěžejní roli při socializaci s vrstevníky. Děti se učí komunikovat se sobě rovnými a tyto zkušenosti si poté nesou do kolektivu ZŠ. Co se týká dalších oblastí, jsou děti všeobecně dobře připravené.“

Další otázka se netýkala prostředí MŠ, protože paní učitelky s prostředím MŠ seznámeny nejsou. Proto jsem otázku zaměřenou na prostředí vynechala a zaměřila se rovnou na rozvoj dětí a jejich přípravu na vstup do školy. Respondent 16 je toho názoru, že MŠ hraje velmi důležitou roli v přípravě ve všech oblastech a v případě naší MŠ jsou děti dostatečně připraveny. Druhý respondent vnímá roli MŠ podobně, ale za hlavní považuje rodinu, ve které dítě vyrůstá. Děti jsou údajně ve většině případů připravené na školní docházku dobře. Poslední paní učitelka, respondent 18, také uvedla, že jsou děti dobře připravené. Zároveň vnímá jako stěžejní úkol MŠ děti socializovat.

Tabulka č. 18: Rozhovor s učitelkami ZŠ – Klíčové dovednosti předškoláka

Otázka č. 3: Co považujete za klíčové při vstupu dětí na ZŠ? Co se očekává od dítěte nastupujícího do 1. ročníku Vaší ZŠ?
Kategorie č. 4: Klíčové dovednosti předškoláka
Záznamové jednotky
Respondent 16: „Od dítěte při nástupu do 1. třídy očekávám samostatnost při sebeobsluze, přiměřené jazykové, řečové a komunikativní dovednosti, zvládnání koordinace ruky a oka, jemnou motoriku, pravolevou orientaci, rozlišování sluchových a zrakových vjemů, orientaci v elementárních matematických pojmech. Zároveň také by dítě mělo umět udržet pozornost ve vyučovací hodině a mělo by být schopné soužití s vrstevníky v kolektivu třídy.“
Respondent 17: „Za klíčové považuji, aby děti byly samostatné, měly zvládnuty základy motoriky a hlavně, aby správně držely tužku. S tím se potýkám nejčastěji – špatné držení tužky, potažmo pera. V mé současné třídě špatně drží pero 7 dětí a z vlastní zkušenosti vím, (učím děti až do 5. třídy) že se držení nezmění. I když neustále dětem opakuji, ať drží tužku správně. Potvrdila mi to i paní doktorka Heyrovská na kurzu o grafomotorice dětí. Pokud dítě špatně drží tužku při nástupu do 1. třídy, je to trvalé.“
Respondent 18: „Za velmi důležitou považuji především schopnost dítěte soustředit se a setrvat u zadané činnosti alespoň 10 minut. Neopomenutelná je také co nejsrozumitelnější řeč dítěte. Pro děti je také důležitá zraková a sluchová percepce, která je stěžejní pro nastartování správné techniky čtení. Dále základní předmatematické představy – počet prvků do 5.“

Třetí otázka na učitelky prvňáčků se zaměřovala na klíčové dovednosti předškoláků. Respondent 16 od prvňáčka očekává samostatnost při sebeobsluze, přiměřené komunikační dovednosti, zvládnání koordinace ruky a oka, jemné motoriky, pravolevé orientace, rozlišování sluchových a zrakových vjemů, orientaci v elementárních matematických pojmech, socializaci a schopnost udržet pozornost po dobu vyučování. Druhá paní učitelka považuje za klíčové schopnosti samostatnost, určitou míru rozvoje motoriky a správné držení tužky. Právě se špatným úchopem se u dětí setkává nejčastěji a dle paní učitelky je špatný úchop při nástupu do ZŠ trvalý. Poslední respondent s č. 18 považuje za velmi důležitou při vstupu

do ZŠ pozornost, komunikační dovednosti, zrakovou a sluchovou percepci pro čtení a základní předmatematické představy.

Tabulka č. 19: Rozhovor s učitelkami ZŠ – Změna pro další práci

Otázka č.4: Jak se dětem naší MŠ daří v prvním ročníku ZŠ? V čem vynikají a v jakých činnostech/situacích/předmětech se jim daří méně?
Kategorie č.5: Změna pro další práci
Záznamové jednotky
Respondent 16: „V 1. třídě se dětem daří dobře v rámci jejich individuálních možností. Doposud jsem neshledala žádné výrazné obtíže, se kterými bych si společně ve spolupráci s rodiči nevěděla rady.“
Respondent 17: „Omlouvám se, ale nevím, kdo z dětí chodil do vaší MŠ.“
Respondent 18: „Dětem z Vaší MŠ se v první třídě daří dobře. Nemají žádné významnější potíže. U některých dětí je však bohužel již tak pevně zafixováno špatné držení psacího náčiní, že je v 1. třídě již obtížné toto přeučit. Tento problém se však nevyskytuje pouze u dětí z Vaší MŠ.“

Poslední otázka se týkala změn pro další práci v návaznosti na to, v čem se dětem daří více či méně. První paní učitelka uvedla, že se dětem daří v rámci jejich možností dobře a neshledala žádné výrazné obtíže při výuce, se kterými by si ve spolupráci s rodiči nevěděla rady. Druhá paní učitelka nemá přehled v tom, kdo z dětí chodil do naší mateřské školy, proto mi nedokázala na otázku odpovědět. Poslední paní učitelka při rozhovoru uvedla, že děti nemají žádné významnější potíže ve vzdělávání, ale že je u některých dětí pevně zafixován špatný úchop psacího náčiní, který je obtížné u dětí přeučit.

DISKUZE

Cílem práce bylo zjistit, zda stávající školní vzdělávací program konkrétní mateřské školy v Havířově je v souladu či nesouladu s požadavky praxe, a to v kontextu školní zralosti a připraveností dětí na základní školu.

Cílem této kapitoly je uvést zjištěné informace do širších souvislostí, zhodnotit největší příležitosti a rizika při přechodu dětí z konkrétní mateřské školy na školu základní. Dále si dovoluji uvést několik doporučení, která by mohla být užitečná k efektivnější přípravě dětí na vstup do školy a vedla tak k hladšímu přechodu dětí z MŠ do ZŠ.

V rozhovorech s rodiči zjišťujeme, že ve výběru předškolního zařízení hrála stěžejní roli blízkost MŠ bydliště. Dalším faktorem bylo přijímání dětí od dvou let, pozitivní hodnocení jiných rodičů, popř. i vlastní zkušenost. Přínosem pro volbu byla i možnost prohlédnout si MŠ na dni otevřených dveří. Všichni rodiče se shodli na tom, že jsou s výběrem MŠ spokojeni. Z výzkumu vyplývá, že rodiče se při výběru o ŠVP příliš nezajímají, protože je pro ně atraktivnější dostupnost MŠ bydliště. Ze strany učitelek vyplývá celková spokojenost se školkou. V odpovědích zaznělo, že by bylo vhodné *zpestření herních prvků na školní zahradě*. Paní učitelky dětí 1. tříd ZŠ jsou s MŠ také spokojené a děti, kteréučí, nemají žádné vážnější potíže při socializaci ani s učením. Jedna z p. učitelek sice konstatovala, že některé děti její třídy budou muset pravděpodobně opakovat ročník, ale protože má ve třídě i děti z jiných školek, nevěděla, zda se to týká dětí naší MŠ.

Všichni respondenti jsou názoru, že prostředí MŠ je dostatečně podnětné a rozvíjející. Pozitivně hodnotili vybavenost školní zahrady i aktivitu na webových stránkách školy. Jeden z rodičů uvedl, že by zpětně zvolil jinou formu předškolního vzdělávání, která by dítěti poskytla více pobytu v přírodě. Je tak znát *zájem rodičů o větší množství environmentálních aktivit*. Ze strany rodičů je kladně hodnocena příprava dětí v sociální oblasti.

Rodiče si cení především práce učitelek, se kterými jsou spokojeni. Jednou ze zajímavých a podnětných názorů na fungování MŠ je názor jednoho z rodičů, který vnímá jako pozitivní, že dcera měla po celou „školkovou“ docházku jednu stejnou paní učitelku, se kterou byli spokojeni. Otázkou je, zda není kontraproduktivní mít jednu paní učitelku po celou dobu předškolního vzdělávání. Přece jen každý může dítěti nabídnout trochu něco jiného. Osobně nemám jasno v tom, která varianta je lepší – zda učitele měnit či ne. Pokud však nebude učitel spokojený s učebnou, nebude si rozumět s pracovním kolektivem a nebude mu vyhovovat např. věkové složení třídy, pak je možné, že nebude schopen pro děti vytvořit

to správné a podnětné prostředí. Co je potřeba vzít v úvahu, je celá řada okolností jako potřeby dětí, ale i potřeby učitelek. Samozřejmě nelze vyhovět všem. V prostředí školy však často dochází k různým změnám a kombinacím úvazků, proto je dobré se v roli učitelky umět s případnou změnou vypořádat a být flexibilní. Protože každý zvládáme změny různě, měla by ředitelka MŠ brát názory a postřehy svých učitel za důležité a nerozhodovat o změnách, které se jich týkají, bez nich. Proto si myslím, že řešení „na míru“ neexistuje. Jediným řešením je vzájemná komunikace.

Další výzkumnou sledovanou oblastí byla role MŠ v rozvoji dětí. Výsledky jednoznačně dokazují, že si jsou rodiče i učitelky vědomi důležitosti mateřské školy v celkovém rozvoji dítěte. Většina z nich shodně uvádí, že hlavní roli v přípravě na školu by však nemělo hrát předškolní zařízení, ale rodič. Jeden z rodičů uvedl, že by přivítal *větší prostor dětí k volné hře*. Uvědomuje si nutnost plnění programu a váží si objektivního vyhodnocení školní zralosti a připravenosti dítěte, ale zároveň cítí určité omezení spontánní dětské hry na úkor školní přípravy. Respondenti dále v rozhovorech často uvádějí velký význam MŠ v sociální přípravě jejich dětí a dále pak i přínos v možnosti konzultace s profesionály na problematiku školní zralosti a připravenosti – s učitelkami.

Vnímání klíčových dovedností předškoláka je samozřejmě velmi subjektivní. Rodiče se vesměs shodují, že míra samostatnosti (základy sebeobslužných dovedností) a pozornosti hraje klíčovou roli při vstupu do ZŠ. Mezi nejčastějšími odpověďmi byly prvky sociálně-emocionální zralosti, určité komunikační dovednosti a orientace v základech pro čtení, psaní a počítání. Děti jsou dle rodičů i učitelů na školu vesměs připraveny dobře. Z odpovědí učitelek MŠ je zřejmé, že za nejdůležitější považují celkovou rovnováhu ve vývoji, ale klíčovou zůstává z jejich pohledu sociální připravenost dětí. Emoční zralost hraje velmi značnou roli a zároveň byla uvedena jako jedna z obtíží, se kterým se paní učitelky pravidelně setkávají – *úzkostlivost a problém samostatně se projevat*. Pro eliminaci úzkostného chování u dětí se snaží paní učitelka více děti zapojovat do kolektivních činností a společných projektů. Úzkostlivé bývají podle paní učitelky hlavně děti, které nastoupily do MŠ až poslední rok povinné docházky a dříve žádné předškolní zařízení nenavštěvovaly. Jaké máme v mateřské škole možnosti podpory emocionálního vývoje dětí a jak můžeme předcházet úzkostlivému chování? Prvně je důležité si uvědomit, že každý jsme jiný, a i mezi dětmi se nacházejí introverti. Každý máme jiné předpoklady, proto bychom měli respektovat a akceptovat osobnost dítěte a zbytečně ho neuvádět do rozpaků a nepřivádět jej do nepříjemných situací. Tímto bychom jen umocnili jeho „samotářské tendence“.

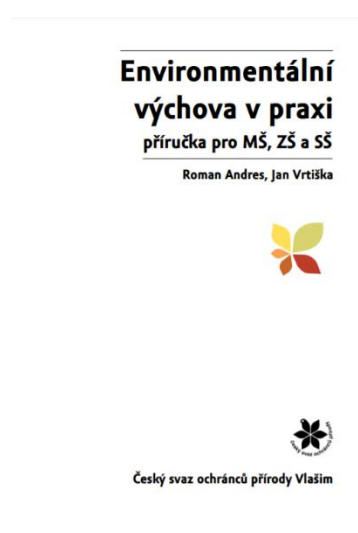
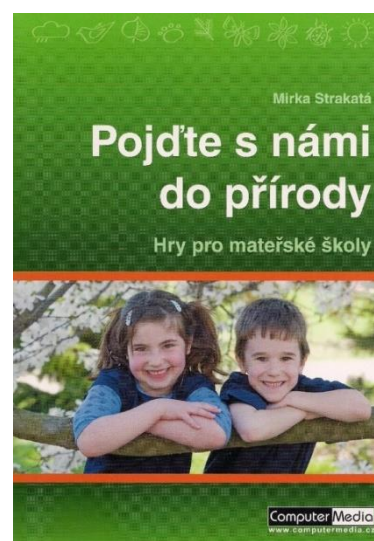
Emocionální vývoj můžeme rozvíjet společnými činnostmi a kooperačními hrami, během kterých budujeme spolupráci mezi dětmi. Dítě je nutné k zapojení se do těchto aktivit zaujmout a namotivovat, chovat se k němu citlivě. Pokud dítě zájem nemá, neměli bychom na něj tlačit. V praxi se mi osvědčily společné zážitky skrze akce školy, jasně daná pravidla třídy a postupné budování důvěry u dětí. Důležitost vidím v bezpodmínečném přijetí dítěte a v pozitivním přístupu k němu jako individualitě. Jen v takovém prostředí, kde dítěti bude dobře a bude se cítit mezi svými, může vyjádřit samo sebe a projevit se. Inspirovat se můžeme i dětskou literaturou, kterou doporučuje např. autorka Pružinská ve svém díle *Emocionálny svet detí predškolského veku* jako jednu z možností, jak ovlivnit dětskou psychiku. Svět pohádek je dětem blízký a je pro ně přirozený, a proto nám můžou být velice dobrými pomocníky.

Dále kladou učitelky MŠ důraz na komunikační dovednosti a schopnost udržet pozornost, která je pro budoucího školáka velmi důležitá. Paní učitelky ZŠ za klíčové považují *úchop psacího náčiní, se kterým mají děti v 1.ročníku největší obtíže*. S tímto se shoduje s kolegyní, která uvedla téže nesnáze u dětí v další sledované kategorii. Z uvedených odpovědí se tedy zdá být *největším rizikem nastupujících prvňáčků grafomotorické obtíže a nesprávný úchop psacího náčiní*. Nesprávný úchop a s ním související obtíže v grafomotorice, mohou dítěti způsobit mnoho nesnází v počátečním psaní. Ruka se může dříve unavit, může bolet, může způsobovat napětí, pomalé tempo, odpor k psaní, a tím způsobit i horší výsledky ve škole. Z toho důvodu bych doporučila zařadit do vzdělávacího procesu více aktivit zaměřených na rozvoj grafomotorických dovedností a pozorně sledovat úchop psacího náčiní budoucích prvňáčků. Nebylo by špatné vytvořit případně i program s podpurnými aktivitami pro předcházení grafomotorických obtíží u dětí dané MŠ. Ten by mohl pomoci paní učitelkám při rozvoji správného úchopu. Na konci této kapitoly uvádím doporučenou literaturu k této problematice.

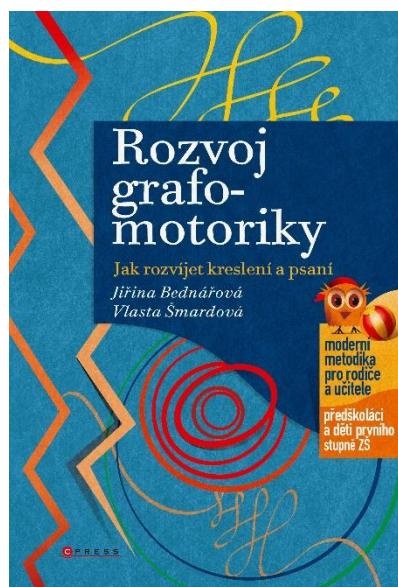
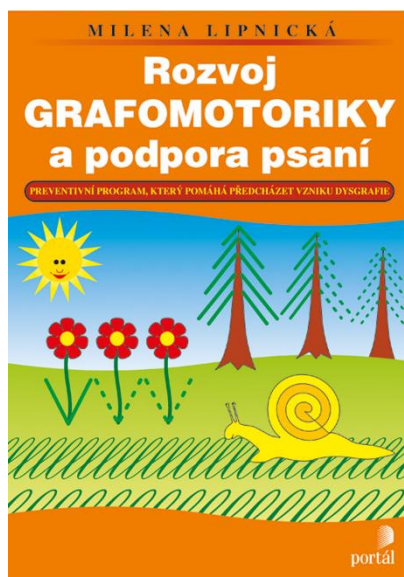
Námětů pro vylepšení stávajícího školního vzdělávacího programu zaznělo od respondentů hned několik. Mezi náměty pro vylepšení stávajícího vzdělávacího programu bylo například *plnohodnotnější strava, a ze strany učitelek pak větší volnost ŠVP a více námětů a pomůcek k výuce*. K tomu by dle mého názoru mohla přispět práce učitelek v období uzavření mateřských škol během celostátního lockdownu, kdy měly za úkol vytvořit projekty k tématům na celý školní rok. Každá paní učitelka z domova vypracovala 5-6 témat a osobně se mi práce jeví jako námětově inspirativní pro budoucí vytváření třídních vzdělávacích plánů.

Někteří z rodičů by ocenili *více pobytu v přírodě*, což zaznělo i ze strany pedagogických pracovníků. Jedna z paní učitelek přímo uvedla, že by přivítala, kdyby byl školní vzdělávací program více zaměřen na poznávání v přírodě. Environmentální výchova je zahrnuta v ŠVP pod vzdělávací oblastí Dítě a svět a je obsažena v každém integrovaném bloku. Otázkou je, zda je to vzhledem k narůstajícím ekologickým problémům (znečištění ovzduší, hromadění odpadu, narušení ozonové vrstvy, globální oteplování, odlesňování a mnoho dalších) dnešní společnosti dostačující. Abychom u dětí rozvíjeli radost z poznávání a kladný vztah k přírodě na základě prožitkového učení, je ideální začít pobytem v přírodě a venkovními aktivitami, pozorováním, ale i výlety a školkou v přírodě. Na základě odpovědí respondentů se domnívám, že by nebylo špatné zařadit do vzdělávacích aktivit více prvků environmentální výchovy. V tom nám může pomoci další vzdělávání pracovníků školy v této oblasti – semináře DVPP zaměřené na toto téma, ale i odborná literatura. Většina z knih níže obsahuje konkrétní návody k programům a hrám s ekologickou tematikou, a to jak ucelené programy, tak i drobné aktivity na každý den.

Knihy na podporu environmentální výchovy v mateřské škole

Knihy pro rozvoj grafomotorických dovedností

Na závěr diskuse bych ráda sumarizovala doporučení pro vylepšení stávajícího ŠVP školy. Mými doporučeními jsou: zařazení většího množství aktivit rozvíjející prosociální chování dětí, a to z důvodu výskytu úzkostného chování u některých dětí, více aktivit zaměřených na environmentální výchovu a z důvodu výskytu pozdějších grafomotorických obtíží na ZŠ i vytvoření programu s podpurnými aktivitami pro předcházení grafomotorických obtíží u dětí dané MŠ, podle které by paní učitelky mohly pracovat po celý školní rok.

ZÁVĚR

Ve své diplomové práci jsem se zaměřila na problematiku zralosti a připravenosti dětí k úspěšnému zahájení povinné školní docházky. Téma jsem si vybrala na základě své osobní zainteresovanosti a také na základě několikaleté praxe v pozici předškolního pedagoga.

Hlavním cílem práce bylo zjistit, do jaké míry odpovídá stávající školní vzdělávací program mateřské školy v Havířově, ve které pracuji, potřebám praxe v kontextu školní zralosti a připravenosti. Dílčími cíli pak bylo zmapování a porovnání jednotlivých kategorií, tj. názorů a postojů rodičů a pedagogů na „funkčnost“ stávajícího školního vzdělávacího programu, a identifikace největších rizik souvisejících s přechodem na základní školu.

Výzkumné šetření jsem realizovala prostřednictvím kvalitativního výzkumu formou rozhovorů s rodiči předškolních dětí, rodiči dětí 1. tříd ZŠ, učitelkami mateřské školy a učitelkami spádové základní školy. Data potřebná k výzkumnému šetření jsem získala prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s celkovým počtem osmnácti respondentů. Jednalo se o pět rodičů předškolních dětí, pět rodičů dětí prvních tříd, pět předškolních pedagogů a tři pedagogy 1. třídy spádové ZŠ (1.A, 1.B, 1.C). Data jsem rozdělila do jednotlivých kategorií podle charakteristiky šetření a tyto údaje zmapovala a porovнала.

Výsledky práce prokázaly, že stávající školní vzdělávací program v kontextu připravenosti dětí na školu odpovídá potřebám praxe. Děti jsou, podle výpovědí rodičů i učitelek, na konci předškolního vzdělávání většinou připravené na vstup do školy a dětem se v 1. třídě daří. Shrňeme-li veškeré získané informace, zjistíme, že uvedené výzkumné šetření přineslo zajímavé informace týkající se pohledů rodičů a pedagogů na fungování školy. Rodiče i pedagogové jsou se stávajícím vzdělávacím programem vesměs spokojeni, ale našly se některé aspekty, které by bylo možné pro lepší přípravu dětí na vstup do školy přece jen vylepšit. Těmi jsou: zařazení většího množství aktivit rozvíjející prosociální chování dětí, a to z důvodu výskytu úzkostného chování u některých dětí, více environmentální výchovy a z důvodu výskytu grafomotorických obtíží na ZŠ i vytvoření programu s podpůrnými aktivitami pro předcházení grafomotorických obtíží u dětí dané MŠ, podle kterého by paní učitelky mohly pracovat po celý školní rok.

Práce tak přinesla mnoho zajímavých podnětů k vylepšení stávajícího vzdělávacího programu a její smysl tak spočívá v praktické rovině – může být užitečná pedagogům vzdělávajícím děti v podmínkách dané mateřské školy a také může být vodítkem při tvorbě školní vzdělávacího programu v dalších letech.

SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. Brno: Computer Press, 2010. Moderní metodika pro rodiče a učitele. ISBN 978-80-251-2569-4.

BERČÍKOVÁ, Alena, Eva ŠMELOVÁ a Dominika PROVÁZKOVÁ STOLINSKÁ. *Učitel – aktér edukačního procesu předškolního vzdělávání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4033-0.

DANDOVÁ, Eva, Jana KROPÁČKOVÁ, Hana NÁDVORNÍKOVÁ, Daniela PRAVCOVÁ a Irena PŘÍKAZSKÁ. *Školní zralost a odklady školní docházky*. Praha: Raabe, [2018]. Školní zralost. ISBN 978-80-7496-373-5.

Diagnostika školní zralosti. Praha: Raabe, c2012. Školní zralost. ISBN 978-80-87553-52-7.

EDELSBERGER, Ludvík a František KÁBELE. *Speciální pedagogika pro učitele prvního stupně základní školy: vysokoškolská příručka pro studenty pedagogických fakult studijního oboru 76-11-8 Učitelství pro 1. stupeň základních škol*. Praha: SPN, 1988. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství).

JEŘÁBKOVÁ, Blanka. *Mateřská škola jako životní prostor*. Brno: Masarykova univerzita, 1993. ISBN 80-210-0830-x.

JUCOVIČOVÁ, Drahomíra a Hana ŽÁČKOVÁ. *Je naše dítě zralé na vstup do školy?*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4750-7.

KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana a Branislav PUPALA, ed. *Předškolní a primární pedagogika: Předškolní a elementární pedagogika*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-828-9.

KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana a Branislav PUPALA, ed. *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7.

KOMENSKÝ, Jan Amos. *Informatorium školy mateřské*. Vyd. v nakl. Academia 2. Praha: Academia, 2007. Europa (Academia). ISBN 978-80-200-1451-1.

KUCHARSKÁ, Anna a Daniela ŠVANCAROVÁ. *Bezstarostné roky? Kroky a krůčky předškolním věkem: poradenství pro rodiče*. Praha: Scientia, 2004. ISBN 80-7183-291-x.

- LANGMEIER, Josef. *Vývojová psychologie pro dětské lékaře*. 2., dopl.vyd. Praha: Avicenum, 1991. ISBN 80-201-0098-7.
- MATĚJČEK, Zdeněk. *Co děti nejvíc potřebují*. Vyd. 6. Praha: Portál, 2013. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 978-80-262-0398-8.
- MATĚJČEK, Zdeněk a Jarmila KLÉGROVÁ. *Praxe dětského psychologického poradenství*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0000-0.
- MATĚJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa : základní duševní potřeby dítěte : dítě a lidský svět*. Praha: Grada, 2005. Pro rodiče. ISBN 80-247-0870-1.
- PRŮCHA, Jan. *Předškolní dítě a svět vzdělávání: přehled teorie, praxe a výzkumných poznatků*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-323-5.
- PRŮCHA, Jan a Soňa KOŤÁTKOVÁ. *Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0495-4.
- Řeč a sluch*. Praha: Raabe, c2012. Školní zralost. ISBN 978-80-87553-54-1. (Raabe, 2012 – B)
- ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-829-5.
- SEDLÁČKOVÁ, Hana, Zora SYSLOVÁ a Lucie ŠTĚPÁNKOVÁ. *Hodnocení výsledků předškolního vzdělávání*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-884-8.
- SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004.
- SYSLOVÁ, Zora, Jana KRATOCHVÍLOVÁ a Táňa FIKAROVÁ. *Pedagogická diagnostika v MŠ: práce s portfoliem dítěte*. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1324-6.
- Školní zralost a nadané dítě*. Praha: Raabe, c2020. Školní zralost. ISBN 978-80-7496-453-4.
- ŠMELOVÁ, Eva, Alena PETROVÁ a Eva SOURALOVÁ. *Připravenost dětí k zahájení povinné školní docházky v kontextu současného kurikula*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3345-5.
- ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. 3., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

ŠULOVÁ, Lenka. *Raný psychický vývoj dítěte*. Třetí vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4479-0.

ŠULOVÁ, Lenka. *Význam domácí přípravy pro začínajícího školáka*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-542-9.

THOROVÁ, Kateřina. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0714-6.

VERECKÁ, Naděžda. *Jak pomáhat dětem při vstupu do školy: Je vaše dítě zralé pro školu? A vy?*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. ISBN isbn80-7106-474-2.

Vstup do školy. Praha: Raabe, c2012. Školní zralost. ISBN 978-80-87553-53-4. (Raabe, 2012 – C)

ZÄHME, Volker a Felicitas ZIERK. *Co by děti měly znát: odhalování dětských světů, rodičovské omyly, co o svých dětech možná nevíte*. Čestlice: Rebo, 2005. Příručka moderního člověka. ISBN 80-7234-420-x.

ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program: [nástroje pro prevenci, nápravu a integraci]*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. Pedagogická praxe (Portál). ISBN 978-80-7367-326-0.

ZELINKOVÁ, Olga. *Pomoz mi, abych to dokázal: pedagogika Marie Montessoriové a její metody dnes*. Praha: Portál, 1997. Pedagogická praxe (Portál). ISBN 80-7178-071-5.

ŽÁČKOVÁ, Hana a Drahomíra JUCOVIČOVÁ. *Děti s odkladem školní docházky a jejich úspěšný start ve škole*. 5. vyd. Praha: D + H, 2007. ISBN 978-80-903869-3-8.

OSTATNÍ ZDROJE

SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004. ISBN 80-87000-00-5.

Zákon č. 561/2004 Sb., *o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*.

Vyhláška č. 48/2005 Sb., *o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky*.

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obr. č. 1: Správný úchop psacího náčiní – Grafomotorika. In: *Fyziologický vývoj úchopů u dětí* [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <http://www.grafomotorika.eu/fyziologicky-vyvoj-uchopu-u-deti/>

SEZNAM ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ

Co je lesní školka: Asociace lesních MŠ. Lesnims.cz [online]. [cit. 2020-07-11]. Dostupné z: <https://www.lesnims.cz/lesni-ms/co-je-lesni-skolka.html>

Členské organizace: Czech Dalton. Czechdalton.cz [online]. [cit. 2020-07-11]. Dostupné z: <http://www.czechdalton.cz/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. [cit. 2021-03-09]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/>

Waldorfské mateřské školy v ČR: Asociace waldorfských mateřských škol. Awms.cz [online]. [cit. 2020-07-11]. Dostupné z: <http://www.awms.cz/waldorfske-skolky-cr>

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Rozhovor s rodiči předškolních dětí – Spokojenost s mateřskou školou

Tabulka č. 2: Rozhovor s rodiči předškolních dětí – Prostředí mateřské školy

Tabulka č. 3: Rozhovor s rodiči předškolních dětí – Rozvoj dětí a jejich příprava na vstup do školy

Tabulka č. 4: Rozhovor s rodiči předškolních dětí – Klíčové dovednosti předškoláka

Tabulka č. 5: Rozhovor s rodiči předškolních dětí – Změna pro další práci

Tabulka č. 6: Rozhovor s rodiči dětí navštěvujících 1. třídu ZŠ – Spokojenost s mateřskou školou

Tabulka č. 7: Rozhovor s rodiči dětí navštěvujících 1. třídu ZŠ – Prostředí mateřské školy

Tabulka č. 8: Rozhovor s rodiči dětí navštěvujících 1. třídu ZŠ – Rozvoj dětí a jejich příprava na vstup do školy

Tabulka č. 9: Rozhovor s rodiči dětí navštěvujících 1. třídu ZŠ – Klíčové dovednosti předškoláka

Tabulka č. 10: Rozhovor s rodiči dětí navštěvujících 1. třídu ZŠ – Změna pro další práci

Tabulka č. 11: Rozhovor s učitelkami dané MŠ – Spokojenost s mateřskou školou

Tabulka č. 12: Rozhovor s učitelkami dané MŠ – Prostředí mateřské školy

Tabulka č. 13: Rozhovor s učitelkami dané MŠ – Rozvoj dětí a jejich příprava na vstup do školy

Tabulka č. 14: Rozhovor s učitelkami dané MŠ – Klíčové dovednosti předškoláka

Tabulka č. 15: Rozhovor s učitelkami dané MŠ – Změna pro další práci

Tabulka č. 16: Rozhovor s učitelkami ZŠ – Spokojenost s mateřskou školou

Tabulka č. 17: Rozhovor s učitelkami ZŠ - Rozvoj dětí a jejich příprava na vstup do školy

Tabulka č. 18: Rozhovor s učitelkami ZŠ – Klíčové dovednosti předškoláka

Tabulka č. 19: Rozhovor s učitelkami ZŠ – Změna pro další práci

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Zápisy do 1.ročníku ZŠ – počty dětí podle výsledku zápisu a podle pohlaví v letech 2019 a 2020 (Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/zapisy-do-1-rocniku-zakladnich-skol>)

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Školní vzdělávací program

SEZNAM ZKRATEK

CNS	centrální nervová soustava
MŠ	mateřská škola
ZŠ	základní škola
OŠD	odklad školní docházky
ŠD	školní docházka
PPP	Pedagogicko – psychologická poradna
RVP	Rámcový vzdělávací program
ŠVP	Školní vzdělávací program

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

pro předškolní vzdělávání

na období

2019/2020–2021/2022

OBJEVUJEME SVĚT PRO ŽIVOT

Motto:

"Kolik lásky dostaneme v dětství, tolik lásky si neseme celý život."

Č.j. MŠ Li /2019 2. 3. 4 A 10	Platnost od 1. 9. 2019 do 31. 8. 2022
Vypracovaný na základě RVP PV	Projednán na pedagogické radě 30. 8. 2019

1 CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Škola je v právní subjektivitě, jejímž zřizovatelem je Statutární město Havířov. Provoz školy je celoroční, celodenní s provozem školy od 6:00 hod. do 16:30 hod. Kapacita školy je 146 dětí. Mateřská škola má v současné době v provozu 6 tříd. Děti jsou rozděleny do tříd podle věku, a to od 2 do 3 let, od 4 do pěti let a od 5 do 7 let.

Mateřská škola Havířov-Město Lípová 15, má dvě pracoviště, na kterých poskytuje předškolní vzdělávání a školské služby:

- MŠ Lípová
- MŠ Karla Čapka (od 1. 5. 2013)

Budovy mateřské školy se nacházejí na okraji města Havířova, v klidné části. V blízkosti obou budov je stezka pro pěší i naučná stezka u řeky Lučiny. Obě budovy jsou samostatné jednopatrové objekty s prostornými školními zahradami a přilehlými parkovišti. V těsné blízkosti obou budov se také nachází spoj MHD – bus linka 406.

Školy nemají vlastní kuchyň, součástí jsou školní výdejny. Strava je dovážena ze Základní školy Na Nábřeží.

V mateřské škole je zajišťováno vzdělávání dětí ve smyslu Zákona 561/2004 ve znění pozdějších předpisů, dle RVP pro MŠ. Škola pracuje podle vlastního Školního vzdělávacího programu a vzdělávání je doplňováno zájmovými aktivitami, které jsou využívány k rozvoji talentu a rozšíření znalostí dětí (angličtina, aerobik, judo, výtvarné aktivity, hra na zobcovou flétnu, pohybová výchova – gymnastika, plavecký kurz, výchova)

2 CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVACÍ PROGRAMU

Hlavním úkolem mateřské školy je vytvořit optimální prostředí pro somatický, sociální a emotivní vývoj jedince přirozeným střídáním učebních situací, her a odpočinku. Naší hlavní myšlenkou je vytvořit dětem takové prostředí, v němž se budou cítit bezpečně a v němž budou respektovány, což jim umožní chovat se a vyvíjet se zcela přirozeně. Naším cílem je také položit u dětí základy pro celoživotní učení i základy pro schopnost jednat v duchu lidských a etických hodnot. Pro dosažení tohoto cíle upřednostňujeme formu prožitkového a situačního učení. Dáváme přednost skupinové práci, vyznáváme individuální přístup k dítěti na základě pedagogické diagnostické činnosti, kterou provádíme průběžně během celého

roku. V souladu s RVP PV je učivo uspořádáno do pěti na sebe navazujících ucelených částí – integrovaných bloků, které se zaměřují na dané oblasti RVP PV – biologickou, psychologickou, interpersonální, sociálně kulturní a enviromentální.

Školní vzdělávací program naší mateřské školy „Objevujeme svět pro život“ chápeme jako otevřený dokument umožňující kdykoli v budoucnu implementovat do něj potřebné inovace.

Školní vzdělávací program je tvořen kompetencemi RVP PV. Jsou v něm obsaženy dílčí cíle vzdělávání, výstupy, se kterými by měly děti opouštět MŠ při vstupu do základní školy a formy a metody vzdělávání. Se Školním vzdělávacím programem pracují všechny třídy souběžně, měsíčně z něj vybírají dílčí cíle do třídních programů. Třídní programy zpracovávají pedagogové na svou tříd dle délky integrovaných bloků, samostatně, vybírají formy metody, motivační okruhy a obsahy činností s různou náročností dle věkového složení dětí ve třídách dle svého uvážení.

3 HLAVNÍ CÍL VZDĚLÁVÁNÍ

Hlavním cílem školního vzdělávacího programu je dovést dítě na konci jeho předškolního období k tomu, aby v rozsahu svých osobních předpokladů získalo přiměřenou fyzickou, psychickou i sociální samostatnost, základy pro zdravé sebevědomí a sebejistotu, schopnost být samo sebou a zároveň přizpůsobit se životu v sociální komunitě.

Za důležité považujeme vytvořit bohaté, podnětné a rozvíjející prostředí pro zvědavé, hravé a spokojené děti. Věnovat péči jak dětem talentovaným, tak dětem se specifickými vzdělávacími potřebami (logopedická péče, vytváření IVP, spolupráce s SPC, PPP a jinými organizacemi). Škola vede dítě k účtě ke společenství, ve kterém žije. Dítě spoluvytváří, respektuje a ovlivňuje chod vztahů, dějů v přírodě i ve světě kolem sebe, které mají přímý vliv na jeho život.

3.1 Prostředky naplňování školního vzdělávacího programu

Materiální prostředí

- kvalitně vybavená celá škola náradím a náčiním
- kvalitně vybavené koutky (centra aktivit)
- zdravotně nezávadné a námětové prostředí
- bohatá motivační nabídka aktivit
- uspořádání třít tak, aby byly dostupné a podporovaly aktivitu dětí

- vytvořené estetické prostředí, ve kterém je zajištěna bezpečnost dětí i dospělých
- obsazené třídy
- úzká spolupráce s partnery
- prostředí školní zahrady

Organizační prostředí

- provozní řád, organizační řád, školní řád
- Školní vzdělávací program a třídní vzdělávací programy
- IVP, projekty
- informační systém
- homogenní skupiny

Sociální prostředí

- pravidla soužití
- organizační řád
- aktivní užívání prostředků podporujícího zdravé klima
- různorodé činnosti pro seberealizaci
- spolupráce všech zaměstnanců školy
- přizpůsobení aktivit věkovým skupinám
- spolupráce s firmou BOZP
- spolupráce s rodiči a spolupráce kolektivu
- motivace partnerů
- příspěvek mateřské školy k aktivitám města

3.2 Hlavní principy a záměry programu

- akceptovat vývojová specifika dětí předškolního věku
- umožňovat rozvoj a vzdělání každého dítěte v rozsahu jeho individuálních potřeb
- zaměřovat se na vytváření základů klíčových kompetencí
- předškolní vzdělávání je kvalitní z hlediska cílů vzdělávání, podmínek a výsledků vzdělávání

- ŠVP je srovnatelný v obsahu a vzdělávání s jinými mateřskými školami
- ŠVP umožňuje využívat různé formy i metody vzdělávání a přizpůsobuje se konkrétním regionálním i místním podmínkám, možnostem a potřebám
- ŠVP poskytuje rámcová kritéria pro vnitřní i vnější evaluaci

3.3 Klíčové kompetence

Kompetence představují soubory předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého jedince ukončujícího předškolní vzdělávání.

1. Kompetence k učení
2. Kompetence k řešení problémů
3. Kompetence komunikativní
4. Kompetence sociální a personální
5. Kompetence činnostní a občanské

4 PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

4.1 Věcné podmínky

Prostory mateřských škol jsou dostatečně velké a umožňují vzdělávání dětí, jak ke hře i na odpočinek. Každá třída má svou hernu, třídu, šatnu a sociální zařízení. Prostor pro ukládání lůžkovin odpovídá hygienickým požadavkům dle hygienických norem, je dostatečný, větratelný a lůžkoviny jsou individuálně rozděleny pro každé dítě.

Hračky a pomůcky odpovídají věku dětí a jsou průběžně doplňovány a obnovovány. Hračky jsou umístěny v dosahu dětí, přehledně a systematicky uspořádané. Třídy, šatny a chodby mateřské školy jsou vyzdobeny výtvarnými pracemi dětí. Přesto, že některé vybavení školy je zastaralé, dílčími úpravami a nápaditou výzdobou učitelek působí esteticky.

Každá mateřská škola disponuje jedním pískovištěm, které je zakryté plachtou, zastřešeným altánkem a mnoho herními prvky (kolotoč, houpačky, lezecká stěna a skluzavka). Na každé školní zahradě máme domeček pro úschovu hraček. Hlavním naším záměrem pro příští rok je revitalizace celé zahrady.

Návrh na úpravu věcných podmínek:

- Výměna stolů ve třídách a židlí
- Oprava chodníků na školních zahradách

- Oprava schodiště na MŠ K.Čapka
- Výměna podlahových krytin na chodbách MŠ Lípová

4.2 Životospráva

Dětem je poskytována strava odpovídající platným normám a předpisům. Je zachována vhodná skladba jídelníčku, dodržována zdravá technologie přípravy pokrmů a nápojů. Strava je připravována ve školní jídelně při ZŠ Na Nábřeží v Havířově-Město, která je dovezena na konkrétní mateřskou školu.

Vydávání svačiny a oběda poskytují kuchařky naší mateřské školy.

Od ranních her mají děti k dispozici pitný režim, který zastupuje dostatečné množství druhů čajů, vody nebo džusů. Klademe velký důraz na pitný režim zejména v letním období při pobytu venku. Pitný režim je samoobslužný. Je dodržován 3 hodinový interval mezi jídly. Děti vedeme k samostatnosti adekvátní jejich věku.

V mateřské škole je nastaven pravidelný režim dne, který je dodržován. V případě potřeby (návštěva akcí, divadlo v MŠ, akce školy, školní výlety apod.) je možné ho přizpůsobit dle dané situace. Při změnách režimu dne vždy respektujeme potřeby dětí.

Organizační struktura dne dětí v MŠ

6:00 - 8:15	otevření MŠ, pitný režim, nabídka ovoce, spontánní hry, činnosti řízené i spontánní, rozvíjení podnětů nabízených učitelkou
8:15 - 8:30	přivítání dne - komunitní kruh, PH chvilka (tělovýchovné činnosti)
8:30 - 8:45	průběžná svačina
8:45 - 9:30	řízené činnosti pedagogem na základě TVP, námětové činnosti dle vlastní volby, zpívání, dokončení činností z rána, postupný přechod na pobyt venku
9:30 - 11:30	pobyt venku na zahradě či cílených vycházkách
11:30 – 12:00	příprava na oběd, oběd, hygiena
12:15 – 12:30	předávání dětí zákonným zástupcům, rozdělení dětí do skupin

(spící, nespící, zájmový kroužek)

- 12:30 - 14:15** uzavření MŠ, polední odpočinek dle ind. požadavků dětí, relaxační chvílka, zájmové aktivity, hra, postupné vstávání
- 14:15 – 14:30** průběžná svačina
- 14:30 - 16:30** předávání dětí zákonným zástupcům, spontánní aktivity, dokončení ranních činností - započaté hry, uzavření budovy

Tělesná pohoda a volný pohyb

Denní aktivity jsou zařazovány tak, aby dětem poskytovaly dostatek volného pohybu na školní zahradě i v MŠ. Zároveň je respektována individuální potřeba aktivity a odpočinku jednotlivých dětí. Po obědě je vždy zařazován polední odpočinek, při kterém jsou předčítány pohádky, a poté je pouštěna relaxační hudba.

Pobyt venku

Je realizován každodenně nejméně 2 hodiny denně. Při nepříznivých podmínkách počasí (silný vítr, déšť, mráz, smogová situace apod.) je pobyt venku zkracován, případě nahrazován činnostmi a hrami. Mateřská škola využívá při pobytu na zahradě pískoviště, travnatou plochu k pohybovým činnostem, pohybovým, závodivým hrám hřiště. V případě slunečného, teplého počasí pobývají děti na zahradě i odpoledne. Během pobytu venku mají děti zajištěný pravidelný pitný režim a v letních měsících je dětem umožněno otužování a osvěžování vodou.

Odpočinek dětí

Po obědě děti odcházejí na lehátka a ukládají se k polednímu odpočinku. Pro nespavé děti je zřízen hrací koutek, kde se mohou věnovat klidným hrám a předškolní děti činnostem souvisejícím s přípravou na školu.

Odpolední činnosti

Řídí se zájmy dětí na třídách a dokončováním dopoledních činností, děti se postupně rozcházejí domů.

Děti mají možnost navštěvovat různé odpolední zájmové aktivity dle zájmu.

5.3 Psychosociální podmínky vzdělávání

Snahou všech pracovníků mateřské školy je, aby dítě bylo maximálně spokojené a šťastné.

Na úrovni školy:

- MŠ má velmi dobré klima, které je možné doložit stálým a velkým zájmem o mateřskou školu.
- Práce jednotlivých pracovníků školy je založená na vzájemné spolupráci. Všechny učitelky šíří pohodu ve třídách i při spolupráci s rodiči.
- Děti mají možnost sledovat vstřícné jednání učitelky s rodiči, v průběhu dne, nebo na společných akcích pro děti a s dětmi.
- Zaměstnanci školy mezi sebou respektují pravidla komunikace, naslouchají si, společně vytvářejí pravidla, plánují, vyhodnocují.
- Vycházejí i z hodnocení a požadavků rodičů, vyplývajících z anket, dotazníků a společných setkání.
- Ve vztazích mezi dospělými je vzájemná důvěra, všechny činnosti jsou plánovány a připravovány společně tak, aby nápady, metody a způsoby práce mohly využít i ostatní pracovnice.
- Vytváříme předpoklady pro vstup dítěte do mateřské školy a jeho seznámení se s prostředím.

Na úrovni třídy

- Učitelky se domlouvají o práci s dětmi každodenně, většinou pracují v centrech aktivit společně. Vytváří pohodu, klidné, podnětné a rozmanité prostředí.
- Obě učitelky společně plánují a dávají dětem možnost volby.
- Učitelky dětem při práci dávají možnost dokončit činnost, dohrát si hru, proto je rozvržení pracovní doby učitelek uspořádáno tak, aby zejména při práci v centrech aktivit byly přítomné ve třídě učitelky dvě.
- Učitelka na začátku práce s dítětem zjistí, jak dítěti říkájí doma, přijímá dítě takové, jaké je.
- Děti se ve třídách podílejí na společném vytváření pravidel soužití, která jsou vyvěšená v CA i v umývárně.
- Učitelky úzce spolupracují s rodiči dětí.
- Učitelky informují rodiče o dítěti.
- Obě učitelky přijímají připomínky od rodičů a předávají je ostatním pracovníkům jako podklad pro hledání cest k řešení, plánování, nebo ke změně.

- Respektujeme zvyklosti a rituály třídy

Na úrovni pedagogické pracovnice:

Všechny pedagogické pracovnice respektují cíle mateřské školy, pracují tak, aby podpořily image školy, její naplněnost a samy se prací s dětmi obohacovaly, učily.

Je důležité:

- být každodenně připravená na práci
- před zahájením práce mít připraveno dostatek pomůcek a materiálu pro hru a činnosti dětí
- být zdravotně i psychicky v pohodě, nebát se požádat o pomoc kolegyni
- mít na zřeteli rovný, stejný přístup ke všem dětem
- věnovat se neformálním vztahům mezi dětmi, ovlivňovat je nenásilně prosociálním směrem a tak přispívat k prevenci šikany a jiných patologických jevů.

Spolupráce s ostatními zaměstnanci při vzdělávání dětí:

Je dlouhodobou zvyklostí vzájemně si při práci pomáhat. Některé situace pro spokojenost dětí vyžadují větší pozornost ze strany uklízečky i školnice.

Mateřská škola pořádá několik organizačně náročných akcí v průběhu roku, při které je významná spolupráce s uklízečkami i kuchařkami.

Co vyžadujeme od dětí – dodržujeme sami!!!

Pro dobré klima školy platí:

- vzájemně se přijímat takoví, jací jsme
- kontaktovat se očima, když spolu mluvíme
- usmívat se na sebe
- oslovovat druhého jménem tak, jak je mu to příjemné
- dodržovat přirozenou slušnost a ohleduplnost
- povzbuzovat druhého, ale i dokázat požádat o pomoc
- pochválit, co se druhému daří

4.3 Řízení mateřské školy

Každodenní vzájemná komunikace, předávání si informací, zkušeností je základem úspěšné práce naší mateřské školy. Všichni pracovníci samostatně a bez obav vyjadřují své názory, které ostatní otevřeně přijímají. Pracujeme v ovzduší vzájemné důvěry a tolerance. Podmínkou úspěšného řízení mateřské školy je pro nás mít vytvořen funkční informační systém. S ohledem na skutečnost, že se jedná o 2 pracoviště, je nutné přesné stanovení kompetencí nejen vedoucích pracovníků, ale celého týmu. Dílčí nedostatky se řeší na operativních poradách. Velký důraz je kladen na týmovou práci, vzájemnou spolupráci, komunikaci v týmu i individuální pracovní pohovory. Mateřská škola má dobrý předpoklad pro vytváření prostředí příznivého klimatu.

Prostředky realizace:

- osobní kontakt – měsíční porady vedoucích pracovníků, provozní porady a pedagogické rady, hospitace
- elektronická pošta (situace vyžadující zpětnou vazbu)
- telefonické hovory (řešení aktuálních situací)

4.4 Personální a pedagogické zajištění

Mateřská škola Lípová má 21 zaměstnanců, a to třináct učitelek z toho dvě učitelky na mateřské dovolené, dva asistenty pedagoga a dvě chůvy. Mateřská škola disponuje s pěti nepedagogickými pracovníky.

Pedagogický kolektiv je tvořen převážně mladšími učitelkami, ale současně také pedagogy s dlouholetou praxí. Dlouholeté učitelky předávají mladším kolegyním své zkušenosti a zároveň od nich získávají nové náměty a podněty pro svou pedagogickou činnost.

Pedagogičtí pracovníci mají předepsanou odbornou kvalifikaci nebo si ji doplňují. Všichni pedagogové mají o svůj odborný růst zájem a dále se sebevzdělávají.

Ředitelka školy vytváří podmínky pro další systematické vzdělávání pracovníků, které absolvují semináře a školení v rámci dalšího vzdělávání pro pedagogické pracovníky (DVPP),

kteře rozšiřují jejich odbornost. S obsahem absolvovaného semináře daná pracovnice seznamuje ostatní na pravidelných poradách.

Zajišťujeme také specializované služby, jako je logopedie nebo konzultace s odborníky z pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogických center., besedy s pedagogy základních škol.

4.5 Spoluúčast rodičů

Jedním z nejdůležitějších článků spolupráce jsou rodiče, a to jako partneři. Snažíme se o vstřícnou a odbornou komunikaci, navazování partnerských vztahů s cílem společného působení na vzdělávání dětí. Připravujeme pro rodiče společné akce v mateřské škole jako je tvořivá dílna, Den otců, Den matek, Radovánky, Karneval a jiné. Jezdíme na společné výlety s rodiči.

4.6 Spolupráce MŠ s partnery školy

Spolupráce s partnery je pro naši celou mateřskou školu nepostradatelná. Má význam při zajišťování podmínek vzdělávání, finančního zajištění, organizaci a navazování vztahů i získávání zpětné vazby.

Spolupráce se zřizovatelem, orgány státní správy a s ostatními subjekty pomáhá naší mateřské škole při prezentaci na veřejnosti, která je základem pro dobrou image a zájem o školu.

ZŠ:

-návštěva předškolních dětí v 1. třídě ZŠ

- beseda učitelek 1. třídy ZŠ s rodiči předškolních dětí „O školní zralosti dítěte“

- účastníme se společných akcí, které jsou pořádané MŠ a ZŠ 1.Máje

ZUŠ:

-návštěva výchovných programů, koncertů

Museum Musaion v Havířově: účastníme se výstav, tematických tvoření, soutěží

Policie ČR: exkurze na Policii ČR, účastníme se besed, preventivních programů, ukázky práce policistů, psovodů

MKS:

MŠ využívá nabídky MKS k přípravě a organizaci kulturních akcí pro děti (kino, divadlo, koncerty)

- využíváme možnost pronájmu společenského domu Reneta
- zúčastňujeme se pravidelného divadelního představení

Zámeček Havířov:

Využíváme možnost pronájmu při příležitosti šerpování předškoláků

HZS: Exkurze v hasičské zbrojnici – ukázka práce, beseda

Penzion pro důchodce:

Připravujeme pro důchodce vystoupení dětí u příležitosti Vánoc, Velikonoc, Dne matek

Lyžařská škola:

MŠ zajišťuje realizaci lyžařského výcviku pro zájemce V Beskydech – Ski areál Malenovice

Plavecká škola:

- zajišťujeme realizaci plaveckého výcviku pro zájemce

Městská knihovna:

- navštěvujeme s dětmi knihovnu - besedy pro děti k domluvenému tématu

- využíváme možnosti půjčování knih z městské knihovny k vypracovaným tematickým blokům (dle potřeby)

Sociální služby: zapojení do preventivního programu

PPP, SPC: mateřská škola spolupracuje s PPP a zpracovává na požádání dotazníky pro děti, které jsou objednány k vyšetření

Externí pracovníci

- využíváme lektorskou nabídku při výuce angličtiny v MŠ
- využíváme lektorskou činnost při aerobiku, karate, flétně a výtvarném kroužku
- účastníme se výstav, besed a výukových programů
- pracujeme pod odborným vedením Malá Univerzita
- zapojujeme se do soutěží

Zřizovatel:

- při zajištění financování škol
- při plánování rozpočtových výhledů

- při odstraňování havarijních událostí
- při zajišťování prázdninového provozu ve městě
- při zápisu do mateřských škol

Logopedie v MŠ:

Mateřská škola dětem zajišťuje logopedickou depistáž se školským logopedem, který po vyšetření zájemců sdělí rodičům výsledek a možnosti nápravy řeči.

5 ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ

6.1 Charakteristika tříd

Kapacita mateřské školy je 146 dětí, děti jsou rozděleny do tříd dle věku. Souběžné působení dvou učitelů ve třídě je zajišťováno v rámci provozních možností školy v době pobytu venku, oběda a ukládání k polednímu odpočinku. V současné době je využíváno úvazků z překryvů.

Vzdělávání dětí probíhá v denním režimu, který je dostatečně flexibilní, reaguje na individuální možnosti a potřeby dětí a potřeby mateřské školy.

Hlavní úkoly

- umožnit dětem činnosti dle jejich schopností a výběru, nejen podle věku
- snaha o rovnoměrné rozdělení dětí do tříd podle pohlaví (možnost sourozeneckých dvojic – dle vhodnosti působení mezi sourozenci)
- zařazovat přiměřený počet dětí
- zajišťovat plynulost a dostupnost, postupnost ve spontánních i řízených činnostech v průběhu celého dn

6.2 Zápis a přijímání dětí do MŠ viz. Směrnice Kritéria přijímání dětí do MŠ.

Do mateřské školy jsou přijímány děti zpravidla po dovršení věku 3. let. Do mš mohou docházet i děti zaměstnaných matek mladší, po dohodě s ředitelem školy a na doporučení dětského pediatra. Do MŠ mohou být zařazeny také děti vyžadující speciální potřeby, také na doporučení pediatra a SPC nebo dětského psychologa. Do MŠ může být přijato dítě i na zkušební dobu, nejdéle však na 3 měsíce (Vyhláška 14/2004 ve znění pozdějších předpisů).

Zápis probíhá během měsíce května, ale je možno zapsat dítě i v průběhu celého roku (do výše kapacity školy, hygienických předpisů a počtu tříd ve školním roce).

Při přijetí vyplní rodiče či zákonní zástupci Žádost o přijetí do MŠ, Přihlášku, Evidenční list s potvrzením lékaře o zdravotním stavu dítěte, Dohodu o docházce dítěte do MŠ, Přihlášku ke stravování, na jejichž základě vydává ředitel školy Rozhodnutí o přijetí do MŠ. Zákonní zástupci jsou seznámeni při zápisu s kritériem postupu přijetí dětí do MŠ.

6.3 Aktivity pro rozvoj talentu dětí v průběhu vzdělávání

Děti mají možnost dle vlastního zájmu a volby se účastnit:

Výuka anglického jazyka – externí pracovník

Rozvoj hudebních dovedností. – hra na flétnu p.uč. Mgr. Lenka Šturmanová

Výtvarná výchova – p. uč. Bc. Dirnerová Anna

Aerobik – externí pracovník

Judo – externí pracovník

Poradenská činnost

Logopedická poradna -vyšetření na žádost rodičů

-návčik a prevence – spolupráce s logopedem

Prevence a péče a o zdraví

-otuzování vzduchem – pobyty na horách

-ŠvP – dle závazného zájmu rodič

Spolupráce s PPP a SPC

-dle potřeby dětí a zákonných zástupců

6.4 Analýza podmínek budování školního programu

Klady

-volný vstup – odchod

-aktivní přístup zaměstnanců

-dostatečný prostor školní zahrady – postupná rekonstrukce

-prostor tříd a heren

-pravidelná údržba zahrady

-pedagogové se účastní DVPP

-mění se pohled na školu ze strany rodičů, tak i pedagogů a veřejnosti

-zaměstnanci jsou aktivní ke změnám

-zaměstnanci přijímají práci nad své povinnosti, vidí odezvu u veřejnosti

Zápory

- průběh rekonstrukce školy postupně dle finančních možností
- škola dlouho pracovala v provizorních podmínkách – neudržovaná (zejména MŠ K. Čapka)
- prostory tříd a heren byly neucelené – nevyčleněn prostor pro seberealizaci dětí
- škola nevybavena TV nářadím
- prostor tříd a heren byl přeplněn nábytkem

Prostředky

- využívání nových pomůcek, metod, forem vzdělávání
- hlavním prostředkem je prožitkové učení
- vybavení hravých koutků – obnova hraček a podnětného prostředí
- sebevzdělávání pedagogických, provozních i ostatních zaměstnanců
- výběr a pojmenovávání jídelníčku, výběr kvalitních surovin pro ŠJ
- rozbor zaměření MŠ – seznámení se ŠVP veřejnost

Formy

- zaměření školy
- finanční úspory v rozpočtu školy – postupná investice do inovace tříd a vybavení pomůckami a zakoupení keramické pece

6 VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami je dítě, které k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrná opatření realizuje mateřská škola. Člení se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti do pěti stupňů. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení na základě **plánu pedagogické podpory (PLPP)**. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením ŠPZ.

7.1 Pojetí vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními

Rámcové cíle a záměry předškolního vzdělávání jsou pro vzdělávání všech dětí společné. Jsou přizpůsobovány tak, aby maximálně vyhovovaly dětem, jejich potřebám i možnostem. Snahou pedagogů je vytvoření optimálních podmínek k rozvoji osobnosti každého dítěte, k učení i ke komunikaci s ostatními a pomoci mu, aby dosáhlo co největší samostatnosti. Pravidla pro použití podpůrných opatření školou a školským zařízením stanovuje vyhláška č. 27/2016 Sb.

Pro děti s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního stupně je ŠVP podkladem pro zpracování **PLPP** a pro děti s přiznanými podpůrnými opatřeními od druhého stupně podkladem pro tvorbu **IVP**. PLPP zpracovává škola samostatně, IVP zpracovává škola na základě doporučení ŠPZ. Při vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

spolupracuje učitel s dalšími odborníky, využívá služby školských poradenských zařízení (ŠPZ).

7.2 Systém péče o děti s přiznanými podpůrnými opatřeními v mateřské škole

PLPP tvoří třídní učitelky, jsou odpovědny za jeho průběh tvorby, realizaci a vyhodnocování.

IVP tvoří třídní učitelky pod vedením speciálního pedagoga na základě doporučení ŠPZ, jsou odpovědny za jeho průběh tvorby, realizaci a vyhodnocování.

7.3 Podmínky vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními

Podmínky pro vzdělávání dětí musí vždy odpovídat individuálním potřebám dětí. Stanovuje školský zákon a vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Pro úspěšné vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními je potřebné zabezpečit (případně umožnit):

- uplatňování principu diferenciaci a individualizace vzdělávacího procesu při plánování a organizaci činností, včetně určování obsahu, forem i metod vzdělávání;
- realizaci všech stanovených podpůrných opatření při vzdělávání dětí;
- osvojení specifických dovedností v úrovni odpovídající individuálním potřebám a možnostem dítěte zaměřených na samostatnost, sebeobsluhu a základní hygienické návyky v úrovni odpovídající věku dítěte a stupni postižení;
- spolupráci se zákonnými zástupci dítěte, školskými poradenskými zařízeními, v případě potřeby spolupráci s odborníky mimo oblast školství;
- snížení počtu dětí ve třídě v souladu s právními předpisy;
- přítomnost asistenta pedagoga podle stupně přiznaného podpůrného opatření a podle SPC.

7.4 Vzdělávání dětí nadaných

Chování dítěte nám naznačuje, že je nadané, když.....

- má široký slovník, vyjadřuje se jasně a plynule
- chce znát, jak věci fungují
- snadno se začne nudit
- je velice zvědavé

- když dostane příležitost, má sklony k ovládnutí druhých
- má smysl pro humor
- má dobrou fyzickou koordinaci těla
- je impulzivní – dříve jedná, než myslí
- má rádo věci pro dospělé a chce být se staršími lidmi

Vzdělávání dětí probíhá takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále rozvíjet.

Mateřská škola je povinna zajistit realizaci všech stanovených podpůrných opatření pro podporu nadání podle individuálních vzdělávacích potřeb dětí v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory (Příloha č. 1 k vyhlášce č. 27/2016 Sb.).

7 VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ OD DVOU DO TŘÍ LET

Rámcové cíle a záměry vzdělávání, obsažené v RVP PV, jsou vhodné i pro vzdělávání dětí od dvou do tří let. Je však nezbytné uvědomovat si specifika, související s dosahovanou úrovní ve všech oblastech vývoje dítěte. Dvouleté dítě projevuje velkou touhu po poznání, experimentuje, objevuje. Poznává všemi smysly. Vymezuje se vůči ostatním, osamostatňuje se, bývá silně egocentrické. Neorientuje se v prostoru a čase, žije přítomností a situacemi, které ji naplňují. V pohybových aktivitách je méně obratné.

Podmínkou úspěšné pedagogické práce je citlivé přizpůsobování organizace se střídáním nabídky činností, trénováním návyků a praktických dovedností, ponecháním co největšího prostoru pro volné hry a pohybové aktivity.

Podmínky pro vzdělávání dětí od dvou do tří let:

- dostatečné množství podnětných a bezpečných hraček a pomůcek vhodných pro dvouleté děti,
- ve věkově heterogenní třídě jsou pro zajištění bezpečnosti jiným způsobem zneprístupněny bezpečnost ohrožující předměty. Ve třídě jsou nastavena dětem srozumitelná pravidla pro používání a ukládání hraček a pomůcek,
- prostředí je upraveno tak, aby poskytovalo dostatečný prostor pro volný pohyb a hru dětí
- šatna je vybavena dostatečně velkým úložným prostorem na náhradní oblečení

- je zajištěn vyhovující režim dne, který respektuje potřeby dětí,
- mateřská škola vytváří podmínky pro adaptaci dítěte v souladu s jeho individuálními potřebami,
- vzdělávací činnosti jsou realizovány v menších skupinách či individuálně, podle potřeb a volby dětí,
- učitelky uplatňují k dítěti laskavě důsledný přístup, dítě pozitivně přijímají.
-

8 POŽADAVKY, KTERÉ JSOU KLADENY NA PEDAGOGICKÉ PRACOVNÍKY

Zásada úcty ke každému člověku-učitelka

-vytváří prostředí, ve kterém se děti cítí bezpečně, spokojeně, jistě

-zajišťuje všem dětem stejné postavení, žádné dítě nezvýhodňuje ani neznevýhodňuje

-nikoho nezesměšňuje, nepodceňuje, ani to neumožňuje ostatním

-zbytečně nemanipuluje s dětmi, zbytečně je neorganizuje.

-ve vztazích mezi sebou a dětmi pěstuje vzájemnou důvěru, toleranci, ohleduplnost,

zdvořilost, solidaritu, vzájemnou pomoc a podporu, sama se chová důvěryhodně a spolehlivě

-vytváří dětem prostředí potřebného klidu, bezpečí, soukromí

Zásada ohledu na věkové a individuální zvláštnosti-učitelka

-zajišťuje pravidelný rytmus a řád, který je dostatečně flexibilní, respektuje potřeby dětí a aktuální situaci

-respektuje individuální potřebu aktivity, spánku a odpočinku jednotlivých dětí, nenutí děti ke spánku na lůžku

-umožňuje dětem postupnou adaptaci

-respektuje potřeby dětí, reaguje na ně a napomáhá v jejich uspokojování

-podporuje nezdravou soutěživost

-pečuje o to, aby měly děti dostatek tekutin v průběhu celého dne, snaží se o maximální pitný režim všech dětí

-vychází z potřeb a zájmu dětí, vyhovuje individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem dětí

-sleduje konkrétní potřeby jednotlivých dětí, snaží se jim porozumět a vyhovět

Zásada o kladné rysy dítěte-učitelka:

-vyhýbá se negativním komentářům

-podporuje děti v samostatnosti

-dostatečně chválí a pozitivně hodnotí

Zásada aktivity dětí-učitelka:

-pedagogický styl učitelky je podporující, sympatizující

-poměr spontánních a řízených činností je v denním programu vyvážený

-nabízí dětem dostatek pohybových aktivit

-je s dětmi každodenně dostatečně dlouho venku

-umožňuje dětem dostatek pohybu na zahradě i v MŠ

-vytváří pro činnosti s dětmi vhodné prostředí

-věnuje dětem dostatek prostoru i času pro spontánní hru

-vytváří podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti

-poskytuje dětem dostatek prostoru pro uplatnění představivosti a rozvoj fantazie

Zásada demokratického vztahu-učitelka:

-sama se chová podle zásad zdravého životního stylu, je dětem vzorem

-zajišťuje vhodný režim, kdy volnost a svoboda je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení

-předává dětem jasné a srozumitelné pokyny, vede třídu ke vzájemnému přátelství

-věnuje se neformálním vztahům dětí a nenásilně je vede prosociálním směrem

-věnuje dostatek pozornosti konfliktním situacím mezi dětmi

-ve třídě přiměřeně využívá formální i neformální autority

Zásada rozvoje osobnosti učitele-učitelka:

-dbá o svůj další odborný růst

- jedná a chová se profesionálním způsobem
- z evaluační činnosti vyvozuje závěry pro svou další pedagogickou činnost
- ve vztazích s rodiči se snaží o oboustrannou důvěru a otevřenost, je vstřícná, ochotná spolupracovat, a to na základě partnerství

Zásada názornosti-učitelka:

-upřednostňuje činnosti, při kterých jsou děti aktivní, mohou zkoumat, objevovat a prakticky poznávat

-snaží se, aby k žádoucím poznatkům došly děti vlastní aktivitou

Zásada cílevědomosti-učitelka:

-pedagogická činnost učitelky odpovídá poslání školy

-dostatečně naplňuje cíle školy, dané roční plánem

-dostatečně naplňuje rámcové a specifické vzdělávací cíle, dané ŠVP

Zásada vědeckosti-učitelka:

-plně se věnuje dětem a jejich vzdělávání, využívá moderní formy a metody práce, využívá adekvátní vzdělávací prostředky

-přiměřeně využívá počítačové techniky v souladu se záměry ŠVP

-obsah vzdělávací práce je v souladu se současnými poznatky a současným chápáním světa

Ostatní zaměstnanci školy dodržují a respektují pravidla školy uvedené v dokumentech školy.

9 VZDĚLÁVACÍ OBSAH

Obsah vzdělávání je koncipován tak, aby se každé dítě rozvíjelo po stránce fyzické, psychické i sociální. Aby na konci svého předškolního období bylo jedinečnou a relativně samostatnou osobností, schopnou zvládat, pokud možno, aktivně a s osobním uspokojením takové nároky života, které jsou na něj běžně kladeny (zejména v prostředí jemu blízkém, tj. v prostředí rodiny a školy).

Proto je nutné, aby pedagogové při své práci sledovali rámcové cíle:

1. Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání
2. Osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost

3. Získání osobní samostatnosti a schopnosti projevovat se jako samostatná osobnost působící na své okolí

Tyto cíle jsou svým způsobem univerzální, přirozené a všudypřítomné. Znamená to, že nejen při činnostech plánovaných, ale i při nejrůznějších situacích a za různých okolností, působí pedagog na dítě ve všech třech cílových oblastech. Svým chováním, jednáním i svými postoji dítě ovlivňuje.

9.3 Kompetence

Cílovým stavem, k němuž směřuje veškeré vzdělávání, jsou klíčové kompetence (v podobě výstupů).

1. Kompetence k učení
2. Kompetence k řešení problémů
3. Kompetence komunikativní
4. Kompetence sociální a personální 5. Kompetence činnosti a občanské

Směřujeme k dosažení klíčových kompetencí na následující úrovni:

Kompetence k učení

-soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů

-získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení

-má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách, orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije

-klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje, chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí, poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo

-učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje, při zadané práci dokončí, co započalo, dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům

- odhaduje své síly, učí se hodnotit své osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
- pokud se mu dostává uznání a ocenění, učí se s chutí

Kompetence k řešení problémů

- všímá si dění i problému v bezprostředním okolí, přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
- řeší problémy, na které stačí, známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby a opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
- problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti, postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje, spontánně vymýšlí řešení problémů a situací, hledá různé možnosti a varianty, využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazií a představivost
- při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
- rozděluje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit
- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

Komunikativní kompetence

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní

-průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím

-dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)

-ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku

Sociální a personální kompetence

-samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej

-uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky

-dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost

-ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřídít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy

-napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí

-spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim

-při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích se chová obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout

-je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem

-chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

Činnostní a občanské kompetence

-svoje činnosti a hry se učí plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat

-dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky

- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem
- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých
- zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
- uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

9.4 Formy a metody vzdělávání nabízené pedagogem

Používané metody pro získávání poznatků a dovedností

Dítě a jeho tělo

Lokomoční a nelokomoční pohybové činnosti (změny postojů a poloh těla)

Manipulační činnosti

Zdravotně zaměřené činnosti

Smyslové a psychomotorické hry

Konstruktivní a grafické činnosti

Hudební a HPH činnosti

Sebeobslužné činnosti, poznávání lidského těla, relaxace a odpočinek

Dítě a jeho psychika

Artikulační, sluchové a řečové, rytmické hry

Komunitní kruh

Vedení k samostatnosti k vyřízení vzkazu, vyjádření potřeb, vyprávění

Četba knih – spolupráce s knihovnou, grafické napodobení písmen, čísel

Hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků a gest

Přednes, recitace, dramatizace, zpěv

Poslech a sledování pohádek a příběhů

Spontánní hra, zkoumání vlastností předmětů, třídění, uspořádání materiálů

Námětové a didaktické hry

Hry pro rozvoj vůle a sebeovládání

Dítě a ten druhý

Verbální a neverbální komunikační aktivity

Sociální a interaktivní hry

Společenské hry a aktivity

Kooperativní činnosti ve skupinách a ve dvojicích

Podpora kolektivních vztahů – vytváření pravidel soužití v kolektivu

Dítě a společnost

Pozitivní vzory vztahů a chování mezi lidmi

Přirozená adaptace

Oslavy svátků a narozenin, kulturní programy a oslavy výročí a zvyků – tradice

Hudebně pohybové, literární, výtvarné, slovesné a dramatické činnosti podporující tvořivost a nápaditost

Hry námětové – společenské role

Praktické činnosti a manipulace s pomůckami a materiálem

Praktické činnosti v Zahradním labyrintu

Změna prostředí – školy v přírodě

Dítě a svět

Pozorování okolního světa

Pozorování průběhu kalendářního roku ve spojitosti s prací na zahradě

Praktická orientace v místě bydliště

Sledování tradic a oslav v místě bydliště

Hodnocení rizik spojených s životními situacemi

DH doprava, dítě a zdraví, dítě a návykové látky,

Účast v životě živé a neživé přírody

Encyklopedie – diskuse, kladení otázek a hledání odpovědí

Pokusy s materiálem, surovinami, rostlinami, semeny, sazenicemi

Využívání přirozených podnětů – ekosystém, ekologické hrové aktivity

Pěstitelské a chovatelské činnosti – praktické hry

Organizační formy práce s dítětem:

-individuální (osobnostní) – s 1 dítětem

-skupinové – se skupinou dětí

-kolektivní (frontální) – se všemi dětmi ve třídě

-pedagog je průvodcem dítěte na jeho cestě za poznáním

-iniciuje vhodné činnosti, připravuje prostředí a nabízí dítěti příležitosti, jak poznávat, přemýšlet, chápat a porozumět sobě i všemu kolem.

Vzdělávací obsah vychází z přirozených a dětem blízkých témat jako je příroda a její zákonitosti, lidský organismus, mezilidské vztahy, vztah ke světu, společnosti, kultuře. Je rozpracován a konkretizován v soustavě integrovaných bloků, které integrují všechny vzdělávací oblasti RVP PV. Témata integrovaných bloků se vzájemně doplňují a prohlubují. Při jejich realizaci budou uplatňovány metody prožitkového a kooperativního učení hrou a činnostmi dětí, které jsou založeny na přímých zážitcích dítěte, podporují dětskou zvědavost a potřebu objevovat, podněcují radost dítěte z učení, jeho zájem poznávat nové, získávat zkušenosti a ovládat další dovednosti.

Soustava pěti integrovaných bloků tvoří nabídku pro rozpracování v TVP. Jsou pro obě školy závazné. Každý integrovaný blok skýtá možnosti rozpracování na tematické části, které budou ve třídách dále rozpracovány dle jejich konkrétních podmínek, struktury skupiny a úrovně dětí. Celá vzdělávací soustava školy – ŠVP, TVP probíhá ve školních i mimoškolních aktivitách, které se vzájemně prolínají. Jedná se zejména o integrované bloky, pedagogické projekty, nadstandardní aktivity, které jsou součástí ŠVP. Ale současně i o ty projekty, které spontánně vyplynou ze života dětí a nejrůznějších situací – návštěva ZOO, práce Policie, Hasičů a řada dalších.

9.5 Integrované bloky

1. BAREVNÝ SVĚT PLNÝ KAMARÁDŮ

2. ŽLUTÝ PODZIM ČARUJE

3. ZIMA V MODRÉM KABÁTĚ

4. JARO SE NÁM ZELENÁ

5. ČERVENÉ LETNÍ PUTOVÁNÍ

1. BAREVNÝ SVĚT PLNÝ KAMARÁDŮ

Délka realizace: 4 týdny

Věková skupina: 2 - 7 let

Charakteristika a hlavní záměr:

Hlavním záměrem je vytvořit dětem optimální podmínky k pobytu v mateřské škole, usnadnit jim adaptaci, pomáhat nově příchozím vyznat se v prostoru třídy a seznámit se s uspořádáním dne. Postupně se seznamovat s prostorami MŠ a lidmi, kteří v ní pracují, učitelkami ve třídě a kamarády ve skupině. Prostřednictvím společných her a činností s kamarády, pomocí hraček, maňáskových situačních scének seznamovat děti se základy sebeobsluhy, kulturních a hygienických návyků, zacházením s běžnými předměty denní potřeby. Vyprávět si společně o zážitcích spojených s létem, prázdninami, cestováním, cizími zeměmi. K získávání pocitu zázemí a bezpečí seznamovat děti s denními rituály a ve vhodných situacích společně s dětmi vytvářet pravidla pro soužití ve třídě. Volit okruhy činností vedoucí k získávání sebedůvěry, k rozvoji samostatnosti, schopnosti žít ve společenství (poznání, že každý jsme trochu jiný), vše

směřovat k tomu, aby se zde děti cítily spokojené a šťastné. Zařazovat tělovýchovné chvílky a pohybové hry v průběhu dne k nastartování pravidelného cvičení.

1. Dítě a jeho tělo (biologická)

1.1 uvědomění si vlastního těla

1.2 rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí

1.5 osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě

Očekávané výstupy:

- zachovávat správné držení těla
- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se ve vodě, v písku)
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)
- zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutiny, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

2. Dítě a jeho psychika (psychologická)

2. 1. Jazyk a řeč

2.1.1 rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže):

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno □ vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se) □ projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon

2.2 Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

2.2.1 rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
2.2.3 posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)

Očekávané výstupy:

- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (nového, změněného, chybějícího)
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

2.3 Sebepojetí, city, vůle

2.3.1 poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)

2.3.2 získání relativní citové samostatnosti

2.3.3 rozvoj schopnosti sebeovládání

Očekávané výstupy:

- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí

Dítě a ten druhý (interpersonální)

3.1 seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému

3.2 osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem

3.4 vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)

Očekávané výstupy:

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- spolupracovat s ostatními

- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.

4. Dítě a společnost (sociálně-kulturní)

4.1 poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže):

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair

5. Dítě a svět (environmentální)

5.1 seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu

5.2 vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách

Očekávané výstupy:

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí

Okruhy nabízených činností:

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.)
- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)

- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- aktivity podporující sbližování dětí
- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy
- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí
- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě
- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety

2. ŽLUTÝ PODZIM ČARUJE

Délka realizace: 8 týdnů

Věková skupina: 2 – 7 let

Charakteristika a hlavní záměr:

Cílem IB je vést děti k aktivnímu poznávání podzimní přírody, jejich barev a krás. Prostřednictvím vycházek a výletů k zahradám, polím i obchodu přibližovat dětem elementární poznatky o zelenině, ovoci a ovocných stromech. Na základě přímého prožitku z vycházek do okolí probouzet v dětech potřebu pobývat v prostředí podzimní přírody, vnímat rozmanitost barev, hledat její krásy a zákonitosti, vnímat detaily podzimní přírody. Přírodní terén využívat k rozvíjení pohybových dovedností. V souvislosti s vycházkami seznamovat děti s bezpečným chováním při pobytu na chodníku i silnici. Učit děti přírodu chránit. Seznámit je s lesními zvířaty a jejich přípravou na zimu, s plody lesa a podzimní přírody, s možnostmi využití některých přírodnin, s významem lesa – domov pro zvířata, ptáky, zdroj dřeva, místo k odpočinku, sběr lesních plodů. Rozvíjet poznatky o práci hajného, dřevorubce, o významu třídění odpadu. Seznámit se s rozmanitostí podzimního počasí, využívat vítr k pouštění draků. Uvědomovat si vliv chladného počasí na zdraví a umět se chránit – teplé oblečení. Vnímat na sobě rozdíl mezi teplem a zimou. IB využijeme i k podpoření myšlenky o důležitosti ovoce a zeleniny pro naše zdraví, k rozvíjení hygienických návyků, kulturního stolování, stomatologické péče. Získané poznatky využívat při hrách, výtvarných i praktických činnostech. Rozvíjet manuální dovednosti dětí při tvořivých, kreativních i pracovních činnostech.

1. Dítě a jeho tělo (biologická)

1.1 uvědomění si vlastního těla

1.2 rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí

1.4 rozvoj fyzické i psychické zdatnosti

1.5 osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě

Očekávané výstupy:

- zachovávat správné držení těla

- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)
- zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)

2. Dítě a jeho psychika (psychologická)

2. 1. Jazyk a řeč

2.1.1 rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)

2.1.2 rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu

Očekávané výstupy:

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- naučit se zpaměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)

2.2 Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

2.2.1 rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie

2.2.5 osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)

Očekávané výstupy:

- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího)
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost

- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)

Očekávané výstupy:

- vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušeností k učení
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

2.3 Sebepojetí, city, vůle

2.3.2 získání relativní citové samostatnosti

2.3.3 rozvoj schopnosti sebeovládání

2.3.4 rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat

Očekávané výstupy:

- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- rozhodovat o svých činnostech
- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí

- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)

3. Dítě a ten druhý (interpersonální)

3.2 osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem

3.4 vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, apod..)

Očekávané výstupy:

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- spolupracovat s ostatními
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je

4. Dítě a společnost (sociálně-kulturní)

4.1 poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí

4.2 rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané

4.3 rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny

Očekávané výstupy:

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo

až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)

- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zazpívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

5. Dítě a svět (environmentální)

5.2 vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách

5.4 pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit

5.7 rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám.

Očekávané výstupy:

- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně

Okruhy nabízených činností:

- Ekologicky motivované hrové aktivity
- Aktivní zapojení do sezónních prací – sběr listí, pracovní činnosti
- Vycházky do lesa a nejbližšího okolí, pozorování přírody
- Sběr kaštanů a žaludů
- Manipulace ve formě s přírodním materiálem
- Písňe s přírodní tematikou
- Sluchové, hmatové hry
- Didaktické hry – škola, rodina
- Pravidla soužití v kolektivu – jejich dodržování
- Čtené texty – pohádky, příběhy s dětským hrdinou
- Sociální situace – divadlo, kino, návštěva výstavy – výstava v MŠ práce kamarádů
- Pravidelná péče o vlastní tělo, hygienické tvoření návyků, stolování
- Pracovní a výtvarné činnosti – výzdoba školy – aktivní zapojení dětí
- Didaktické a námětové hry na téma zdraví, ochrana těla
- Hry s barvami – míchání, zapouštění

3. ZIMA V MODRÉM KABÁTĚ

Doba realizace: 10 týdnů

Věková skupina: 2 – 7 let

Charakteristika a hlavní záměr:

V rámci tohoto IB se budeme snažit vytvořit dětem pohodovou a klidnou předvánoční a vánoční atmosféru, vytvořit podmínky k radostnému prožití předvánočního času. Toto období v sobě nese tajemno, sílu kouzel a překvapení, děti mají možnost vše vnímat prostřednictvím přímého prožitku – mikulášská nadílka, nadílka od Ježíška, společná příprava na vánoční čas – zdobení stroměčku, výroba vánočních ozdob, pečení a zdobení perníčků, posilování citové vazby k rodině. Cílem je seznámit děti s vánočními tradicemi, zvyky, koledami. Upevnit a posílit kamarádské vztahy, naučit se vnímat potřeby a pocity ostatních. Čas vánoc je samo o sobě něco tajemného, kouzelného, zázračného, děti se na něj těší celý rok, proto je důležité děti nechat proniknout do světa vánočního klidu, pohody, společně kooperovat, získat nové dojmy, zážitky, prožitky vyjádřit verbálně i neverbálně, vytvářet prosociální postoje, rozvíjet sociální citlivost, toleranci, schopnost přizpůsobit se, cítit sounáležitost s dalšími lidmi.

Dalším cílem tohoto IB je osvojit si poznatky o zimní přírodě, o změnách počasí v souvislosti s ročním obdobím, o souvisejících přírodních jevech (námraza, led, rampouchy, sníh...),

seznámit se s různými druhy zvířat, jejich způsobem života (přezimování, jejich potravě v zimě), poznat je a umět je pojmenovat.

Prispívat k vytváření návyků zdravého životního stylu, rozvíjením pohybových dovedností v oblasti hrubé motoriky prostřednictvím her a zimních sportů (sáňkování, koulování, stavění sněhuláků), vést děti k uvědomění si vlastního zdraví, k ochraně zdraví. Seznámit děti se způsoby ochrany zdraví, naučit se poznávat jednotlivé druhy oblečení a vědět, k čemu slouží.

Osvojovat si dovednosti, které předcházejí čtení a psaní, rozvíjet základy dialogu, formulovat otázky, umět se vyjádřit a mít povědomí o základních pojmech týkajících se bydliště a školy.

Rozvíjet v dětech představivost, fantazii, schopnost spolupráce při výrobě karnevalových masek, karnevalové výzdobě. Prostřednictvím lidových i umělých pohádek, bajek a příběhů s dětským hrdinou vést k rozlišování a hodnocení chování pohádkových hrdinů, vést k pojmenování charakterových vlastností. Prostřednictvím literárních textů rozvíjet verbální i neverbální komunikaci, slovní zásobu, vyjadřování a paměť. Vést k záměrnému naslouchání a k reprodukci v souvislých větách. Pohádky využít k dramatizaci. Ukázat dětem knihu jako zdroj poznání, pracovat s atlasy, encyklopediemi, seznamovat se s životem Eskymáků, polárními krajinami. Využívat prožitkové aktivity (návštěva knihovny, divadelní představení) k osvojování si základních kulturně-sociálních postojů, návyků a dovedností.

Dílčí vzdělávací cíle a očekávané výstupy vzdělávacích oblastí pro období **prosinec, leden, únor**.

1. Dítě a jeho tělo (biologická)

1.1 uvědomění si vlastního těla

1.2 rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí

1.4 rozvoj fyzické i psychické zdatnosti

1.5 osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě

Očekávané výstupy:

- zachovávat správné držení těla

- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)
- zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)

2. Dítě a jeho psychika (psychologická)

2. 1. Jazyk a řeč

2.1.1 rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)

2.1.2 rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu

Očekávané výstupy:

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- naučit se zpaměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)

2.2 Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

2.2.1 rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie

2.2.5 osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)

Očekávané výstupy:

- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (nového, změněného, chybějícího)
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit

- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

2.3 Sebepojetí, city, vůle

2.3.2 získání relativní citové samostatnosti

2.3.3 rozvoj schopnosti sebeovládání

2.3.4 rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat

Očekávané výstupy:

- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- rozhodovat o svých činnostech
- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí

- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)

3. Dítě a ten druhý (interpersonální)

3.2 osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem

3.4 vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)

Očekávané výstupy:

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- spolupracovat s ostatními
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je

4. Dítě a společnost (sociálně-kulturní)

4.1 poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí

4.2 rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané

4.3 rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny

Očekávané výstupy:

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo

až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)

- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zazpívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

5. Dítě a svět (environmentální)

5.2 vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách

5.4 pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit

5.7 rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám.

Očekávané výstupy:

- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- všímát si změn a dění v nejbližším okolí
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všímát si nepořádků a škod, upozornit na ně

Okruhy nabízených činností:

- Poslech literárních textů, bájí, příběhů s dětským hrdinou
- Hudební, výtvarné činnosti – prostor k seberealizaci, fantazii
- Vlastní vyprávění zážitků
- Příprava oslav svátků – Mikuláše a vánoční besídky
- Příprava dáreků pro kamaráda, pro rodiče
- Návuk krátkých textů, písní, říkadel, rytmizace slov
- Hry na ORFN
- Taneční a pohybové aktivity
- Denní komunitní kruh – sledování správné výslovnosti
- Logopedická péče ve spolupráci se ZŠ
- Poslech vánočních písní, koled – navození příjemné atmosféry
- Zimní sezónní sporty a hry na sněhu
- Prohlížení encyklopedie – lidské tělo
- Didaktické hry, námětové hry
- Bezpečně na sněhu, bezpečné hry, ochrana zdraví
- Zdravá strava, přiměřené množství jídla - Pyramid'áček
- Hry s číselnou řadou a s písmeny – opis velkých písmen
- Grafomotorická cvičení
- Prohlížení knih – vyhledávání časového sledu, návaznost děje
- Relaxační koutky – vytváření osobního soukromí
- Četby pohádek – vyhledávání kladů, záporů
- Pozorování zimní zahrady
- Praktické hry s čísly, písmeny, slovy

- Pozorování práce dospělých
- Prohlížení encyklopedie
- Metodické materiály – rodiny, dítě – jeho vývoj, denní režim, co děláme celý den
- Výtvarné hry – pracovní činnosti, práce s různými materiály

4. JARO SE NÁM ZELENÁ

Délka realizace: 12 týdnů

Věková skupina: 2 – 7 let

Charakteristika a hlavní záměr:

Hlavním záměrem je seznámit děti s krásami jarní přírody a jejími proměnami: změny počasí, první jarní květiny, pučení stromů, přilet ptáků z teplých krajín, probouzení hmyzu, zvířata a jejich mláďata. Seznámit děti s tradicemi Velikonoc, významy jednotlivých dnů (zelený

čtvrtek, velký pátek...), s jarními písněmi. Využít netradičních materiálů ke zhotovování výrobků z papíru, proutí a zdobení kraslic. Vést děti ke slovnímu i výtvarnému vyjádření svých zážitků z Velikonoc. Rozvíjet zvědavost, zájem a radost dětí z objevovaného i z nových možností her na zahradě (hry v písku, míčové hry, dopravní hry aj.), ze sportování na školním hřišti, zdolávání překážkové dráhy (využití herních prvků na zahradě). Seznámit se s novými básněmi, říkadly, procvičit orientaci v prostoru, sladit pohyb s rytmem písní o jaru v hudebně pohybových hrách. Realizovat poznávací vycházky do přírody, vnímat jarní přírodu všemi smysly. Vést děti k uvědomování si toku času a změn v přírodě v průběhu roku – střídání ročních období.

Zaměřit se na ochranu životního prostředí spojenou s oslavou Dne Země (třídění odpadu, recyklace, čistý vzduch). Shrnout elementární poznatky o přírodě a rozlišit, co je živá a neživá příroda.

Prostřednictvím poznávacích vycházek se seznamovat s prostředím, ve kterém dítě žije. Chápat význam pojmu „domov“ jako místa, kde je nám dobře. Vytvářet si pozitivní vztah k obci, ve kterém děti žijí, seznamovat se s významnými budovami ve svém okolí.

Zařadit téma dopravní výchovy, kdy si děti budou upevňovat základní pravidla chování na ulici a na chodníku, při přecházení přes silnici, rozumět světelné signalizaci, chápat základní dopravní značky. Seznámit děti se záchrannými složkami a jejich významem, s různými druhy dopravy. Poznatky a dovednosti získávat především přímým prožitkem.

V tomto integrovaném bloku se děti seznámí s pojmem rodina. Děti budou umět vyjmenovat nejbližší členy rodiny, vnímat jejich vzájemné vztahy a spolupráci, děti budou pracovat s pojmy prarodiče, tety, strýčkové, bratrance, sestřenice. Cílem je uvědomovat si emoce a city vůči rodině, popsat jednotlivé emoce, jako: mít rád, být smutný a veselý, rozzlobený, emoce, které s rodinou souvisí. Pomocí různých scének se děti budou snažit emoce vyjádřit. Děti se pokusí popsat své rodiče slovně i výtvarně, ztvárnit jejich zaměstnání pantomimicky, pomocí dramatizace. Děti budou popisovat, co mají na rodičích rádi, co se jim líbí, co mají rádi na sobě, jací jsou, jak vypadá maminka, tatínek.

V souvislosti s plynutím času děti získají informace o narození miminka a růstu lidského těla. Důležité je si uvědomit individuální rozdílnost a možnosti každého lidského těla při nejrůznějších aktivitách, být tolerantní vůči ostatním, radovat se z pokroků, ze zvládnutého. V rámci svátku Den matek se zaměříme na uvědomění si citového vztahu mezi matkou a dítětem, na pomoc mamince a připravíme vystoupení pro rodiče. Děti se budou orientovat v

řemeslech a zaměstnání svých rodičů, budeme je vést k ocenění a respektu k významu lidské práce.

Dílčí vzdělávací cíle a očekávané výstupy vzdělávacích oblastí pro období **březen, duben, květen**.

1. Dítě a jeho tělo (biologická)

1.3 rozvoj a užívání všech smyslů

1.7 osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí

1.8 vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu

Očekávané výstupy:

- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

2. Dítě a jeho psychika (psychologická)

2. 1. Jazyk a řeč

2.1.1 rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)

2.1.3 osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

Očekávané výstupy:

- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- naučit se zpaměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- chápat slovní vtip a humor

2.2 Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

2.2.1 rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie

2.2.2 rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)

2.2.3 posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)

2.2.5 osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)

Očekávané výstupy:

- vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušeností k učení
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- naučit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným

- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

2.3 Sebepojetí, city, vůle

2.3.5 rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit

2.3.6 rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání

2.3.7 získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci

Očekávané výstupy:

- vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.
- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- zorganizovat hru
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
- zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

3. Dítě a ten druhý (interpersonální)

3.2 osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem

3.4 vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)

3.5 rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních

3.6 rozvoj kooperativních dovedností

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže):

- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- spolupracovat s ostatními
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

4. Dítě a společnost (sociálně-kulturní)

4.4 vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách

4.5 seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije

4.6 vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností

4.7 vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat

4.8 rozvoj společenského i estetického vkusu

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže):

- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)

- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

5. Dítě a svět (environmentální)

5.5 osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy

5.6 rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách

5.8 vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí

Očekávané výstupy:

- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte

- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje a že s těmito změnami je třeba v životě počítat), přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně

Okruhy nabízených činností:

- Pozorování změn v přírodě živé i neživé, rozlišení pojmů
- Orientační lokomoční i nelokomoční hry
- Pokusy se živou i neživou přírodou – příprava sazenic a rostlin k pěstování (tání sněhu, růst rostlin – potřeby rostliny k životu)
- Vlastní podíl na jídelníčku – beseda s paní kuchařkou
- Vlastní výroba pokrmu – svačina
- Vycházky do okolí, do přírody, jednodenní výlet
- Pozorování změn barev v přírodě, u zvířat
- Hry se slovy – hledání významu, slovník
- Sledování času – kalendář počasí
- Poslech pohádek, textů s dětským hrdinou, o zvířatech
- Četba v encyklopediích – získávání a vyhledávání poznatků i samostatně
- Prohlížení ilustrací k textu – vlastní výroba ilustrace k pochopenému a porozuměnému textu
- Pracovní činnosti s rostlinami – praktické zkušenosti
- Pracovní činnosti na školní zahradě – sázení
- Zájmové činnosti vedoucí k potřebě získávání poznatků, k učení
- Zdravotní cviky, PH,HPH
- Hry s míčem, tělovýchovným náčiním
- Cvičení na nářadí
- Pobyty venku, volný pohyb, místo k odpočinku – pozorování přírody
- Orientační hry venku a v místnosti
- Třídění zvířat podle druhu, pohybu, srsti
- Tělovýchovné chvíle, relaxace, strečink, relaxační cviky s hudbou
- Rozvoj řečového projevu – hry se slovem, hledání písmen, logopedická prevence
- Dechová cvičení – zpěv
- Rytmizace slov – tradiční říkadla

- Hry s barvou – semafor, správná reakce na barevný signál
- Výtvarné činnosti – dopravní prostředky, popis, pojmenování.
- Zebra – význam pro chodce
- Praktické činnosti – dopravní hry, přechod po přechodu, práce na Zahradě
- Chov drobných živočichů
- Námětové hry – doprava, silnice, dopravní prostředky, na dvoře
- Metodické materiály, CD Bezpečnost dětí
- Pracovní listy – určování barev, čísla, počtu, přiřazování do skupin
- Labyrinty cest -orientace v prostoru
- Třídění přírodnin – květin, rostlin, stavebnic podle tvaru, barvy, materiálu
- Hry na školní zahradě, praktické pracovní činnosti , získávání poznatků
- Didaktické hry – Rodina, škola, třída, obchod, pošta, u lékaře
- Pracovní činnosti – výroba dárků pro maminku k svátku
- Pravidla chování ve třídě – hodnocení situací – pomoc kamarádovi
- Praktické zkušenosti a činnosti – pokus-omyl
- Literární texty s dětským hrdinou _ Adámek
- Fotografie maminky – rozhovory, zkušenosti – jaká je moje maminka
- Společenské vystupování – návštěva kina, divadla, kulturních akcí
- Odpoledne s maminkou – hravé a sportovní aktivity
- Námětové hry – domácnost, rodina
- Didaktické hry – co dělá moje maminka, tatínek

5. ČERVENÉ LETNÍ PUTOVÁNÍ

Délka realizace: 4 až 7 týdnů

Věková skupina: 2 až 7 let

Charakteristika a hlavní záměr:

V letním období si děti díky různým činnostem budou procvičovat a upevňovat poznatky, vědomosti a dovednosti nabyté za celý školní rok a budou se snažit je využívat při vhodných příležitostech. Hlavním záměrem je vytvořit pozitivní, veselou atmosféru, která pramení ze Dne dětí. Připravit dětem radostné prožití oslavy prostřednictvím soutěživých her, radovánek, zábavných činností a společných výletů. Formou pomyslného cestování po mapě se naučit pojmenovávat různé národnosti a rasy – Evropan, Japonec, Eskymák, Indián, Černochoch ... Uvědomovat si rozdíly ve způsobech života, v užívání rozdílných jazyků v různých zemích a kulturách. Okolní svět je pro nás zajímavý, různorodý nikoli nepřátelský. Budeme posilovat kamarádké vztahy. Pokusíme se dětem přiblížit zajímavá místa na naší planetě Zemi, ta která nevidíme v naší přímé blízkosti – moře, džungle, pouště. Budeme rozvíjet poznatky o exotických zvířatech.

Zařadíme téma dovolených, letní přírody, blížících se prázdnin. Poučíme děti o bezpečném chování po dobu prázdnin – v lese, u vody apod.

Dílčí vzdělávací cíle a očekávané výstupy vzdělávacích oblastí pro období **červen, červenec.**

1. Dítě a jeho tělo (biologická)

1.2 rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí

1.3 rozvoj a užívání všech smyslů

1.6 osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě

1.8 vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu

Očekávané výstupy:

- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

2. Dítě a jeho psychika (psychologická)

2. 1. Jazyk a řeč

2.1.2 rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu

2.1.3 osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

Očekávané výstupy:

- chápat slovní vtip a humor
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- utvořit jednoduchý rým
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma
- sledovat očima zleva doprava
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova
- poznat napsané své jméno
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon

2.2 Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

2.2.1 rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie

2.2.2 rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)

2.2.4 vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení

2.2.5 osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)

2.2.6 vytváření základů pro práci s informacemi

Očekávané výstupy:

- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory)

předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)

- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- naučit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

2.3 Sebepojetí, city, vůle

2.3.5 rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit

2.3.6 rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání

2.3.7 získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci

Očekávané výstupy:

- vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.
- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- zorganizovat hru
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem

- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním
- zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

3. Dítě a ten druhý (interpersonální)

3.2 osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem

3.4 vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)

3.5 rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních

3.6 rozvoj kooperativních dovedností

Očekávané výstupy:

- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- spolupracovat s ostatními
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případech potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

4. Dítě a společnost (sociálně-kulturní)

4.4 vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách

4.5 seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije

4.6 vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností

4.7 vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat

4.8 rozvoj společenského i estetického vkusu

Očekávané výstupy:

- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

5. Dítě a svět (environmentální)

5.3 poznávání jiných kultur

5.6 rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách

5.8 vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí

Očekávané výstupy:

- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý - jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje a že s těmito změnami je třeba v životě počítat), přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)

Okruhy nabízených činností:

- Denní starost o vlastní úpravu zevnějšku – stolování, hygienické návyky
- Pravidla soužití ve třídě a kolektivu – respektovat kreslené požadavky
- Slovní vyjadřování vlastních potřeb, zážitků, vyprávění, rozhovor s dospělým
- Obrazová dokumentace, vycházky do okolí, vyjížděka do blízkého města, ZOO
- Rozlišování a respektování jiných národnostních kultur
- Poslech literárních textů. písní, nácvik správné výslovnosti - básnička
- V běžném životě hledání nebezpečných situací – návykové látky
- Práce s encyklopedií – světadíl, zeměkoule
- Výtvarné zachycení světa – co obsahuje
- Sledování různých ras lidí a národnostních odlišností, jiný jazyk
- Sledování dění života v okolí – zahradní labyrint, pozorování růstu
- Práce na zahradě – sběr plodů a jejich praktické využití
- Seznamování s jinými kulturami v encyklopedii či obr.materiálu
- Poslech písní cizích zemí v cizím jazyce
- Literární texty – bajky v překladu z jiných zemí, poslech hymny, pozorování státních znaků různých států
- Tělovýchovné a turistické aktivity
- Cvičení na overalu
- Prohlížení fotografií z dovolených, prohlížení encyklopedií
- Rozlišování potřeb vlastních i potřeb jiného – pravidla soužití
- Sledování vlastního těla – jiných – postižení u lidí – brát je přirozeně

- Přemíra audiovizuální techniky – srovnání s vycházkou, sportem
- Otuzování vodou, koupání, sezónní činnosti
- Hry na školní zahradě, Teepee
- Práce na školní zahradě – sklizeň plodů, zalévání
- Pozorování drobných živočichů v labyrintu, pocitový chodíček

Pro pedagogy jsou motivační témata nezávazná, avšak závazné je plnění dílčích cílů v třídních vzdělávacích programech, tak aby navazovaly na ŠVP. Nesplněné úkoly lze zařadit do dalších měsíců na základě zdůvodnění. Pedagog se řídí očekávanými výstupy u nejstarších dětí, přílohou ŠVP jsou vzdělávací standardy, které by děti odcházející do ZŠ měly zvládnout v rámci individualit a maximálního individuálního přístupu pedagoga.

9.6 Třídní vzdělávací program

Třídní vzdělávací program je otevřený plán pro práci pedagoga. Pedagogové jej dotváří v průběhu roku. Vychází z charakteru třídy. Součástí TVP jsou pravidla soužití mezi dětmi – vypracovává učitelka, na jednotlivé třídě podle okolností. Součástí je průběžné hodnocení.

9.7 Doplnující programy a projekty

Pohybová výchova

Cíl projektu:

-hlavním cílem projektu pohybová výchova je rozvíjet motorické dovednosti, koordinaci těla, flexibilitu a sílu dětí, vychovávat ke zdravému životnímu stylu

Forma:

Pohybová výchova je uskutečňována každý týden, a to jednou týdně, pod vedením dvou pedagogických pracovníků a pana trenéra. Děti navštěvují tělocvičnu na ZŠ Žákovská.

Lezecká stěna

Cíl projektu:

-hlavním cílem projektu je rozvíjet motorické dovednosti a koordinaci těla, osvojit si lezecké dovednosti a budovat zdravé sebevědomí

Forma:

Lezecká stěna je uskutečňována 14 denním intervalu, pod vedením dvou pedagogických pracovníků a trenérů.

Děti navštěvují tělocvičnu na ZŠ Palackého.

Plavání

Cíl projektu:

Cílem je pomoci dětem překonávat strach z vody, upevňovat fyzickou zdatnost a podporovat základy sportovních aktivit.

Forma:

Kurz plavání probíhá pod vedením SSRZ Havířov v deseti lekcích dle zájmu rodičů s předností předškoláků. Je uskutečňován zpravidla na podzim.

Bruslení

Cíl projektu:

Cílem je vést děti ke zdravému životnímu stylu a radost z pohybu. Naučit se základy bruslení a podporovat základy sportovních aktivit.

Forma:

Bruslení probíhá jednou za týden v doprovodu dvou pedagogických pracovníků ve spolupráci s rodiči. Děti navštěvují Zimní stadion města Havířova.

Program prevence

Cíl projektu:

Cílem projektu je ochrana dětí před negativními vlivy společnosti, ochrana před patologickými jevy.

Forma:

Projekt je uskutečňován prostřednictvím besed, který jsou pravidelně naplánovány jednou za měsíc.

10 EVALUAČNÍ SYSTÉM

Jde o průběžné vyhodnocování vzdělávacích činností, situací a podmínek v mateřské škole, které nám poskytuje zpětnou vazbu o kvalitě vlastní práce. Smyslem a cílem evaluace je

průběžně vyhodnocovat proces vzdělávání a jeho výsledky, hledat silné a slabé stránky, do další práce zařazovat nové metody, způsoby, prostředky, které povedou ke zkvalitňování další práce, image školy. Výsledkem kvalitně zpracovaného hodnotícího systému je získat objektivní informace o vnějších i vnitřních podmínkách činnosti školy.

1. Oblasti evaluace
2. Kritéria evaluace
3. Nástroje, prostředky evaluace
4. Kdy, jak často bude evaluace probíhat
5. Kdo se na evaluaci bude podílet
6. Druhy evaluace

11.1 Oblasti evaluace

Podmínky vzdělávání:

Evaluace bude probíhat ve všech oblastech podmínek ke vzdělávání, stanovených RVP PV. Jedná se o podmínky věcné, psychohygienické, životosprávné, o podmínky organizace, řízení mateřské školy, personální a pedagogické zajištění a spoluúčast rodičů.

Hledáme rizikové oblasti našich podmínek a cesty k jejich optimalizaci, zkvalitňování.

Průběh vzdělávání:

Ve vzdělávacím procesu probíhá evaluace vzdělávacích programů, souladu mezi ŠVP a TVP, je sledováno plánování a příprava výchovně vzdělávacího procesu – úroveň vzdělávacího procesu, práce jednotlivých pracovníků (i součinnost provozních zaměstnanců), úroveň dokumentace, odpovídající metody a formy, komunikace s dítětem, individuální přístup, úroveň práce v zájmových aktivitách.

Výsledky vzdělávání:

Výsledky vzdělávání jsou sledovány v rámci integrovaných bloků, v rámci třídy, u jednotlivých dětí. Sledujeme, jsou-li u dítěte naplňovány kompetence ze všech oblastí RVP PV, zda se nám daří v rámci jednotlivých integrovaných bloků naplňovat očekávané kompetence a zda obsahují všechny oblasti. Sledujeme individuální pokroky

u jednotlivých dětí a tomu přizpůsobujeme nabídku. V rámci třídy sledujeme, jestli se nám daří naplňovat výstupy, které jsme si sami nadefinovali.

11.2 Kritéria evaluace

Kritéria pro hodnocení jednotlivých pedagogických činností, podmínek a kvality výsledků odvozujeme ze základních požadavků na předškolní vzdělávání, které jsou vyjádřeny v RVP PV.

11.3 Nástroje, prostředky evaluace

Ke sběru informací během evaluace budou sloužit zejména tyto nástroje a prostředky evaluace:

- Analýza dokumentů MŠ, třídy
- Analýza produktů dětí
- Diskuze
- Dokumentace o dětech, učitelkách
- Dotazník
- Hospitace
- Informace ze tříd na pedagogických radách
- Osobní portfolio dítěte, učitelky, školy
- Pozorování
- Práce s rámcovými cíli
- Rozhovor
- Záznamy a zprávy o kontrolách a hodnoceních
- Záznamy z pedagogických rad a provozních porad

11.4 Kdy, jak často bude evaluace probíhat

Časové rozpětí evaluace bude záležet na předmětu evaluace. V jiných časových intervalech bude probíhat evaluace výchovně vzdělávacího procesu, v jiných podmínkách školy.

Evaluovat budeme vždy v těchto situacích:

- * Když chceme zjistit, jak jsme úspěšní či neúspěšní, v čem a proč
- * Když potřebujeme vyřešit problém, který lze pole předem daných kritérií porovnat
- * Když potřebujeme zjistit, jak se nám daří naplňovat stanovené cíle a konkrétní plánované úkoly

- * Když chceme něco zlepšit, zkvalitnit, operativně jak je třeba

11.5 Kdo se bude na evaluaci podílet

Na evaluaci školy se budou podílet: vedení školy, pedagogičtí i správní zaměstnanci školy, rodiče, ČŠI.

Plán evaluace a časový harmonogram je obsahem Struktury vlastního hodnocení školy, vytvořené na základě podmínek vyplývajících z Vyhlášky č. 15/2005 Sb., v platném znění, kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy.

11.6 Druhy evaluace

Evaluace vnější:

- šetření kontrolních orgánů a ČŠI
- kontroly zřizovatele
- vyhodnocování spolupráce s rodiči
- vyhodnocení spolupráce s širší veřejností
- vyhodnocováním rodiči

Evaluace vnitřní je prováděna

- vyhodnocováním podmínek vzdělávacího procesu
- vyhodnocováním každodenních činností – rozhovor v ranním kruhu
- vyhodnocováním dětmi – po ukončení činnosti
- shromažďováním výsledků práce a fotodokumentace dítěte - Portfolio dítěte
- kontrolní činností ředitelky
- vyhodnocování ŠVP PV a souladu s RVP PV
- vyhodnocování TVP PV – IB, kvality práce v programu ZaS
- vyhodnocováním práce zaměstnanců školy
- klima školy a jeho vyhodnocování (SWOT analýza, dotazníky)
- vyhodnocováním spolupráce obou škol

11.7 Plán evaluace

Evaluace výchovně vzdělávacího procesu

<i>Cíl:</i>	Zhodnotit průběh vzdělávání, naplňování cílů, využívání forem a metod práce
<i>Časový rozvrh:</i>	Průběžně, vyhodnocení v závěru školního roku
<i>Nástroje:</i>	záznam do časově neomezeného plánu (monitoring), konzultace učitelek, pedagogické rady, hospitace
<i>Kdo:</i>	Ředitelka a zástupkyně školy, učitelky

Evaluace personálních podmínek a osobního rozvoje pedagogů

<i>Cíl:</i>	Zhodnotit personální podmínky ve vztahu k naplnění cílů RVP PV, kvalifikovanost, DVPP, uplatňování nových poznatků ze samostudia,
<i>Časový rozvrh:</i>	Jedenkrát ročně
<i>Nástroje:</i>	Průběžné vzdělávání, kontrolní činnost, hospitace, porady
<i>Kdo:</i>	Ředitelka a zástupkyně školy, učitelky

Evaluace podmínek vzdělávání

<i>Cíl:</i>	Zhodnotit podmínky školy ve vztahu k naplňování cílů ŠVP
<i>Časový rozvrh:</i>	Jedenkrát ročně
<i>Nástroje:</i>	kontrolní činnost, záznamy z porad, schůzek s rodiči,
<i>Kdo:</i>	Ředitelka a zástupkyně školy, učitelky

Evaluace spolupráce s rodiči

<i>Cíl:</i>	Úspěšnost zvolených metod, forem spolupráce
<i>Časový rozvrh:</i>	Jedenkrát ročně
<i>Nástroje:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - fotodokumentace - rozhovory s rodiči - dotazníky - pedagogické a provozní porady
<i>Kdo:</i>	Ředitelka a zástupkyně školy, učitelky, rodiče

Evaluace spolupráce s pedagogy

<i>Cíl:</i>	Úspěšnost zvolených metod, forem spolupráce
<i>Časový rozvrh:</i>	Jedenkrát ročně

<i>Nástroje:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - rozhovory s pedagogy - pedagogické a provozní porada
<i>Kdo:</i>	Ředitelka a zástupkyně školy, učitelky, rodiče

Evaluace spolupráce s ostatními partnery

<i>Cíl:</i>	Úspěšnost zvolených metod, forem spolupráce
<i>Časový rozvrh:</i>	Jedenkrát ročně
<i>Nástroje:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - rozhovory s partnery
<i>Kdo:</i>	Ředitelka a zástupkyně školy, učitelky, rodiče

Základní kritéria pro evaluaci TVP určuje ŠVP, jsou jednotná a závazná pro všechny třídy.

Cílem evaluace TVP je prověřit průběh a výsledky vzdělávání, zda jsou v souladu s celkovou koncepcí ŠVP, s konkrétními vzdělávacími cíli v jednotlivých oblastech rozvoje dítěte, zda jejich průběžné uplatňování směřuje k dosahování dílčích kompetencí, kterou jsou základem pro postupné budování kompetencí klíčových.

Evaluace učitelek ve třídě vychází z každodenní diskuse a výměny zkušeností: projevy dětí, co děti znají, co ne, co se dařilo, co ne a proč?

Po ukončení každé TČ a IB je nutná zpětná vazba, kdy budou hodnoceny podmínky, organizace a stanoveny klady, zápory a východiska pro další práci.

Záznamy o dětech budou vypracovány vždy dle potřeby, nejméně 4x ročně. Úvodní část bude zpracována ve spolupráci s rodiči.

Individuální plány rozvoje budou vypracovány na základě zprávy z Pedagogicko – psychologické poradny a žádosti rodičů.

11.8 Přehled evaluačních činností ve třídě

Evaluace podtémat integrovaných bloků

<i>Cíl:</i>	Vyhodnotit plnění stanovených záměrů v rámci vzdělávací nabídky
<i>Časový rozvrh:</i>	Po ukončení podtématu

<i>Nástroje:</i>	Záznamy, konzultace učitelek
<i>Kdo:</i>	Učitelky

Evaluace integrovaných bloků

<i>Cíl:</i>	Provéřit naplnění stanovených záměrů, úspěšnot
<i>Časový rozvrh:</i>	Po ukončení IB
<i>Nástroje:</i>	Záznamy, konzultace učitelek, pedagogické rady
<i>Kdo:</i>	Učitelky

Hodnocení individuálního rozvoje dětí

<i>Cíl:</i>	Vyhodnotit vývoj dětí, jejich pokroky či nedostatky
<i>Časový rozvrh:</i>	4x ročně
<i>Nástroje:</i>	Písemné záznamy do archu, konzultace učitelek
<i>Kdo:</i>	Učitelky

Evaluace individuálních plánů

<i>Cíl:</i>	Vyhodnotit pokroky dětí s IVP podle IVP
<i>Časový rozvrh:</i>	Po ukončení IB
<i>Nástroje:</i>	Záznamy, konzultace s rodiči, odborníky
<i>Kdo:</i>	Příslušní pedagogové

Závěrečné hodnocení tříd

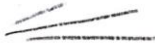

<i>Cíl:</i>	Vyhodnotit naplňování cílů, metod, vývoj dětí
<i>Časový rozvrh:</i>	1x ročně na konci školního roku
<i>Nástroje:</i>	Písemné záznamy, konzultace učitelek
<i>Kdo:</i>	Učitelky

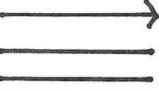

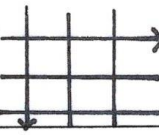

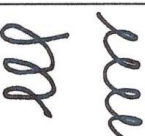

Příloha– Plán grafomotorických cvičení

PLÁN ROZVOJE GRAFOMOTORIKY

PRO DĚTI VE VĚKU OD 3 DO 6 LET

Grafomotorická cvičení a grafomotorické prvky

MĚSÍC	DĚTI 3 – 4 LETÉ
ZÁŘÍ	Procvičování ramenního kloubu <i>Mlýnky, mačkání papíru, prstové hry s říkadly</i>
ŘÍJEN	Uvolňování paží <i>Motýlci, víly, trhání papíru, hnětení plastelíny, tečky prstem v mouce, pískovnici</i>
LISTOPAD	Uvolňovací cvičení <i>Vařila myšička, cestičky prstem atd.</i>
PROSINEC	Procvičování úchopu <i>Přebírání luštěnin, navlékání korálek, čmáraní se správným úchopem tužky</i>
LEDEN	Modelování sněhových koulí <i>Postupné počítání ze zavřené pěsti</i>
ÚNOR	VINUTÍ „Klubíčko“ <i>(„motanice“ - vývojový prvek na čmáranice)</i>
BŘEZEN	KÝVÁNÍ – VERTIKÁLNÍ ČÁRY <i>„Jede vlak“ „Fouká vítr“</i>
DUBEN	KRUHY VELKÉ <i>„vařila myšička“ „hubliny“</i>
KVĚTEN	KRUHY MALÉ <i>„princeznička na bále“ Navlékání korálek</i>
ČERVEN	HROUPÁNÍ <i>„Houpy, houpy“ Kyvadlo na hodinách</i>

DĚTI 4 – 5 LETÉ	DĚTI 5 – 6 LETÉ
VERTIKÁLNÍ LINIE s preferencí od shora dolů <i>spojování obrázků,</i> <i>hřeben, plot, déšť</i> 	LOMENÁ LINIE horizontálně <i>pila, zuby krokodýla,</i> <i>záda zmije atd..</i>
VERTIKÁLNÍ LINIE s preferencí zespoda nahoru <i>spojování obrázků,</i> <i>tráva, stonek květiny</i> 	LOMENÁ LINIE vertikálně <i>lesk, metr,</i> <i>nůžky cik a cak</i>
HORIZONTÁLNÍ LINIE <i>spojování obrázků,</i> <i>cesta, šíp do terče</i> 	SPOJENÉ HORNÍ OBLOUKY <i>skočky, kopečky, "vrabec</i> <i>skáče od drobku ke drobku"</i>
KOMBINOVANÝ POHYB vertikální a horizontální linie <i>žebřík, klec,,</i> <i>sít, košík</i> 	SPOJENÉ DOLNÍ OBLOUKY <i>jamky, letadlo</i> <i>letí pod mrak</i>
DOLNÍ OBLOUK <i>švihadlo, prověšené</i> <i>sňůrky, miska,</i> <i>důlek pro kuličky</i> 	HORNÍ SMYČKY horizontálně <i>telefonní drát, let</i> <i>letadla, vlna</i>
HORNÍ OBLOUK <i>míč skáče, žába skáče,</i> <i>veverka skáče ze stromu</i> <i>na strom</i> 	SPODNÍ SMYČKY horizontálně <i>jízda formule,</i> <i>let letadla</i>
ŠIKMÉ LINIE vedení pomocí opěrných bodů <i>skluzavka, jedeme z kopce,</i> <i>letadlo přistává - startuje</i> 	SMYČKY VERTIKÁLNĚ <i>telefonní drát,</i> <i>kouř z komína</i>
SPIRÁLA <i>hlemýžď, růže,</i> <i>bludiště, lizátko</i> 	LEŽATÉ OSMIČKY <i>jízda cyklisty, křídla</i> <i>motýla, vrtule</i>
ŠIKMÉ LINIE KRÁTKÉ <i>děšť, sluníčko,</i> <i>vzor látky, šátku</i> 	STOJATÉ OSMIČKY <i>draci, dráha,</i> <i>panáci</i>
VLNOVKA <i>vlny,, kouř, had,</i> <i>letadlo mezi mraky</i> 	KOMBINOVANÝ POHYB <i>kuře, beruška,</i> <i>zajíc, prase</i>

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Lenka Žinčíková
Katedra:	Ústav speciálněpedagogických studií
Vedoucí práce:	PaedDr. Pavlína Baslerová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2021

Název práce:	Školní zralost a připravenost předškolních dětí z pohledu rodičů a pedagogů zainteresovaných škol v Havířově
Název v angličtině:	School maturity and readiness of preschool children from the point of view of parents and teachers of interested schools in Havířov
Anotace práce:	Práce se zabývá problematikou školní zralosti a připravenosti předškolních dětí konkrétní mateřské školy v Havířově. Celý výzkum má kvalitativní charakter a proběhl formou rozhovorů s rodiči a učiteli dětí dané mateřské školy. Zjišťuje u učitelů mateřských škol, učitelů základních škol a zákonných zástupců dětí, zda je ŠVP MŠ v souladu či nesouladu s požadavky praxe. Výsledky spočívají v praktické rovině – mohou výrazně obohatit znalost problematiky přechodu dětí z konkrétní MŠ do ZŠ, a být tak užitečné pedagogům vzdělávajících děti v konkrétní mateřské škole dle stávajícího ŠVP.
Klíčová slova:	Dítě předškolního věku, předškolní vzdělávání, školní zralost a připravenost, pedagogika předškolního věku, speciální pedagogika předškolního věku, diagnostika školní zralosti a připravenosti, odklad povinné školní docházky, předčasné zaškolení, školní vzdělávací program, mateřská škola

Anotace v angličtině:	This diploma thesis deals with the issues of school maturity and preparedness of preschool children of a particular kindergarten in Havířov. A qualitative research approach based on interviews with parents and teachers conducted in the kindergarten has been chosen to meet the research objectives. It ascertains from kindergarten teachers, primary school teachers, and parents whether the current School Educational Programme is in accordance or inconsistent with the requirements of practice. The results have practical significance - they can significantly enrich the knowledge of the transition of children from a particular kindergarten to primary school, and be useful to teachers educating children in a particular kindergarten according to the current School Educational Programme.
Klíčová slova v angličtině:	Preschool child, preschool education, school maturity and readiness, pre-primary education, Special Education of preschoolers, school maturity diagnostics, postponement of compulsory school attendance, early training, School Educational Programme
Přílohy vázané v práci:	CD
Rozsah práce:	79 stran + příloha
Jazyk práce:	čeština